

GERALD GORDON

hãy để ngày ấy lui tàn

Tiểu thuyết

Vh NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

Hãy để ngày ấy lại tàn

Gerald Gordon

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

PHẦN MỘT

MERI

I

- Cho tôi rượu seri (1), thưa ông.

Từ sau quầy bàn, Ôttô Hundơ quan sát người đàn ông có nước da nâu sẫm vừa bước vào, y ra lệnh, giọng cộc cằn:

- Bỏ mũ ra!

- Ja (2), thưa ông chủ. – người khách hàng lúng túng bỏ mũ.

- Tóc gã này xoắn tít mà. – Hundơ vừa nói, vừa chỉ những vòng tóc xoắn dựng đứng, đặc trưng, nằm trên đầu người đàn ông đó. – Mày là một tên Caphia (3). Tao không bán cho mày. Cút đi!

Người đàn ông đưa mấy ngón tay vuốt đầu

- Không phải thưa ông chủ, tôi là người da màu (4), không phải Caphia đâu. Thưa ông chủ, cho tôi mua một cốc seri.

Ánh mắt mang vẻ van nài, người đàn ông đó đặt một đồng nửa silinh (5) lên mặt quầy. Hundơ đảo mắt quanh quầy rượu. Y gọi to:

- Giôn, lại đây!

Một thổ dân cao lớn đặt chiếc cốc đang rửa xuống, bước tới chỗ chủ tiệm. Hundơ trở khuôn mặt lo âu bên kia quầy rượu:

- Nó là một tên Caphia hay một gã da màu?

Giôn chột mắt chăm chăm nhìn người kia một lát.

- Thưa ông chủ, một tên Caphia đấy.

Chủ của hẳn, vóc người to lớn, nét mặt cáu kỉnh, trông hăm tãi, có bộ ria oai vệ nhìn trừng trừng một cách tàn nhẫn.

- Tao không bán cho mày, xéo mau đi! – Hundơ chỉ ra cửa. Người đàn ông đó đứng yên, vẻ cau có giận dữ thoáng qua trên mặt anh ta. Hundơ cúi xuống nắm lấy chiếc roi da nặng trĩu để giữa các chai rượu. Y giơ chiếc roi cao quá vai và đập đen đét trên quầy. Người đàn ông đó bước lùi lại, hai tay che mặt, miệng há hốc sợ hãi.

- Xéo đi! – Hundơ thét lên. – Này, cầm lấy tiền của mày, cút đi mau!

Mắt vẫn theo dõi chiếc roi da đã lại vung lên, người đàn ông rón rén tiếng về phía trước, chộp lấy đồng tiền của mình và lui ra cửa, đến đây anh ta trừng mắt nhìn Giôn trước khi lén bước ra.

Hundơ ném lại chiếc roi da xuống dưới quầy.

- Chắc hẳn chúng lại muốn giở trò! – Y càu nhàu với Giôn khi quay nhìn các khách hàng khác đang ở trong gian hàng dành cho khách không phải người Âu.

Rót ra thứ rượu vang Kêp rẻ tiền, y nhăn mũi và quay đầu tránh cái hơi người ẩm và ẩm của khách.

Những người da màu không quan tâm đến thái độ khinh miệt của “ông chủ Hundơ” đối với

họ. Khi họ đứng đợi, háo hức, mắt thao láo và thèm khát nhìn rượu chảy ồ ạt vào các cốc thì điều quan trọng đối với họ là rượu khách sạn Đại Bàng này không có vị nhạt như pha nước lã.

Khi họ đã trả tiền và ra về hết, Hundơ mệt mỏi lui vào căn phòng của y ở phía sau quầy rượu.

Y nói với vợ cao kều, xương xẩu:

- Bọn quý ấy bốc mùi hôi thối quá!

- Thôi đừng ca cẩm chuyện đó nữa! – Người đàn bà nói bằng giọng mũi. – Tiền của họ chẳng tốt hay sao?

- À, - Hundơ trả lời, buông người xuống chiếc ghế bành. – Tôi ghét nhìn thấy bọn chúng.

Cho đến tận bây giờ, vào năm 1921, giọng nói và cách nói của Hundơ vẫn còn mang nặng dấu ấn gốc gác Đức của y, tuy đã nhiều năm trôi qua kể từ ngày y di cư tới Nam Phi.

Vợ y nhô đầu ra phía trước hỏi:

- Vậy sao anh lại cho thằng Giogior nó nghỉ?

Hundơ trừng trừng nhìn mặt vợ. Cặp mắt to và lõm sâu khiến khuôn mặt ấy nom giống một chiếc đầu lâu.

- Gì thì gì, – vợ y tiếp tục, – sao lại cho hắn nghỉ cả ngày thế? – Khi nói, cổ chị ta dường như vươn ra.

- Đừng có mè nheo tôi nữa, nghe không? Vợ chồng họ vừa sinh đứa con đầu lòng. Cô thì biết cái quái gì về những chuyện như thế! – Giọng Hundơ rít lên, người vợ chùn lại. – Cô đúng là con bò cái già tuyệt đường sinh đẻ, – y nói thêm.

- Phải rồi, – vợ y nói, môi trề ra, và tôi thà không sinh nở còn hơn đẻ ra một đứa lai!

Cầm Hundơ chìa ra khỏi cái cổ bò mộng, y ngồi nhô về phía trước chiếc ghế bành.

- Cô là con chó cái già cằn cỗi, không đẻ đái gì cả, – y lại hướng mũi tên phóng trúng đích, vẻ khoái trá. – Meri là một người đàn bà da màu, sao nữa? Cô muốn gì nào? Một chút cà phê pha vào sữa, đôi khi lại làm tăng hương vị. Cô ta chẳng có gì đáng chê trách. Cô ta có giáo dục, là người tử tế, đứng đắn. Còn hơn khối con mẹ da trắng tôi biết. Ja.

- Thằng cha ấy luôn muốn khoe khoang về họ hàng dòng dõi trâm anh thế phiệt ở Anh. Ngài Mocer ở Mêphêr (6) là anh họ hắn, hắn bảo thế đấy. Vậy sao lại đâm đầu lấy một con đàn bà Hotmot (7)? Tôi không dung thứ cho những thằng đàn ông làm ô nhục tổ quốc như vậy. – Lời lẽ của người đàn bà này được nhấn mạnh ầm ỹ.

Hundơ mỉm cười không vui, môi cong lên, lộ ra những chiếc răng chắc chắn, vàng ệch. Y nói:

- Cô ta là một người phụ nữ tao nhã, đáng kính, dù có pha một chút màu da. Cô ta săn sóc, nuôi dưỡng chồng khi hắn đã rượu chè be bét suốt thành kẻ bỏ đi. Từ đó, nhờ cô ta, hắn trở lại sống lương thiện. Khi nào đến thăm, cô sẽ thấy cô ta trông nom nhà cửa, bếp núc như thế nào. Cô ta có thể chỉ bảo cho cô đôi điều đấy.

- Tôi xin anh đừng có đem tôi ra so với một con da màu.

- Cô không thể sánh với cô ta đâu.

- Chao ôi, tôi không thể sánh với con mẹ ấy ư? Còn anh thì sao? Trong công việc làm ăn, cái tính thô tục của anh phỏng ích gì? Anh làm mọi người hoảng sợ lánh xa. Nếu không có thằng Giogior, anh phải đóng cửa tiệm từ lâu rồi kia, chứ không kiếm được tiền như thế này đâu. Anh chẳng có thói làm một ông chủ tiệm.

- Có lẽ thật thế đấy. Tôi là một người thương lưu, ja. Tôi chỉ huy, Giogior tuân lệnh. Hắn giao thiệp với bọn hạ lưu và bọn cận bã. Còn Meri, vợ hắn, – Hundơ vừa nói vừa cầm tờ Tuần báo Xtomhok lên đọc, – phải, Meri vợ hắn, người đàn bà da màu ấy còn giá trị bằng một tá người như cô.

Khi vợ y ra khỏi phòng, Hundơ đặt báo xuống. Y hình dung thấy Meri. Y nhìn thấy nước da màu ôliu sáng láng, đôi mắt hung màu nâu mượt mà, đầy diễn cảm, tóc đen mượt, không

quần. Himmel (8), y sẵn sàng đổi mụ phù thủy già của mình để lấy Meri vào một ngày nào đó. Vào một đêm nào đó thì đúng hơn. Nàng là một người đàn bà xinh xắn. Y mừng tượng nàng nằm với Giogior xanh xao, còn dòng máu đỏ của Giogior như tập trung cả vào các mao mạch giãn nở ở mũi hắn. Thật phí của trời!

Tiếng “reng” lạnh lạnh báo hiệu có người ấn chuông ở quầy rượu dành cho người Âu. Hundor đứng dậy, nặng nề bước vào quầy. Có hai người khách, y nhìn họ không hề tươi cười.

- Ô, ra là anh, – một trong hai người khách lên tiếng. – Tay Giogior đâu rồi?

- Vợ hắn ta ở cử hôm nay, – Hundor trả lời, – các anh uống gì?

- Một lít bia!

- Còn anh?

- Cũng thế.

Hai người khách uống từng hơi dài và mãi mê trò chuyện, phớt lờ chủ tiệm.

Đột nhiên, một người nâng cốc lên, nói với Hundor:

- Tôi cho là nên nâng cốc chúc mừng anh. Chúng ta uống để chúc mừng thằng nhãi con Giogior không giống thằng bố nó, anh biết tôi định nói gì...

- Tôi cũng thế, – người kia nhận xét. – Thằng cha ấy không đáng bị khốn khổ.

Họ uống ừng ực. Hundor quan sát họ. Bên trong bộ mặt lầm lì, bộ óc lì xì của y đang hoạt động. Ja, y suy nghĩ. Trong đất nước này, một thằng đàn ông lấy một con đàn bà da màu là chuốc luôn mọi phiền toái vào mình. Chỉ trộn thêm một tí màu da đen là đã đủ rầy rà. Nghĩ cho cùng, mụ vợ già của ta còn hơn.

Vợ Hundor lên vào gian phòng nhỏ mà chị ta đã ở đó một mình hàng bao năm nay. Chị ta mở tủ, lấy ra một chai rượu và một chiếc li. Rót ra một li nhỏ, cầm li giơ lên ánh sáng chiếu qua cửa sổ, mỉm cười mơ hồ. “Mi không tàn nhẫn với ta, phải không người tình của ta?” Vợ Hundor lăm lăm đưa mắt liếc nhìn thứ chất lỏng đó, khi ấy một ánh hồng lướt qua dưới lớp da khô ở hai bên má, chị ta nốc rượu brendi nguyên chất.

II

Những đám mây bụi đang lướt nhanh trên khắp miền lòng chảo mênh mông với những đụn cát đã nhạt màu dưới ánh nắng châu Phi. Bãng qua các thung lũng và các bồn muối, rồi nhằm vào cái thị trấn nhỏ bé nằm rải rác, có cái tên “Xtomhốc” (Góc bão). Đứng ở hàng hiên ngôi nhà nhỏ bốn buồng của mình, và lấy tay che mắt tránh ánh nắng ban mai, Giogior Grêom bỗng nhìn thấy ở nền trời xa xa, phía sau những cây hồ tiêu, một vệt nhỏ hình quả lê.

- Meri, – anh vừa chạy vào nhà vừa gọi to, – gió Nam đang ập đến. Bao tải để đâu?

- Trong bếp ấy! – Meri từ buồng ngủ nói vọng ra.

Giogior vợ vội lấy một ôm bao tải, ném vào bồn tắm chứa nước. Rồi anh chạy ra ngoài, nâng các cánh cửa chớp lên che cửa sổ. Lúc này, đám mây bụi đã lớn hơn rất nhiều, và đã nghe rõ tiếng gió thổi. Anh trở vào nhà, lấy bao tải ướm đắp lên các kẽ hở ở cửa ra vào và cửa sổ.

Mái tôn bắt đầu rung rung, các cửa sổ lắc lạch cạch. Trong khi đó lớp bụi màu vàng ở các đường phố không lát xoáy cuộn lên hoà vào đám bụi nâu đỏ từ thảo nguyên ập về. Lúc tiếng gió rền rĩ chuyển thành tiếng rít đình tai. Giogior ngồi xuống giường và lau những giọt mồ hôi đọng trên mặt. Gian buồng lúc này tối đến mức phải bật đèn. Từ buồng ngủ, Meri gọi to, nhưng tiếng ầm ầm của trận bão làm Giogior không hiểu vợ nói gì. Anh đứng dậy, vào chỗ vợ. Bụi phụt

vào trong buồng vì Meri đã nâng cánh cửa sổ lên dầm phân và đang vất vả cố đóng chặt một cánh cửa chớp bị bung ra.

- Đóng cửa sổ lại! – Giogior hét to. – Anh sẽ ra ngoài chặn nó lại.

Anh vội vã tới cửa sau, xoay quả đấm, nhưng sức gió quá mạnh, đến nỗi dùng vai đẩy hết sức vào khung cửa anh cũng không mở được. Cuối cùng mở được thì hành lang tức khắc ngập đầy bụi. Bị ho sặc sụa, anh đóng sầm cửa lại.

- Chẳng ăn thua gì, – anh hét to với Meri. – Anh không thể ra ngoài được.

- Thôi khỏi lo, – Meri nói. – Ta cứ để mặc nó vậy và cầu nguyện cho lần này kính không bị vỡ.

- Anh mong em để cho thẳng bé yên.

- Em phải che cho nó cẩn thận, trong buồng nhiều bụi lắm rồi.

- Chà, được thôi! Thấy cần thì làm đi!

Giogior nằm duỗi dài trên giường, lắng nghe bão đập liên hồi vào các cánh cửa chớp và mái nhà. Bụi lọt vào buồng thành những đám mưa bụi từ trần rơi xuống, bao phủ mọi vật. Bên ngoài, gió rít lên tới cao độ, hạ thấp xuống thành tiếng ồn ào rồi lại rít lên. Thỉnh thoảng gió rú lên man rợ, Giogior nghĩ rằng nếp nhà nhỏ bé này sắp bị giạt tung khỏi nền móng. Nhưng anh thật sự không lo lắng tới chuyện xảy ra. Bất cứ lúc nào khi trận gió đáng ghét này ập đến, anh đều cảm thấy mình quá bất lực. May thay, ít khi gió kéo dài quá một hai giờ; tuy vậy, anh lại nhớ tới lần nó hoành hành liên tục mấy ngày ròng, các đồ vật bằng gỗ bị khô hong, chỗ nào cũng nứt toát cả ra, một tia lửa cũng đủ bắt cháy; lần đó, ngôi nhà bên kia đường đã bị thiêu rụi...

Cái nóng trong gian buồng đóng kín lúc này trở nên dữ dội, quần áo anh ướt dầm mồ hôi. Qua tiếng ầm của cơn bão, anh nghe thấy từ buồng ngủ tiếng cánh cửa chớp bị bung ra đập vào tường. Âm thanh đó vọng đến đều đặn và cứ hai giây một lần anh lại phải nghe. Dường như nó dành riêng cho anh, cố tình nhạo báng anh đã yếu đuối bất lực, không đương đầu nổi với cái bụi để ra ngoài đóng cánh cửa chớp lại. Dù cơn bão hoành hành ầm ĩ đến nhường nào, tai anh vẫn phải nghe tiếng đập mạnh liên hồi đó.

Đối với anh, thứ gió bão này là hơi thở của châu Phi, ám bụi, nóng bỏng ngọt ngào; đó là một lực địa mệnh mông man rợ luôn luôn thách thức con người. Một số người cố ý đương đầu với nó. Một số khác cảm thấy bản thân mình, nạn nhân của hoàn cảnh, bị cuốn vào trong xoáy lốc của nó. Giogior biết rõ mình thuộc vào loại người nào, nhưng đã từ lâu anh không thiết đến gì nữa.

Cơn bão tiếp tục ầm ì, quất mạnh, sục sôi, rít lên; và bây giờ hoà lẫn với bão không những chỉ có âm thanh điên cuồng của cánh cửa chớp mà còn có cả tiếng khóc của con anh; anh tự trách mình đã không ra ngoài, vì biết đó là lí do đã làm đứa bé tỉnh giấc.

Ý nghĩ anh quay về với những ngày niên thiếu; anh thấy chính mình cười con ngựa nhỏ bằng qua đồng và xuyên qua các trảng cỏ nhiều cây cối. Bây giờ, những hình ảnh như thế rất ít khi trở lại trong óc anh, nhưng anh còn mơ màng nghe thấy tiếng cười trẻ trung của một thiếu nữ...

Meri vào buồng ăn, hai tay bồng đứa bé cuốn trong tấm chăn. Chị đi đi lại lại dung đưa ru cho nó ngủ nên chẳng mấy chốc nó đã nín khóc. Nét mặt chị lúc nào cũng đượm một nụ cười mơ hồ, nụ cười biểu thị sự bình tĩnh không cho phép gió bão trấn áp chị. Với nụ cười ấy, chị sẵn sàng dung thứ sự thất bại của chồng.

Lúc này, Giogior nghe rất rõ tiếng cánh cửa chớp gẫy mạnh, tiếng ầm đó còn chói trong óc anh rất lâu sau khi gió đã giạt cánh cửa chớp bật khỏi bản lề và ném nó nằm bất động trên mặt cát...

Họ ngồi vào bữa ăn điểm tâm muộn màng.

- Biết bao nhiêu lần anh đã bảo em đừng lưu tâm đến chuyện đó nữa? – Giogior nhìn vợ, đôi mắt nhòa lệ của anh đã mất màu xanh da trời. – Em làm cả hai chúng ta khốn khổ vì những ý

nghĩ điên rồ của em. Một con người chỉ có một chút, một chút xíu da đen thì có can hệ gì? Em đã mang những ý nghĩ không lành mạnh. Cuộc sống thật không đáng sống! Vì Chúa, em hãy bình tĩnh lại!

Meri dăm dăm nhìn khung cửa chớp đã đóng lại. Mắt chị long lanh, những giọt nước mắt lưng tròng chị đang cố kìm giữ.

Giogior vỗ nhẹ nhẹ vào tay vợ.

- Em là một người đàn bà xinh đẹp. Bất cứ ai ai cũng lấy làm tự hào có được người vợ như em.

Meri không trả lời, đứng dậy đi qua cái cửa để ngỏ bước vào buồng ngủ, Giogior nhìn theo, chiếc cầm thiếu nghị lực của anh run rẩy. Anh uống trà, đoạn đứng dậy, đi ra ngoài. Cánh cửa chớp bị bật ra nằm vùi dưới cát, lặng lẽ và bất động như con thú bị giết. Anh cẩn thận nâng nó lên, xem xét các bản lề bị gãy, dựng nó vào tường. Rồi anh hạ các cánh cửa chớp còn lại xuống. Mặt kính cửa sổ lộ ra, phủ một lớp bụi mờ đục, sần sần.

Khi đã vào trong nhà, anh tắt đèn, bước sang buồng Meri. Ở đây, tất cả đều lặng lẽ. Meri đang nhìn xuống khuôn mặt hồng hào nhỏ xíu như đứa trẻ nằm trong chiếc giường cũi sơn trắng.

Mình sẽ làm cho cô ấy vui lên, anh nghĩ thầm. Anh bước đến bên vợ, khẽ vỗ vào vai chị.

- Hôm qua ở quán rượu, lão Taylo có kể một câu chuyện khá thú vị, – Giogior bắt đầu kể. – Chuyện xảy ra ở một đám cưới thôn quê. Đám đông khách dự cưới khá là lố mắng, tất cả chỉ đợi cô dâu thay quần áo xong là họ bắt đầu lao vào nhậu nhẹt, nhảy nhót. Thế rồi một vị khách tìm cách len vào phòng cô dâu và bậy bạ với cô ta. Như thế đấy. Thật thế đấy!

Tất nhiên mọi người hết sức bối rối. Anh chàng phù rể tuyên bố không ai được động đến một giọt rượu chờ đến khi sửa được cái sai ấy. Mọi người nhìn rượu brendi mà thêm khát, nhưng không được nhấm nháp tí gì. Một lúc sau, anh chàng phù rể bỗng chạy ra, anh ta kêu mọi người im lặng, rồi nói: “Đâu vào đấy rồi, thưa quý ông, quý bà. Danh dự đã được phục hồi: thằng đểu ấy đã xin lỗi!”

Trong khi chồng kể, Meri ngược mắt nhìn người đàn ông là cha đứa bé. Chị hầu như không nghe thấy gì. Đôi mắt đau khổ dò tìm các nếp nhăn trên khuôn mặt thiếu nghị lực của chồng, và chị tìm thấy ở đấy đôi chút an ủi. Trong ánh mắt yêu thương chị dành cho chồng rõ ràng có hàm chứa cả nhận thức về mức độ yếu đuối của anh, và cả sự hiểu biết về quá khứ phóng dăng và thiếu trách nhiệm của anh.

Giogior không cao lớn mà cũng chẳng đẹp trai. Mái tóc đỏ hoe của anh và cái mũi dài nhỏ cùng với mạng mạch máu li ti ở mũi không phải là mẫu mực cho một người đàn ông hấp dẫn. Nhưng Giogior có cái duyên thường thấy ở nhiều người đàn ông phóng túng và Meri có thể hiểu được tại sao anh rất được nhiều người ưa thích tại quầy rượu của Hundo.

Lúc này đây Giogior đang cười, tựa như họ không có một mối lo lắng nào trên đời này. “Cái thằng đểu ấy đã xin lỗi”, anh nói: “Ha, ha, ha”.

Nghĩ cho cùng, Meri là bà Giogior Grêom cơ mà, vợ một người da trắng, một người Anh thuộc gia đình tử tế. Meri đưa tay lên, vuốt ve mặt chồng.

Không khí trong buồng ngột ngạt vì nóng bức, nhưng trong lòng Meri yên tĩnh lạ lùng, và khi ánh nắng ban mai màu hồng nhạt xuyên qua cửa sổ bám đầy bụi, đọng trên gương mặt dăm mồ hôi của hai vợ chồng họ, thì tương lai không còn chứa chất quá nhiều nỗi niềm sợ hãi.

Trong một lúc lâu, họ đứng đó, tay trong tay; và tiếng động duy nhất còn lại là tiếng chiếc đồng hồ rẻ tiền tích tắc ở cái giá trên lò sưởi.

Họ trở vào buồng ăn.

- Kìa, anh chưa ăn hết miếng bánh mì nướng. Giờ hẳn nó nguội hết rồi.

- Trận gió đáng ghét ấy làm anh không muốn ăn nữa, – Giogior mỉm cười nói thêm, – hơn nữa, cát bám vào bánh nhiều hơn bơ.

Trong khi Meri phủi bụi bám ở đồ đạc, Giogior đi quét cát ngoài hành lang gần cửa sau. Xong

việc, anh trở lại phòng ăn, ngồi xuống chiếc ghế bành cũ cọt kẹt, cầm một tờ tạp chí lên. Nhưng anh không đọc được lấy một dòng mà cứ nhìn đăm đăm phía trước.

Sáng Chủ nhật nào anh cũng đi dạo chơi; hôm nay tuy không thích lắm anh vẫn đứng đây, cất tiếng gọi:

- Xpơđơ!

Khi con chó nhỏ, thuộc loại chó sục cáo, vừa sủa vừa chạy vào buồng, Giogior cầm mũ, hôn từ biệt vợ.

Ra khỏi nhà, anh thấy bụi đã lắng xuống, không khí yên tĩnh. Anh rẽ vào phố Đêpon và khi đi qua khách sạn Đại Bàng anh có cảm giác nhẹ nhõm nhìn thấy khách sạn đóng cửa nghỉ.

Khi khu phố nhỏ có cửa hiệu đã ở phía sau, anh tiếp tục đi và cái phố dẫn tới khu Klôpi là nơi ở của người da màu. Trước kia, anh ít đi qua đây, nhưng sáng này, một điều gì đó đã kéo anh đến khu phố này của thị trấn. Anh nhìn những đứa trẻ trên các đường phố. Gốc gác từ những nô lệ Mã Lai được nhập cảng từ các thế kỉ trước, hoặc từ người Hôtentô thổ dân đã từng có thời lang thang ở Kêp (1), từ người da trắng (được gọi là “người Âu” theo lục địa quê hương của họ) và từ người Bantu (2) da đen của châu Phi, những đứa trẻ này có nước da tiếp từ màu ôliu tới màu nâu sẫm. Tổ tiên hỗn hợp “người da màu Kêp” là như vậy. Meri thuộc số ấy.

Lũ trẻ đang chơi rất đông. Một chiếc xe bò lăn bánh ầm ầm qua đường phố đã phải thận trọng len lỏi qua giữa bọn chúng. Một số em mặc quần áo ngày chủ nhật sạch sẽ, nhưng đa số rách rưới đáng thương, và chỉ một số ít đi giày.

Con Xpơđơ chạy loăng quăng giữa bọn trẻ, sủa vang đầy phấn khích. Giogior gọi con chó, đoạn rảo bước. Đây là lần đầu tiên anh biết về cảnh nghèo khổ bẩn thỉu và sự thảm hại của những căn nhà tồi tàn chủ yếu làm bằng tôn mui, đá và bùn trát lại.

Tuy nhiên, đây vẫn là những nhà ở còn ra hồn một tí. Sâu hơn ở phía trong, những gia đình đông đúc sống trong những gian nhà tồi tàn, nhỏ hẹp, chỉ có một buồng làm bằng những mảnh sắt gỉ của các vỏ thùng dầu cũ, những mảnh bao tải và mảnh gỗ hòm. Một số cấu trúc mỏng manh đã bị trận gió ban sáng giật sập xuống và những người ở đó đang ra sức dựng lại.

Con Xpơđơ biến vào trong một túp lều lụp xụp, nhỏ bé, không có cửa. Giogior bước về phía đó để gọi con chó ra. Đứng ở chỗ trống ấy, anh nhìn thấy một người đàn bà rách rưới ở trong, nằm trong một chiếc chăn cũ tả tơi, có một người đàn bà khác đang săn sóc. Người đàn bà đó đang tu một chai rượu vang để cố làm giảm cơn đau đẻ. Tiếng rên rỉ vang to của bà ta và những lời rửa sả của người đàn bà săn sóc bám theo Giogior khi anh vội vã bỏ đi.

Chẳng bao lâu nữa, những lán lều và các gian nhà tồi tàn thừa dần. Giogior lại cảm thấy thoải mái với thảo nguyên khô, màu nâu. Thảo nguyên hoang vu và khô cằn nhưng nó vẫn đẹp so với cảnh nhớp nhúa bẩn thỉu ở phía sau anh. Ve sầu kêu liên miên ở các cây vỏ sần gai khô cứng dưới ánh sáng như thiêu như đốt.

Nhưng Giogior biết, tất nhiên không phải tất cả những người da màu của thị trấn Xtomhốc đều sống ở Klôpi. Một số ít gia đình có điều kiện hơn sinh sống ở những khu tốt hơn trong thị trấn. Những người phải sống ở Klôpi chỉ là những kẻ không kiếm đủ tiền để có thể thoát khỏi cảnh tuyệt vọng đó. Một số người tìm niềm an ủi trong nhà thờ. Số còn lại cố lãng quên cảnh nghèo khổ, bẩn thỉu bằng cách uống lu bù những thứ rượu rẻ tiền vào ngày nghỉ cuối tuần. Những người khăm khá cố tìm đến những nơi mà chủng tộc họ đỡ bị khinh miệt hơn. Điều đó chẳng có gì là lạ.

Những người da màu mang gia đình đến ở trong khu người châu Âu chẳng bao giờ được hàng xóm láng giềng hân hoan đón tiếp cả. Giogior vẫn còn nhớ rõ, khi anh và Meri đến phố Plên được một tháng, hai gia đình vốn ở đó từ lâu đã dọn đi như thế nào. Rồi cả những người ở lại cũng dần dần mất tính hiếu khách, vì trường hợp của anh không phải một trường hợp bình thường. Hầu hết họ biết anh. Nhiều người đàn ông coi anh là bạn, còn vợ họ cũng biết anh từng có tiếng tăm. Vậy mà, chưa hề có một phụ nữ nào đến thăm Meri cả. Giá họ lại thăm, anh cũng phải ngạc nhiên chẳng kém gì vợ anh.

Anh hình dung Meri đang ở nhà. Lúc này, hẳn vợ anh đang khâu vá, đọc sách, dọn dẹp nhà

cửa hoặc chăm sóc thằng bé.

Anh cảm thấy đau nhói vì hối hận. Anh đã độc ác biết bao! Tuy vợ anh chưa phải sống trong những điều kiện như thế này, nhưng qua nhiều cái khác vợ anh đã biết rõ làm một người da màu có ý nghĩa như thế nào rồi! Vợ anh không có quyền đôi khi thổ lộ ý nghĩa của mình ư? Anh không cho phép vợ anh kể cho anh nghe mọi cảm xúc của mình để nhẹ bớt nỗi lòng ư? Anh nhớ lại chuyện xảy ra ở bàn ăn sau cơn bão, và anh đã trách móc vợ ra sao. Anh đã gay gắt, vô tình, không thông cảm. Anh dừng lại giữa con đường cát khô xuyên qua thảo nguyên, đưa tay lên vỗ nhẹ nhẹ và chậm rãi vào cằm. Con Xpơđơ chạy lại, đứng gần chân anh sửa vang chờ đợi.

Anh quay người bước nhanh trở lại. Tuy mong về nhà sớm, nhưng anh tránh khu Klôpi, đi theo con đường dài hơn đôi chút vòng qua trang trại của Ventơ.

Khi Giogior về tới nhà, Meri đang ngồi đan ở ngoài sân. Anh dừng lại, nhìn vợ với vẻ trêu chọc:

- Kia, cô bé, bây giờ cô cảm thấy thế nào?

Meri mỉm cười với chồng.

- Em xin lỗi anh về chuyện sáng nay, anh Giogior ạ. Lúc bấy giờ, em như người rối trí ấy.

Giogior gãi mái tóc đỏ hoe của mình, nhìn vợ:

- Đừng nghĩ những chuyện ấy nữa, ích lợi gì đâu! Em đừng quá tự ti. Em cũng tốt như bất kì người nào, Meri ạ.

Anh vào trong nhà, rồi lại đi ra, mang theo một chiếc gậy chơi “gôn” đã cũ mòn, có một đầu bằng kim loại cùng với mấy nút chai. Anh đặt nút chai thành một hàng trên nền sân cứng rồi nói tiếp:

- Anh cảm thấy khó chịu khi em tự xem thường mình, vì em là, là...

- Người da màu. – Meri bổ sung.

- Hừ, khỉ thật!

Giogior dùng gậy đánh vào những chiếc nút chai làm chúng bay vọt đi. Sự tính toán của anh rất chính xác. Anh quay lại nhìn vợ:

- Da màu, da màu, da màu. – Giọng Meri chói lên cấu kính; đôi mắt đẹp của chị loé lên. – Chúng ta sẽ chẳng bao giờ vượt qua được chuyện đó.

- Chúng ta không phải bắt đầu lại hết thảy ư? Nhờ trời, em Meri ạ, thằng bé có nước da trắng. Hết tháng này, sang tháng khác, em đã cầu nguyện cho nó có được nước da trắng mà. Thì đây, da nó trắng rồi phải không nào?

- Vâng, nước da của nó trắng.

- Thế em không sướng ư?

- Em sung sướng vô cùng.

- Vậy thì có chuyện gì rắc rối nào?

Meri ngược lên nhìn vào mặt chồng, rồi chậm rãi cup mắt xuống. Tuy Giogior là chồng chị, song anh ấy là người thuộc chủng tộc cao hơn. Anh ấy không mang một dấu vết ô nhục nào, và vì thế chẳng bao giờ có thể hiểu được.

- Chỉ vì em nghĩ đến những thiên kiến có thể chống lại nó, – Meri giải thích kiên nhẫn. – Em đã biết là một người da màu là như thế nào rồi. Chỉ cần thiên hạ nghĩ rằng huyết quản của anh có một giọt máu da màu, anh cũng bị người ta xa lánh. Tình thế của em ở nơi đây là một tình thế khốn khổ khốn nạn. Em không biết anh có hiểu không, anh Giogior ạ. Em giờ đây không thuộc tầng lớp da trắng nhưng chẳng thuộc tầng lớp da màu. Một số phụ nữ da màu tử tế là bạn của em trước khi chúng ta lấy nhau, thì hiện giờ em cũng không còn được gặp một ai cả. Em biết bà Kêrenxơ và những người khác không thích chuyện đó chút nào. Nhưng em không còn cách nào khác, có phải không?

Giogior gật đầu miễn cưỡng.

- Em chỉ còn có cách từ bỏ họ, – Meri nói tiếp. – Nhưng mặt khác, vợ bạn bè anh không muốn chấp nhận em. Em cho rằng mình đành phải nhận lấy điều đó. Và em tin là họ bàn tán về em nhiều lắm, nào bà Hainơman, nào bà Mơgrêgơ và tất cả những người đàn bà khác mà chồng họ được coi là bạn tốt của anh. Em đứng chết chệt ở giữa, chẳng thuộc bên này, cũng chẳng thuộc bên kia. Em không muốn chuyện đó xảy ra với thằng bé Entơni. Anh Giogior ạ, nó phải lớn lên thành một người Âu được kính trọng. Sau này nó phải đi học trường Âu. Anh phải lo chuyện ấy.

- Trời ơi, em nhìn trước quá xa đấy, – Giogior lẩm bẩm chán nản.

- Em phải làm như thế, anh Giogior ạ. Em có nhiều hoài bão về đứa con của em. Đó là sự khác nhau giữa chúng ta, – Meri nói, hơi có vẻ khinh miệt.

Giogior phác một cử chỉ nóng nảy, nhưng không trả lời. Từ buồng ngủ vọng ra tiếng khóc của đứa bé. Meri đứng dậy, bước vội vào. Đến cửa buồng, chị dừng lại một lát, ngoái lại mỉm cười với chồng.

Giogior lắc đầu nhìn vợ đi vào. Anh muốn bộc lộ tình cảm thân mật hơn, song không thể được.

- Gay quá, – anh nhủ thầm.

Rồi anh cúi xuống và cẩn thận xếp một hàng nút chai khác đúng vị trí.

III

Bốn đứa bé đang phùng má, hét ầm ĩ nhịp nhàng và quay mạnh các cánh tay. Chúng đá ầm ầm vào những vỏ thùng dầu hoả làm chúng nảy bật lên ở khắp các lùm cỏ khô héo, bụi rậm. Thi nhau xem ai nhanh hơn và làm ầm ĩ hơn, chúng chạy xung quanh những cây hồ tiêu và các bụi gai.

Từ hiên nhà, Meri nhìn say mê. Con trai chị đang chơi với bọn trẻ hàng xóm. Nó đang lớn lên cùng với chúng. Nào là chú bé Vili Hainơman, con ông giám đốc ngân hàng, nào là chú bé Tomi Xtephot, con ông chủ lò bánh, thậm chí cả chú bé Giôy Mơgrêgơ có người mẹ lạnh nhạt mỗi khi gặp Meri ngoài phố. Bọn trẻ đang chơi với nhau. Con trai chị là một đứa bé người Âu. Nhưng không phải chỉ có thế. Chị đặc biệt hài lòng khi thấy những đứa bé kia rất hay hỏi con chị xem nên chơi như thế nào. Trong mấy phút liền, chị đứng nguyên một chỗ.

Cuối cùng, mặc dù chẳng muốn phá rầy chúng, chị gọi to át cả tiếng ầm ĩ của những chiếc thùng dầu hoả:

- Entơni, Entơni ơi!

Entơni miễn cưỡng vâng lời, lê bước qua bãi cỏ đến chỗ mẹ.

- Entơni này, mẹ nhờ con một việc. Mẹ muốn con mang cái gói này đến chỗ bố con ở khách sạn.

Tức khắc, gương mặt Entơni rạng rỡ.

- Con ư? Con có thể đi một mình tới khách sạn hả mẹ?

- Được, Entơni ạ. Bây giờ con đã là cậu con trai lớn rồi, con cần phải tự lo liệu lấy.

Entơni vỗ tay, đôi mắt xanh của nó sáng lên náo nức.

- Con bé bỏng của mẹ ngộ nghĩnh quá! – Meri hôn con và đưa cho nó cái gói bọc giấy nâu. – Không được đánh mất nhé... Đây là cái áo len của bố. Sáng nay bố để quên ở nhà. Con hãy đi thẳng tới đó, Entơni ạ, và phải cẩn thận nhé. Tuần tới con sẽ lên năm rồi đấy, và năm tới, chỉ vài tháng nữa thôi, con sẽ đi học.

- Thừa mẹ, vâng ạ.

Meri nhìn con chạy tới chia tay với mấy đứa bạn. Rồi trong lòng hớn hở, chị trở lại công việc nội trợ của mình.

Tới khách sạn, Entoni thấy bố đang nói chuyện với ông Hundơ trong văn phòng, nó đưa cái gói cho bố. Khi nghe tiếng gõ xuống quầy hàng, Giogior biến mất vào trong quầy bán rượu.

Hundơ nâng Entoni đặt lên đầu gối và tung nó bật lên, rơi mạnh xuống. Rồi y đứng lên, lấy ở túi ra một penny và dịu dàng nói.

- Đây là quà cho cháu, cháu bé của bác. Bây giờ cháu về nhà đi.

Entoni chạy ra về, còn Hundơ đứng ở cửa nhìn theo. Những nét nặng nề trên mặt y đượm một vẻ trầm ngâm tư lự.

Lúc đó, vợ Hundơ từ vườn rau đi vào mang theo một rổ đậu. Chị ta theo dõi hướng nhìn đăm đăm của chồng, và nheo mắt lại.

- Một chú bé kháu khỉnh, – Hundơ lên tiếng, – niềm vui thú cho cha mẹ nó. Meri biết cách nuôi dạy con. Nó hết như một người Âu. Tôi cứ tưởng lớn lên nó sẽ đen hơn nhưng mà nein (1). Thậm chí có thể xem nó như một chú bé Đức.

- Một chuyện hú họa thôi. – Vợ Hundơ mặt sùng mảy sía. – Lẽ ra nó cũng rất dễ thành một con vật nhỏ bé đen nhẻm lắm chứ!

Hundơ nhìn vợ, nhả mặt nhe cả răng ra:

- Như thế thì cô thích lắm, ja?

- Tôi quan tâm gì đến nước da nó. Nó có xanh, đỏ, tím, vàng, tôi cũng mặc xác. Việc gì phải chú ý tới nước da của mỗi thằng nhãi nhếch nhác, nhà quê ấy!

Đột nhiên, Hundơ khịt mũi mạnh. Y cần nhần:

- Lại uống rượu rồi!

- Uống đâu?

- Đừng có chối! Cô không được động đến chỗ rượu brendi của tôi, nghe không? – Giọng nói của Hundơ cao lên. – Cô đã nốc sạch hết lời lải của quầy rượu. Tôi còn thu được gì ở đấy hả? Thật là đồ ăn hại. Một ngụm đàn bà xấu xí, một ngụm đàn bà cần cỗi, không dễ đãi được, chẳng được cái tích sự gì trên giường. Nhưng uống rượu brendi, ja, thì giỏi lắm.

- Này, anh hãy để tôi yên, – vợ Hundơ rít lên. Chị ta khó chịu khi nhìn thấy đứa con của Meri, vì cũng khao khát có được một đôi môi như cánh hoa của đứa bé ngậm vào núm vú mình, nhưng lại không dễ được. Ánh mắt trùng trùng, chị ta lẩn vào bếp mang theo rổ đậu. Hundơ trở lại văn phòng.

- Cháu Entoni đâu rồi nhỉ? – Giogior hỏi khi từ quầy rượu bước vào.

- Cháu nó về nhà rồi. Anh có một cậu con trai kháu khỉnh lắm, Giogior ạ.

- Xin cảm ơn, – Giogior nói, mặt mày rạng rỡ. – Nhân tiện xin hỏi ông đã hỏi giúp cho cháu chưa? Ông biết đấy, thời gian cứ trôi đi và cháu nó thì đầu năm phải đi học rồi. Có sao không ạ?

- Anh lo lắng lắm phải không? – Hundơ cười dịu dàng.

Giogior gật đầu, đưa mắt nhìn xuống.

- Phải rồi, phải rồi, – Hundơ nói, xoa hai tay vào nhau. – Theo tôi, thì tin tức khả quan lắm. Tuần tới tôi sẽ biết rõ, nhưng tôi đã thăm dò ý kiến các thành viên khác trong Ban quản trị trường rồi. Ja, đâu sẽ vào đấy thôi mà. Cháu Entoni sẽ được vào học ở trường Xtomhốc.

Giogior nắm tay Hundơ, lắc lắc nồng nhiệt:

- Tôi rất mong sẽ không gặp phải một trở ngại nào. Chuyện đó làm Meri lo ngại rất nhiều, tội nghiệp cô ta. Vợ chồng chúng tôi chẳng thể nào nghĩ tới việc cho cháu học ở trường của Hội Truyền giáo cùng với bọn trẻ da màu.

- Sao lại thế! – Hundơ phản đối. – Cho Entoni và một trường da màu à? Nein!

Đang ngồi khâu, Meri chợt nghe có tiếng gõ cửa. Chị ra mở cửa và ngạc nhiên thấy Hundơ đứng ở đó. Trong khoảnh khắc, chị sợ Giogior đã gặp phải chuyện gì. Nhưng ông Hundơ đang

tươi cười, nhe những chiếc răng vàng ệch ra cơ mà. Hundơ lăm lét liếc quanh, một cử chỉ dường như xa lạ với thói kiêu căng thường ngày của y; rồi y bước nhanh vào và đóng cửa lại.

- Xin chào chị Meri. – Y ngồi xuống chiếc ghế mảnh dẻ kêu cọt kẹt.

Y đưa mắt nhìn quanh số đồ đạc ít ỏi và nghèo nàn của Meri.

- Chị ở đây đằng hoàng lắm, – y nói.

Meri nhìn Hundơ, phân vân không hiểu y đến thăm có mục đích gì.

- Chú bé đâu rồi nhỉ?

- Cháu nó đang chơi với các bạn.

- Với bạn à? Nó còn chơi lâu không?

- Khoảng một tiếng nữa.

- Chú bé khôi ngô lắm. Tôi đến để nói chuyện với chị về cháu đây.

- Cảm ơn ông.

Hundơ nhìn Meri, vẫn tươi cười. Lông mày Meri là đôi vòng cung thanh tú, đen mượt. Nếu Hundơ ngả người về phía trước, y có thể lấy tay miết theo đường nét đôi lông mày đó. Ánh mắt cuồng nhiệt đến căng thẳng của y, gần như một cái nhìn trừng trừng, chú mục xuống ngực Meri.

Một ánh hồng phơn phớt đượm trên màu ôliu của đôi má Meri.

- Chị muốn cho cháu Entơni vào học trường Xtomhốc, có phải không nhỉ?

- Thưa ông, vâng ạ.

Meri biết Hundơ là trưởng ban quản trị nhà trường và đa số các thành viên trong ban đều có liên hệ với Hundơ ở một mức nào đó về mặt tài chính.

Meri hồi hộp và chị dăm dăm nhìn vào mắt Hundơ.

- Thế này nhé, việc đó không thể lo liệu được đâu. Cháu nó là một đứa bé da màu. Nhà trường không nhận trẻ em da màu.

Hundơ ngồi như một pho tượng, hai tay để trên đầu gối. Mồm y mở ra đóng vào nhanh và gọn, bật ra từng câu nói giống như tiếng roi quất đen đét ở sân khấu rạp xiếc.

Mỗi tiếng đen đét đó đều đập trúng đích.

- Chao ôi, ông Hundơ, nhưng chắc chắn... Ông không thể...?

Môi dưới Meri vẫn mấp máy, nhưng không một âm thanh nào phát ra được.

Hundơ bắt đầu run run vì thèm muốn. Đôi lông mày nham nhở của y giật giật phía dưới mái tóc cắt ngắn. Y nói khàn khàn:

- Tôi rất lấy làm tiếc cho chị. Meri đáng thương quá, việc này gay lắm. – Y đứng dậy. – Cháu Entơni sẽ đi học ở trường dành cho trẻ em da màu. – Hundơ bắt đầu bước về phía cửa. – Tiếc quá, cháu nó có nước da trắng đến thế. Bất kì ở đâu, người ta cũng lăm nó với một em bé da trắng.

- Ôi, ông Hundơ, ông đừng đi vội! – Meri chạy tới, dùng cả hai tay bấu lấy cánh tay Hundơ. – Ông không thể giúp một tí gì được ư? Xin ông ra ơn, ra ơn!

Nước mắt Meri chảy ra giàn giụa.

Với một động tác đột ngột. Hundơ cúi xuống bế xốc Meri lên.

- Anh có thể làm được rất nhiều, – y nói bằng một giọng khác hẳn, một giọng khê khàng. Y cúi đầu, đặt mồm lên môi Meri, khếp chặt vòng tay quanh người chị. Những chiếc râu mép màu hung cứng đờ chọc vào môi Meri. Những tiếng kêu cưỡng lại vô hiệu quả, bị nghẹt dưới cái hôn.

Hundơ xốc Meri vào buồng ngủ. Mặt y đỏ bừng, hai nhãn cầu nhìn chăm chăm. Chống lại sức lực của Hundơ, cơ thể đàn bà của Meri chỉ là một cơ thể trẻ con, Meri há miệng kêu cứu.

- Thằng bé mà, đừng có quên thằng bé! – Hundơ thốt lên, giọng hỗn hển.
Y dẫn Meri xuống giường và bắt đầu xé toang quần áo trên người chị.

IV

Entoni chạy trước, náo nức kéo tay bố. Những vòng tóc nâu của nó rủ xuống trán.
Nó mang trên lưng chiếc cặp da nâu được mẹ mua cho hôm qua. Cặp vẫn trống không.

- Bố ơi, bố không nên ngày nào cũng đưa con đi học đấy, - nó nói.

- Sao lại thế?

- Những đứa khác vẫn đi một mình mà.

- Con trai bố lớn hung rồi thật! Được thôi, con ạ.

- Thầy giáo có dùng gậy đánh con không?

- Chỉ đánh khi nào con hư.

Bố con Giogior tới trường.

Ở lớp mẫu giáo, Giogior cố vận dụng tất cả sức quyến rũ của mình. Anh khao khát làm sao cho họ nhận ra anh là một người Anh. Trong mấy phút trò chuyện, anh đã thành công trong việc cổ tình ám chỉ tới “những ngày đi học đẹp đẽ xưa kia” ở Luân Đôn và tới thời “nghiên cứu” ở Ôxfơt (1) của mình.

Anh đã gây cho cô Niđơm, cô giáo dạy Entoni một ấn tượng thích đáng.

Để con lại cho cô Niđơm chăm nom, Giogior ra về, tự hỏi không hiểu cô giáo nghĩ gì. Rõ ràng cô ta biết tất cả về Meri, Xtomhốc là một nơi khá nhỏ mà. Nhưng sao anh lại phải lo lắng? Anh biết Hundơ đã sắp xếp mọi chuyện cơ mà.

Hundơ quả thực đã sắp xếp xong xuôi mọi chuyện. Ông hiệu trưởng Tômơt không muốn gánh trách nhiệm trong việc nhận Entoni vào học, bèn đùn việc đó cho Hundơ là trưởng ban quản trị và đề nghị đưa ra bàn tròn cuộc họp lần tới của ban.

- Ông Tômơt này, ông quan trọng hóa vấn đề đấy, – Hundơ nói. – Ông có muốn nhận đứa trẻ vào học không?

- Thế này, thằng bé có vẽ Âu điển hình, về phần cha nó thì không sao cả, nhưng mẹ nó...

- Mẹ nó là một bà lịch sự có giáo dục.

- Phải rồi, nhưng chắc chắn bà ta là một người da màu. Nếu chúng ta nhận con bà ta vào học, chúng ta có thể bắt buộc phải nhận những đứa trẻ da màu khác, và quy chế của nhà trường sẽ lỏng lẻo. Tôi e đây có thể là bước đầu từ cái sảy này đến cái ung đấy.

- Số học sinh của ông ra sao? – Hundơ hỏi.

- Chúng ta không thể để mất bớt học sinh, – ông hiệu trưởng nói, – bởi vì nếu học sinh của chúng ta chỉ giảm đi ba em thôi thì chúng ta cũng mất một giáo viên. Tôi cũng có thể nhận vào một số trường hợp nhập nhằng nhưng khi ấy các phụ huynh khác sẽ cho con cái họ đi học nơi khác. Đó là một tình trạng tiến thoái lưỡng nan.

- Còn lương bổng của ông? Nếu số học sinh trường ông giảm chút ít, người ta sẽ cắt bớt lương ông, không phải thế ư?

- Tôi có thể bảo đảm với ông, ông Hundơ ạ, rằng đó không phải là điều quan trọng chủ yếu, – ông Tômơt lạnh lùng nói. – Lợi ích của trường là vấn đề trước nhất.

- Chúng ta phải nhân đạo chứ, thưa ông hiệu trưởng. Chúa Giêsu đã không dạy: “Hãy để con trẻ đến cùng ta, đừng ngăn cấm chúng” hay sao? – Hundơ đờn hiệu quả lời dẫn này thấm sâu vào. – Hơn nữa, bố đứa bé là một người sinh trưởng ở nước Anh thuộc một gia đình rất danh giá kia mà!

Hundơ tin chắc ở kết quả cuộc họp, bởi vì y đã gặp trước những thành viên trong ban quản trị đáng tin cậy và chắc chắn được họ ủng hộ. Hơn nữa, y cố tình sắp xếp việc đó vào cuối chương trình họp dài lê thê, khi mọi người đã mệt nhoài và nhấp nhòm muốn về nhà.

Khi vấn đề đó cuối cùng được đưa ra, ông Tômôt tuyên bố vẫn tắt sẵn sàng nhận Entoni nếu ban Quản trị tán đồng.

Có ít lời rì rầm, rõ ràng tỏ vẻ tán thành. Hundơ gật đầu bằng lòng.

- Ja, ja, – y nói, – tôi cho rằng chúng ta không cần thiết cản trở vấn đề này. Thưa ông hiệu trưởng, chúng tôi đồng ý với ông. Cứ cho em bé đó vào học.

Trong ban quản trị còn có bà Phêrêơ, người tự cho mình là một nhân vật phụ nữ đáng kể đến ở thị trấn nhỏ bé này. Hăng hái trong việc bài trừ nạn rượu chè, bà ta vốn chống lại Hundơ kịch liệt.

- Xin một phút, ông trưởng ban, – bà ta nói gay gắt, – tôi chưa có dịp trình bày ý kiến của mình. Nếu chúng ta nhận một đứa bé da màu vào trường, chúng ta sẽ phải nhận tất cả những đứa da màu khác. Tôi có thể đặt câu hỏi: Chúng ta sẽ dừng lại ở đâu? Tôi cho rằng, chúng ta phải tuân theo luật lệ bất di bất dịch về việc loại trừ nghiêm ngặt mọi đứa trẻ mang dấu vết thấp hèn về chủng tộc hoặc màu da này.

Hundơ trừng mắt nhìn Phêrêơ. Lúc y nổi giận và phải nén lại, y có tật máy giật, các bắp thịt ở mắt trái của y giật giật. Tật đó xuất hiện lúc này, nhưng bà Phêrêơ cho rằng Hundơ đang cố xoa dịu mình, nên cảm thấy khinh bỉ:

- Ông Hundơ, có phải vì cha đứa bé làm ở tiệm rượu của ông, mà chúng tôi phải cho nó vào học trường chúng tôi không?

- Hundơ biết Phêrêơ vẫn dò la khách sạn của mình vào các chiều thứ Bảy nhằm báo cáo cho cảnh sát vài sự vi phạm luật lệ. Sự phản bội, thách thức và láo xược của Phêrêơ quả là quá sức chịu đựng của y. Y đứng dậy, dậm thật mạnh xuống bàn đánh rầm một cái.

- Tao là trưởng ban, – y rống lên. – Mày lắng mạ trưởng ban. Câm mồm lại.

Y nhìn đầy vẻ hăm dọa, mặt Phêrêơ tái nhợt. Ban quản trị tán thành cho Entoni vào học trường Xtomhốc.

- Đến đây, Entoni, bàn của em đây. – Cô Niđơm vừa nói vừa dẫn Entoni tới một bên lớp học.

Entoni ngồi vào chỗ, đưa mắt nhìn quanh, dăm dăm ngắm chiếc bảng đen dựng trên giá, những chữ viết bằng phấn, các bức tranh lớn rực rỡ treo trên tường, chiếc súng cao su nhỏ bằng gỗ thò ra ngoài miệng túi đứa bé ngồi trước mặt, hai tấm bản đồ lớn treo gần cửa sổ, vết bẩn trên mặt thẳng bé bên phải, các dây bàn, hai đứa con gái đang thì thầm ở phía sau nó, những chậu cây ở trên bậu cửa sổ, thẳng bé bên trái đang ngoáy mũi, và cái roi xoắn màu vàng ở góc phía sau mặt tủ sách có lắp kính.

Cô Niđơm là một phụ nữ thấp lùn, dáng bè bè chắc nịch, tóc màu gỉ sắt, đeo kính không vành, mặt đầy tàn nhang li ti, màu vàng. Khi Giogior đã về, cô giáo bèn đổi ngay thái độ.

- Các em lấy sách ra nào! – Cô gõ xuống bàn.

Ngồi thẳng như mũi tên bên bàn học, Entoni làm theo thẳng bé ngồi bên cạnh, cẩn thận giữ cuốn sách mở cùng trang.

Buổi sáng qua dần. Chẳng mấy chốc, chuông đã vang lên. Entoni, vụng về và bối rối, nhập vào làn sóng lũ trẻ, hưởng giờ ra chơi đầu tiên.

V

Một buổi tối, Meri ngồi trước gương, Giogior hậu đậu xỏ chiếc sơ mi.

- Anh tự hỏi, không hiểu sao ông Hundơ lại yêu cầu anh tiếp tục đi làm đêm nay. Ông ấy bảo sẽ cho anh nghỉ bù vào đêm thứ Sáu. Có công việc quan trọng gì đó, ông ấy bảo thế. Đạo này, cùng một lúc ông ấy có nhiều việc phải làm quá.

Meri không quay đầu lại, mà đưa mắt liếc nhìn Giogior trong gương. Với động tác mơn trớn, Meri thoa kem lên mặt.

- Gần đây, tính khí ông ta dịu đi rất nhiều, – Giogior nói tiếp, – dường như không quát tháo Rubi quá nhiều nữa. Cái xác ướp già nua đó đáng thương thật, bà ta luôn luôn lén vào quầy uống trộm nửa chai mật.

- Anh cứ mãi luôn miệng nói về gia đình Hundơ mới được hay sao, anh Giogior? – Meri nói. – Chúng ta đã tuân theo nếp sống mòn như vậy ở đây, chúng ta không có bạn bè, những người duy nhất anh nói đến là gia đình Hundơ, lại vẫn gia đình Hundơ.

- Nghĩ cho cùng là vì họ đưa lại miếng ăn hàng ngày cho chúng ta, cô em thân mến ạ.

Giogior nhúng chiếc bàn chải vào trong nước, vuốt tóc cho mượt.

- Giogior, anh thân yêu, tóc anh đêm nay có màu vàng hoàn toàn.

- Những củ cà rốt đỏ hoe, Meri ơi, những củ cà rốt đỏ hoe mà. Quanh đây không có những con lừa, quả là may đấy.

Giogior bước đến gần để hôn tạm biệt vợ. Meri không quay lại, mà kéo đầu Giogior xuống bên cạnh đầu mình để hai người cùng nhìn vào tấm gương.

Bên cạnh cái nhan sắc màu nâu sẫm của Meri, Giogior có vẻ như một bức biếm họa màu đỏ khó chịu, vẽ một người đàn ông, anh quay mặt đi cười bối rối.

- Anh Giogior ơi, – Meri hỏi, vẻ mặt đăm chiêu, – anh xem liệu chúng ta có bao giờ đi Anh được không?

Giogior đứng dậy, hai tay Meri tuột khỏi người chồng.

- Không có cơ hội nào cả. Không có hi vọng mấy may nào cả. Họ hàng thân thích của anh không muốn nhìn thấy anh bằng bất cứ giá nào. Họ trả cho anh mỗi tháng mười lăm bảng Anh để anh ở đây xa cách họ, chẳng phải như thế là gì?

- Nhưng còn con cái anh? Họ sẽ nhận chúng hẳn chứ? Tận nước Anh, làm gì có thiên kiến chủng tộc.

- Thiên kiến có ở khắp nơi.

- Nhưng không nhằm chống lại người da màu, trừ ở đây thôi.

- Trời ơi, trời đất ơi, chúng ta lại trở lại chuyện đó.

- Em không bao giờ có thể chịu được khi nghĩ tới bất kì đứa con nào của em phải đi học ở trường da màu của Hội truyền giáo.

- Em định nói gì thế? Entoni chẳng phải đang đi học ở một trường da trắng là gì?

Mặt Meri rục lên, hầu như đang trong cơn sốt. Chị đưa nhanh mắt từ bên này sang bên khác, tránh ánh mắt Giogior.

- Anh Giogior, anh có nhận thấy chúng ta chịu ơn ông Hundơ nhiều biết chừng nào không? Ông ấy đã đấu tranh để cho Entoni vào học.

- Vừa mới rồi em vẫn nói là không muốn chuyện trò về gia đình nhà Hundơ đấy thôi.

- Chúng ta phải biết ơn ông Hundơ, anh thân yêu ạ. Chúng ta bao giờ cũng phải giữ được tình bạn của ông ấy, bởi vì, bởi vì... em lại sắp có con!

Giogior đứng lặng người. Anh nhận thấy nếu thốt thêm bất kì lời nào thì cũng chỉ thấy nước mắt đáp lại mà thôi.

- Anh không bằng lòng với em à? – Meri hỏi, giọng thiết tha.

Chậm rãi, Giogior gật đầu. Rồi anh ôm lấy vợ khi chị khóc.

Meri lắng nghe tiếng bước chân của chồng xa dần. Lúc đầu, sau khi không nghe thấy nữa, chị vẫn nhìn lơ đãng, mắt đăm đăm hướng về phía trước. Chị không định báo tin đó vào tối nay, giờ đây chị cảm thấy xiết bao ân hận. Chị muốn đợi một thời gian nữa, cho đến khi lương tâm chị bớt day dứt. Bởi vì, chị biết vì sao Hundơ lại yêu cầu Giogior làm việc đêm nay...

Chính vì Entoni, chị nhủ thầm giận dữ, chị đã để cho mọi chuyện diễn ra đến thế này. Cũng còn cả vì đứa con nằm trong bụng, con của Giogior nữa. Từ khi biết mình có mang, chị cứ lo canh cánh. Chị sợ đứa thứ hai này có thể sẽ không được trắng trẻo. Trong nỗi niềm tuyệt vọng, chị muốn bám lấy bất kì cái gì. Rồi Hundơ đã cưỡng đoạt chị. Trông vào sự giàu có và thế lực của Hundơ và sự thèm khát ngày một tăng của y, chị nghĩ rằng mình đã có được một tấm mộc để chống chọi với tương lai. Chị có thật sự trách cứ bản thân mình không? Đó là sự hi sinh vì tình mẫu tử, tình cảm dịu hiền nhất trong hết thảy.

Chị lau khô mắt và lại soi gương. Bằng động tác duyên dáng chậm rãi, chị bắt đầu chải những nam tóc dài đen, óng ả và mượt mà của mình. Và rồi, chị xấu hổ, khi cảm thấy đầu vú ngưa ngứa.

Chị tắt đèn điện, thắp ngọn đèn dầu có ánh sáng ấm dịu, chống chọi với bóng tối.

Khi nghe thấy Hundơ lên vào qua cửa sau, chị vẫn tiếp tục chải đầu, nhưng một nụ cười chào đón đã hiện ra trên mắt và môi.

Hundơ lần mò đến sau Meri. Trong tấm gương, giờ đây bên cạnh khuôn mặt của Meri không phải hình ảnh nhợt nhạt của Giogior, mà là vóc dáng của một người đàn ông lực lưỡng.

- Tiểu thư Tây Ban Nha của anh, – Hundơ thì thầm.

- Chào Ôttô, – Meri dịu dàng nói.

Hundơ chậm rãi xoắn mái tóc huyền của Meri vào nắm tay to chắc của y và kéo Meri về phía mình. Y hôn Meri theo cách của riêng y, mà trước khi trao thân cho y, chị chưa hề biết.

...Một tiếng gọi ngái ngủ từ buồng Entoni vọng ra.

- Mẹ ơi, con uống nước!

Meri lạnh đống người.

- Lay Chúa hãy tha thứ cho con, – Meri nhủ thầm khi luồn vào trong chiếc áo ngủ và nhón chân vào buồng Entoni.

Khi chị trở lại giường, Hundơ đang ngáy ngon lành. Chị đứng phía trên người y với cảm giác ghê tởm đột ngột và nhìn đăm đăm xuống mái tóc cắt ngắn, cái đầu vuông vức, nốt mụn cóc to ở cằm Hundơ, cái khổ người lực lưỡng của y. Đồng thời, chị cảm thấy kinh tởm bản thân mình. Không phải chỉ vì chị đã cho phép y làm tất cả cái chuyện bẩn thỉu này, bởi lẽ động cơ buộc chị phục tùng y là sự hi sinh, và chị không trách mình điều đó. Điều làm chị giờ đây khinh bỉ thái độ của mình là chị nhận thấy rằng trong khi những mối liên hệ với Hundơ, niềm thèm khát của bản thân chị đã tăng lên. Dần dần y đã làm tê liệt những nỗi ngại ngùng, những sự kiềm chế của chị và thức tỉnh những sức mạnh cơ bản tiềm tàng trong con người chị. Chị yêu Giogior tha thiết, nhưng sự ân cần của Giogior là một phần trong cuộc đời mòn mỏi, chán ngắt, vỡ mộng của chị, thiếu hẳn vẻ lãng mạn và trí tưởng tượng. Mặt khác, Hundơ, cường tráng và tàn nhẫn, mang lại cho chị nỗi sợ hãi, niềm kinh hoàng, sự thần phục và lòng say đắm. Giống như một người nô lệ chèo thuyền bị cột vào cọc chèo, chị thoát tiền mặc nhận, và rồi niềm nở hoan nghênh những xiềng xích mà y cột vào đời sống tình dục của chị.

Nhưng Meri không nhận thức được theo cách ấy. Lo âu và hoang mang bối rối, chị không có khả năng tự phân tích. Lúc này đây, khi đứng phía trên người đàn ông, kẻ có thể khiến cho số phận chị một là thành công hai là thất bại, chị đưa hai tay lên ôm lấy đầu. Chị cảm thấy cuộc sống thật vượt quá sức chịu đựng của mình. Có đáng tiếp tục không? Con người cục súc này đã thoả mãn dục vọng trên thân thể chị, đã lợi dụng nỗi bất hạnh của chị, tại sao y lại được phép xâm lấn sự thiêng liêng, bất khả xâm phạm thuộc gia đình của Giogior, Giogior của chị, người đàn ông duy nhất trong đời chị cho đến khi chuyện đó xảy ra?

- Ôttô, – chị gọi cộc lốc khi cúi xuống, lay y, – Dậy đi, dậy đi! Ông phải đi ngay. Sắp đến giờ đóng cửa tiệm rồi.

Trong cảnh yên lặng sau khi Hundo ra về, nỗi niềm ăn năn hối hận làm Meri nhớ tới những năm sống với Giogior, tới lần đầu tiên anh đến Xtomhok sau khi giải ngũ để thử vận may ở các mỏ kim cương. Chỉ nhớ lại ngày họ đưa anh ốm nặng từ dòng sông về khách sạn, do hậu quả của bệnh lị anh mắc phải trong chiến dịch Tây Nam Phi, và trầm trọng thêm do anh nghiện rượu; cuộc mổ xẻ cắt bỏ chỗ áp xe ở gan, những tháng ngày chờ đợi chị nuôi nấng chăm sóc cho anh phục hồi lại. Giogior rất biết ơn chị, nhưng về phần mình, chị coi đó chỉ là bổn phận; xét đến cùng, chị không phải làm quản gia ở khách sạn ư? Và rồi đề nghị của Hundo về một chân bán hàng ở quầy rượu...

Nhớ lại những năm trước đó nữa, chị đến Xtomhok, dạy học ở một trường nhỏ bé của nhà thờ, ngay tại ngoài hải cảng Élidabet, việc học hành của chị tại trường sư phạm và trước đó nữa là những năm học trung học, thường phải ngồi xuống sàn nhà vì lớp học quá đông, và viết lên cuốn vở tì lên đầu gối.

Nếp nhà tranh nhỏ bé chị sống hồi thơ ấu có cây hồng leo và các cây dây leo và các cây dương xỉ trồng trong chậu. Lúc này chị có thể nhìn thấy rất rõ ràng mẹ chị tay đang cầm bình tưới. Và những ngày Chủ nhật, chị và hai em trai thường ngồi với mẹ trong ngôi nhà thờ nhỏ bé của người da màu, cả mấy mẹ con mặc quần áo đẹp nhất, tự hào lắng nghe đức cha giảng bài thuyết giáo mỗi tuần...

Chị ước gì có thể triền miên thêm nữa trong quãng đời đó, được sống một lần nữa, làm một cô bé không tội lỗi, nhưng chiếc đồng hồ báo thức cũ kỹ ở cạnh giường đột nhiên réo to hơn, kéo chị trở về với gian buồng này, với đứa con của chị, với đứa bé còn đang nằm trong bụng và với việc chị đang lừa dối Giogior. Và trong ánh tờ mờ của ngọn đèn dầu nhỏ bé, chị có thể nhìn thấy không phải quá khứ, không phải tương lai mà là hiện tại khủng khiếp, đáng sợ, có nhịp đập trái tim của nó, từ chiếc đồng hồ vang ra âm ỉ, giờ đây tràn ngập đêm tối.

VI

Sau chuyện đó không lâu lắm, Hundo, ngồi ăn tối trong phòng ăn của khách sạn Đại Bàng. Rubi và y thường ăn sau mọi người trong nhà. Trong các bữa ăn, Rubi dọn cho chồng ăn rất ngon, và thực sự chỉ có mình chị ta nói những mẩu chuyện lồi thoi về đầy tớ, – những tội lỗi vặt của các đầy tớ gái hoặc các lỗi nhỏ nhặt của anh bếp. Hundo chỉ dán mắt vào đĩa, thản nhiên ăn, làm như không có mặt vợ ở đây.

Đêm nay, Rubi cũng im lặng như chồng. Nhưng sau khi nhìn Hundo chất lên cái đĩa gộp thành một món gồm xúc xích, khoai tây, cải tía, đưa lên cho vào mồm, chị đột nhiên lên tiếng.

- Đêm qua, anh đi đâu mà tôi không biết đấy!

Hundo ngừng nhai, nhìn vợ. Rồi y tiếp tục nhai chậm rãi.

- À, – y hỏi, – thế thì làm sao?

- Ồ, chẳng sao cả. Chả là sáng nay có người kể tại bữa trà ở nhà bà Mogrêgo là đêm qua đã trông thấy anh ở phố nhà thằng Giogior.

- Không nhớ, – y nói cộc lốc. – Công việc làm ăn bắt phải đi khắp nơi. Ồ phải rồi, tối qua đến đây gặp gã thợ sơn Xaimon.

Vẫn tiếp tục ăn, y nghĩ thầm: nguy hiểm đấy, Ôttô, nguy hiểm đấy. Một con chó cái đang bắt đầu đánh hơi khắp nơi. Nó không thể nào đã thấy mình len vào hoặc ra khỏi nhà Meri được. Nhưng tại sao nó lại phải nói chuyện đó với Rubi? Mình cắt đứt với Meri là được lắm rồi. Đứa con của nàng đến đúng lúc cho mình quá.

Rồi y lên tiếng:

- Cô nói đến phố nhà tay Giogior làm tôi chợt nhớ đến vợ hẳn... Cô ta tên gì nhỉ? Đã lâu lắm rồi tôi không gặp cô ta.

- Cái con mụ da màu ấy à? Tên nó là Meri. Anh không nhớ ư? Anh thường thích đem so nó

với tôi kia mà!

- À phải, Meri, đúng rồi. Ờ, cô ta đang có mang. Tay Giogior bảo thế.

- Thế à? Nó lại sắp đẻ chứ gì? – Lốp da khô trên mặt Rubi hằn thành những nếp nhăn linh hoạt. – Nó hằn đang lo sốt vó lên. Chà, nó phải đau khổ lắm. Cứ nhớ lấy lời tôi, đứa bé này sẽ đen nhẻm!

- Bởi vì cô đã phán thế à? Sao cô độc thế?

- Tôi chưa từng bao giờ đau khổ ư? Tôi không biết đau khổ là thế nào? Hãy để cho đến lượt nó cũng phải đau khổ.

Cười khẩy, Rubi đứng lên đi vào buồng ngủ của mình. Hundơ nhìn theo ghét cay ghét đắng.

Đứa con thứ hai, cũng là con trai, ra đời vào một ngày tháng Bảy lạnh lẽo, nhưng nắng ráo. Tuy nước da nó có màu sáng nhưng tuyệt nhiên không mang chút hứa hẹn nào là sẽ trắng như thằng bé kia. Trước hết, nó vàng rõ rệt.

Meri biết điều đó có nghĩa là gì; và ngày tháng trôi qua, nước da nó lại thẫm thêm, không còn nghi ngờ gì nữa: nó là một đứa bé da màu, và ở Nam Phi thì bao giờ nó cũng là da màu.

Đó là một đứa trẻ trông mà nào lòng. Có những lúc Meri yêu nó. Có những lần lòng đầy thương xót chị ngắm nghía nó, đứa con rồi sẽ khốn khổ của một người mẹ khốn khổ. Cũng có lúc chị đảo mắt từ gương mặt cởi mở, trắng trẻo của Entoni, nhìn sang cái mảnh nhỏ màu nâu này, và nhận thấy trong những năm tới đây nó sẽ trở thành một cơn ác mộng đối với đứa anh. Rồi chị cảm thấy rằng, giống như vợ Macbet, chị có thể đạp nó xuống đất. Thường thường, chị chỉ nhìn nó mà khóc, những mối xúc cảm của chị ghen mải thành vẻ lãnh đạm thần thờ và đứa bé dăm dăm nhìn lại mẹ, đôi mắt dần dà biết chăm chú.

Những ngày tiếp theo thật ảm đạm. Cái trứng khi chín tách khỏi vô số tế bào trong buồng trứng im lìm, đã chứa trong nó các gien màu da; ở Nam Phi, các gien này gây chết đối với tinh thần hết như bệnh ưa chảy máu đối với cơ thể. Chính cái trứng xấu số này bắt gặp điều kì diệu của sự thụ thai và làm sụp đổ cái thiên đường mà Meri đã xây đắp xung quanh Entoni.

Meri gầy đi, những nét nhăn lo lắng bắt đầu hình thành ở khoảng giữa hai mắt. Tâm trạng khốn khổ của chị làm cho sữa chị độc và đứa bé khóc ngằn ngặt. Chẳng có khách khứa nào, da trắng hoặc da màu đến thăm cả. Vẫn chỉ là Giogior đi làm về với vẻ mặt lo sợ quen thuộc, vì anh khiếp sợ cả những lời than trách tuyệt vọng lẫn sự im lặng cay đắng của vợ. Anh thấy vợ dường như sạm đen hơn, và hay đánh phẩn hơn.

Một hôm, anh bảo vợ:

- Anh thật không biết việc gì mà em cứ phải rối rít lên thế. Đứa bé không đen quá đâu mà.

- Gì cơ? Chao ôi, anh Giogior. – Những lời Meri thốt ra đầy vẻ trách móc âm thầm.

- Nó không đen quá đâu mà? Anh nói thế đấy, nhiều người Âu cũng đen; rám nắng và kiểu như... em biết đấy... – Câu nói của Giogior bỏ lửng.

Vụng về, anh bế đứa bé đang nằm ở giường cũi lên, âu yếm ôm hôn nó.

Những ngày và những tuần tiếp theo, anh cố dùng mọi lí lẽ, mọi cách dối trá, mọi lời nguy hiểm để an ủi vợ. Anh tin chắc thời gian sẽ làm dịu đau khổ. Meri sẽ dần dần tự chủ được. Anh hi vọng tình thương yêu mà anh cố dành thật nhiều cho chú bé Xtivơ sẽ dần dần lay chuyển được vợ anh. Tuy vậy, sau một thời gian dài, anh mới chỉ thành công đôi chút.

Một đêm Meri bảo:

- Anh Giogior ơi, em chẳng được cái tích sự gì cả. Em chỉ mang lại cho anh toàn những điều khốn khổ.

- Anh van em đừng có ngốc nghếch thế nữa. Em biết rất rõ là em có ý nghĩa lớn lao đối với anh như thế nào và em đã làm những gì cho anh. Giá hồi ấy không có em thì...

- Vàng, vàng, vàng, anh Giogior, em biết điều đó. Nhưng giờ đây, với đứa bé... Dường như anh chẳng thấy chuyện gì xảy ra cả. Thằng Entoni sẽ lớn lên như một đứa trẻ da trắng... nó sẽ có

một đứa em ruột da màu. Anh không thấy chuyện đó có nghĩa gì ư? Đứa con da trắng của em sẽ bị ám ảnh suốt đời. Chao ôi, lạy Chúa! – Trong khi nói, mắt Meri không lúc nào rời khỏi khuôn mặt chồng.

Khi Giogior thấy tâm trạng thất vọng chán ngán của vợ tỏ ra ít có dấu hiệu dịu đi, anh bắt đầu tự hỏi sự kiên trì cố gắng an ủi vợ của anh phỏng có ích gì không?

Một buổi chiều về nhà ăn uống và nghỉ ngơi, anh thấy vợ ủ rũ như kẻ mất hồn. Thần kinh anh căng thẳng. Anh cố lờ đi và cứ bước nhón nhón trong nhà, ngâm ngợi một khúc hát đơn điệu.

- Meri, em thân yêu, gạt bỏ chuyện đó đi, – anh lên tiếng đột ngột. – Em đang lâm vào một ca bệnh lí, đúng như vậy đấy.

Meri không trả lời, Giogior lắc đầu, ra khỏi nhà.

Trở lại làm việc, anh ngồi phía sau quầy. Đó là giờ yên tĩnh, khách sạn Đại Bàng vắng vẻ. Anh ngã chiếc ghế đang ngồi để nó đứng trên hai chân sau, nhưng anh nhô đầu về phía trước, đủ để giữ thăng bằng. Hai tay dút sâu vào túi quần, anh rít lấy rít để tẩu thuốc

Anh ngẫm nghĩ về cảnh ngộ mình và cảm thấy khốn khổ. Đứa bé da màu này, đối với nó chỉ có thể có một cách thôi, vì nó là da màu. Vợ anh đang héo hon gầy mòn vì tuyệt vọng. Bạn bè anh ở quầy rượu hoặc chỉ dẩu động chút ít, hoặc chẳng nói gì đến đứa con thứ hai của anh; những lời chúc mừng nồng nhiệt vào lần sinh Entoni thì lần này không có. Hẳn tất cả bọn họ đều đã nghe biết chứ. Trong một thị trấn nhỏ bé như ở đây, mọi chuyện lan ra rất nhanh.

Thuốc lá trong tẩu cháy hết. Anh ngã người bấp bênh về phía sau để đập nỏ tẩu vào tường xi măng, tro xám rơi xuống nền nhà lát đá.

Anh lại nhồi đầy thuốc vào tẩu. Dao này anh hút thuốc dữ quá mức, nhưng làm thế nào khác được? Anh không dám uống rượu. Tất cả những năm tháng qua, từ khi bác sĩ báo trước cho anh biết sự nguy hiểm, anh không động đến một giọt rượu nào. Chậm rãi, anh hướng đôi mắt xanh nhạt tới dãy chai trên các giá. Rượu vang, brendi, uytxki. Những mao mạch ở má anh giãn nở ra vì máu dồn bất thường. Anh đã lại thấy cái cảm giác ấm áp, giải thoát và nhẹ nhõm.

Anh đứng dậy, lưỡng lự. Chậm rãi, anh với lấy một chiếc cốc nhỏ. Cốc hỗng khô và nghẹn lại, tay anh run run khi anh lấy một chai uytxki...

Anh gói chai rượu vào tờ báo, ấn nó vào phía trước quần, rồi đóng khuy áo khoác ngoài lại.

- Giôn này, – anh gọi to gã thổ dân giúp việc, – trông coi tiệm rượu nhé. Lúc nào ông chủ về, thưa với ông chủ tôi ồm, về nhà rồi.

Khi loạng choạng bước qua cửa, anh lăm bắm một mình:

- Sống chỉ có một lần, còn chết là mãi mãi. Một lão chủ bủn xỉn; một con vợ ca cẩm; rồi hầu hạ thiên hạ suốt ngày, chỉ ngửi mùi rượu, chẳng bao giờ được nếm; so với mình, đến một thằng Caphia cũng còn sướng như vua.

Anh đi về phía thảo nguyên, dừng lại dưới bóng râm của một cây keo Nam Phi.

Khi đã cách xa mọi người, anh bắt đầu nói to một mình:

- Meri loạn trí rồi! Khổ thân thằng Xtivor bé bỏng!

Một khi đã nếm lại rượu, anh giống như con cá mập đánh hơi thấy mùi máu.

Chai rượu cạn sạch, anh lảo đảo bước về nhà.

Meri ngược lên sợ hãi khi Giogior mở tung cửa và đi vào đứng sững lại giữa phòng.

Anh đứng đó nghiêm trang dường như đang vật lộn với một vấn đề lớn lao. Đột nhiên, cơ thể anh mất thăng bằng, hai chân anh cử động như muốn chạy, rồi anh ngã bập ngửa, đầu đập mạnh xuống nền nhà.

Ngày hôm sau, anh không đi làm được.

Việc bất ngờ làm Meri choáng váng và hãi hùng. Khi hồi tỉnh, Giogior tránh ánh mắt Meri. Meri không nói gì, nhưng quyết định từ giờ sẽ cố vui vẻ và chấm dứt chuyện mè nheo, ca cẩm.

Giờ có thể uống rượu say bí tỉ cho đến khi thân tàn ma dại hoặc đến chết. Hoặc anh có thể vẫn giữ điều độ, không uống rượu và nhận thấy gánh nặng thiên kiến quá ư khó chịu trở thành nỗi mệt mỏi chán chường do ràng buộc với một phụ nữ da màu.

VII

Một buổi sáng, khi Xtivo được khoảng ba tháng, Giôy Mogerêgơ đi thơ thẩn đến đồng cỏ nơi Entoni đang chơi với Gieni Van Uych và Tomi Xtephot.

Giôy không chơi với bọn chúng, mà chỉ đứng xem.

- Tại sao cậu không chơi với chúng mình? – Entoni hỏi.

Giôy lắc đầu:

- Mẹ tao bảo không được chơi với mày. Mày có đứa em da màu.

Entoni nhìn hai đứa bạn, mút ngón tay cái một lúc. Rồi nó quay về phía Giôy.

- Cái gì cơ?

- Mẹ bảo không được chơi với mày. Mày có một đứa em da màu.

Trong óc Entoni hiện ra lời mớ những lời của chính mẹ nó ngăn cấm không cho chơi với trẻ em da màu. Biết mơ hồ rằng, Giôy nói tới một điều gì đó xấu xa, nó lại nhìn hai đứa bạn tìm lời giải đáp, nhưng chúng cũng bối rối như nó.

Đột nhiên, nó cúi xuống, bốc một nắm cát đen ở dưới đất. Dùng hết sức, nó ném nắm cát vào mặt Giôy. Tức khắc, Gieni và Tomi cũng làm theo. Giôy, dính đầy cát, hét ầm ĩ, bỏ chạy trong khi mấy đứa trẻ ném đá theo.

Còn mãi chơi nên việc rắc rối đó không in vào đầu óc non nớt của Entoni, nhưng về nhà thấy mẹ, nó nhớ lại. Meri đang dọn bàn ăn.

- Mẹ ơi, – Entoni hỏi, – bé Xtivo có phải là một đứa bé da màu không?

Một chiếc đĩa tuột khỏi tay Meri rơi xuống bàn, nhưng không vỡ. Nét mặt căng thẳng, chị trừng trừng nhìn con. Rồi nuốt nhanh nước bọt, chị trấn tĩnh, nhặt chiếc đĩa lên.

- Tất nhiên là không phải, Entoni ạ, – chị nói. – Nhưng tại sao con lại hỏi mẹ như vậy?

- Vì sáng nay thằng Giôy Mogerêgơ nói thế.

- Nó nói thế? – Meri bùng bùng giận dữ. – Nó dám nói thế! – Chị cố trấn tĩnh. – Nó còn nói gì nữa không?

Entoni kể lại toàn bộ câu chuyện, rồi tiu nghỉu và buồn bã, nó nhìn mẹ tha thiết chờ mẹ giải thích. Nhưng chẳng có lời giải thích nào. Mà mẹ nó chỉ nói:

- Giôy là một đứa bé đáng ghét, con đừng để ý đến nó nữa.

Meri ôm lấy Entoni, hôn con âu yếm.

Trong bữa ăn trưa, hai mắt Meri đỏ hoe. Mặc dù chị đã chờ đợi miếng đòn bất hạnh giáng xuống, nhưng khi ập đến chị vẫn bị bất ngờ.

Nếu sự bất hạnh trực tiếp ập đến với chị, chị có thể chịu đựng dễ dàng hơn. Nhưng nó lại đánh vào con chị; biến niềm hạnh phúc trong sáng của thằng bé thành mối ngờ vực thắc mắc, mối ngờ vực này sẽ dẫn đến thất vọng.

Chao ôi, con thân yêu của mẹ, con thân yêu đáng thương của mẹ, Meri khóc thầm.

Tối hôm đó, khi Entoni xem mẹ tắm cho Xtivo, lần đầu tiên nó nhận thấy em nó đen hơn nó rất nhiều. Nó liếc mắt so sánh màu da thẫm của đứa em cuộn trong chiếc khăn trắng, với màu trắng ở hai chân mình.

- Giôy bảo em Xtivo là da màu. Nhưng nó không đến nỗi nâu lắm, mẹ nhỉ? – Entoni hỏi.

Vào cuối đại chiến, ông Soto bán được phẩm cùng với vợ từ nước Anh di cư sang sinh cơ lập nghiệp ở Xtomhốc. Ở thị trấn này, bà Soto nhanh chóng nổi tiếng là một người đảm đương việc xã hội, tổ chức các cuộc bán hàng phúc thiện, các buổi hòa nhạc cứu tế, các cuộc thi đánh bài bếtgiơ và các nhà bếp nấu cháo cho người nghèo.

Ông bà Soto là một trong những cặp vợ chồng được mọi người ưa thích nhất ở thị trấn, các bà mẹ rất muốn con trai mình đánh bạn với đứa con trai duy nhất nhà Soto.

Nhưng thằng bé Bôp, con nhà Soto, lại thích chơi với Entoni hơn những đứa khác. Chúng cùng nhau chơi bi, thả diều, lấy tre làm ống xì thổi hạt đậu, nuôi tằm, sưu tập các bảng quảng cáo thuốc lá, gây dựng một bộ sưu tập các côn trùng tìm được ở thảo nguyên và sưu tầm tem.

Bản thân ông Soto cũng thấy mến Giogio, không những coi là anh một người bạn cùng gốc người Anh, có chung quan điểm mà còn là một người tuy hiện giờ kiến thức đã mai một, nhưng rõ ràng vốn được thừa hưởng một nền giáo dục tốt đẹp. Sau khi đóng cửa hiệu được phẩm của mình, ông Soto thích tạt vào khách sạn Đại Bàng.

Ông biết Giogio có người vợ da màu, mà mới đây ông cũng nghe nói đến màu da đứa con thứ hai của họ, tuy nhiên, trong chừng mực nào đó, hai ông bà đều muốn để Bôp và Entoni chơi thân với nhau. Bà Soto nhận thấy chú bé nhà Grêom thông minh, sắc sảo, còn thằng Bôp con bà có vẻ chậm hiểu hơn. Nguyên là một giáo viên, bà hiểu rõ ảnh hưởng của Entoni đối với con mình. Và cả hai người đều hài lòng thấy chúng chơi với nhau trong khu vườn rộng lớn nhà họ.

Nhưng những người khác trong thị trấn có phản ứng khác hẳn. Đứa bé có nước da nâu vàng ra đời trong gia đình Grêom là đề tài bàn tán hấp dẫn đối với họ.

Một số ít người da màu, như gia đình Kerenxo, đã cắt đứt quan hệ bạn bè với Meri sau khi Meri lấy chồng thì lãnh đạm một cách tự nhiên.

- Đáng đời chị ta, - bà Kerenxo nói. - Chị ta cứ cố muốn làm người da trắng học đòi làm sang kia!

Nói câu ấy, bà ta đã phát ngôn mọi cảm nghĩ của bọn họ.

Tại khách sạn Đại Bàng, vợ Hundơ đang thưởng thức chiến thắng của mình. Chị ta cho rằng đã đến lúc phản công lại những lời chế nhạo của chồng được rồi.

- Anh trách tôi một triệu lần, bởi tôi không sinh cho anh một đức con. Sao anh không rước lấy một con mẹ da màu? Hẳn bây giờ anh có đến một đồng nhãi đen nhẻm nghịch đất nghịch cát khắp nơi rồi!

- Hundơ không nói gì. Việc y dan díu với Meri, “tiểu thư Tây Ban Nha” của y, là một màn kịch lãng mạn nhất trong đời y. Giờ đây, cái bóng ma ghê sợ này đang vô tình làm y thấy mình là gã nhân tình phạm tội của người phụ nữ da màu, vợ một người coi quày rượu của y, con người sinh nở ra những đứa trẻ màu nâu. Nếu quả thật Rubi biết rõ mọi việc!

Hundơ vào trong quày mang ra một chai rượu và một chiếc cốc.

Y hỏi:

- Cô uống rượu lần gần đây là vào lúc nào?

Vợ Hundơ nhìn chồng ngạc nhiên và nghi ngờ khi thấy y rót đầy cốc brandi.

- Có một ít rượu mạnh, cô nếm đi, - Hundơ nói, cười toe toét làm cho Rubi bối rối.

Y ra khỏi phòng, để lại chai brandi trên bàn.

Ngoài phiên chợ, mới sớm tinh mơ, đã nghe thấy những lời xì xào bàn tán, nhất là trong đám đàn bà nội trợ.

- Tôi băng khuôn tự hỏi, không biết con mụ đàn bà nhà Grêom có còn mạo nhận là người Ấy nữa hay không. – Vợ Phêrêrơ bảo vợ Mogrêrơ.

- Có đứa con da màu ở trong nhà thì khá gay gắt, – vợ Mogrêrơ trả lời. – Tôi cho là nó có màu cà phê... hai phần cà phê, một phần sữa. – Chị ta nói với vẻ khinh bỉ quá mức. Nhưng trong thâm tâm, chị ta thầm lo, là nếu mình tỏ ra vô cùng ác cảm và hiểm độc với Meri Grêom, thì người ta có thể nghi ngờ đến điều bí mật về nguồn gốc da màu của chính chị ta.

- Chị cho là màu cà phê à... Thế chị đã thấy đứa bé chưa?

- Tất nhiên tôi không nhìn thấy nó. Tôi không giao thiệp với ngữ ấy, – vợ Mogrêrơ trả lời một cách căm phẫn.

- Còn chị có nhìn thấy nó không?

Trước khi gặp vợ Mogrêrơ, vợ Phêrêrơ tìm được một hộp đu đủ rẻ, và đề nghị hai người cùng mua chung. Vợ Mogrêrơ từ chối, bảo là định mua một mình hai hộp cơ, vì không muốn hạn chế con cái ăn hoa quả.

Vợ Phêrêrơ lúc này có cơ hội trả miếng.

- Tôi đã thấy nó chưa à? – Chị ta hỏi lại. – Không, tôi chưa thấy mà tôi cũng không thể thấy được. Chị coi tôi đâu có sống thân mật kề vai áp má như gia đình chị.

Mấy ngày sau, một tấm biển đề chữ “Cho thuê” xuất hiện trên một cửa sổ đằng trước ngôi nhà gia đình Mogrêrơ, và cuối tháng kế đó, chiếc xe dọn đồ đã đỗ ở ngoài cửa. Khi đồ đạc được mang ra ngoài phố, Entơni đang đứng bên Giêni, Tomi và Vili.

Thằng bé Giôy bước thong thả đến chỗ chúng.

- Nhà tớ dọn đi đấy.

- Sao cơ?

Giôy gọi Tomi, Vili và Giêni sang một bên; và khi nó thì thầm với ba đứa đó thì cả bọn luôn liếc nhìn Entơni.

Entơni bối rối. Bạn bè nó có chuyện bí mật, không muốn cho nó biết.

Đúng khi ấy, Giôy quay lại, nhìn nó, cười khẩy.

Chúng bàn tán gì về mình nhỉ?

Nó bước đến gần bọn chúng, Giôy tức khắc im lặng, nhưng lại nhe răng ra cười trơ tráo và giễu cợt.

Entơni nhìn mặt ba đứa kia để tìm chút đồng tình, nhưng chẳng thấy gì.

Nếu Giôy nói ra hoặc có cử chỉ khiêu khích, Entơni tất đã đánh nó. Nhưng mấy đứa đều đứng yên, chẳng nói gì.

Entơni với quay đi để che giấu những giọt lệ đầm hai mắt.

Ngôi nhà của Megrêrơ bỏ trống trong ba tháng. Mặc dù một số gia đình ở khách sạn vẫn đang tìm nhà riêng. Một buổi sáng thứ bảy, Meri ngồi ở hiên nhà mình đan tất cho Xtivơ, thì thấy Duitman một người da màu làm nghề xây dựng, cùng với vợ đang xem ngôi nhà của Mogrêrơ. Vợ chồng Duitman là những người tử tế, kín đáo, đáng trọng. Họ sẽ là xóm giềng tốt hơn nhiều người Âu.

Meri cảm thấy cô đơn vô cùng. Không hề có ai đến chơi bao giờ. Một niềm thôi thúc muốn được đến và nói chuyện với mọi người, muốn lại có được sự tiếp xúc nào đó giữa con người với con người. Ngoài mấy chủ hiệu và các chú bé đưa sữa ra, chị hầu như không bao giờ được nói chuyện với bất kì ai.

Rồi ánh mắt chị hướng về chú bé nhà Duitman đang vừa nhe răng ra cười vừa đu đưa ở cổng. Nó đi chân đất, nhưng sạch sẽ, hàm răng trắng tương phản đậm nét với nước da sẫm màu. Một đứa bạn cho Entơni của chị ư? Không đời nào! Vợ chồng Duitman nhìn về phía chị, chị co người lại.

Rồi sau đó, đầy hi vọng, chị nhìn vợ chồng nhà Tomxơ xem xét ngôi nhà đó. Chị biết rõ ông

Tomxơn, một người gác ghi xe lửa, nghiện rượu nặng, khi say thì phun ra những lời hèn hạ, ông ta cũng đã bị tòa án phạt tiền về tội hành hung vợ.

Nhưng tuy có tất cả những điều đó, gia đình Tomxơn vẫn là da trắng và Meri cảm thấy rất nhẹ nhõm nhìn vợ chồng họ dọn đến cùng với bảy đứa con bần thủ, ngổ ngược.

IX

Thời gian trôi đi, tình bạn giữa Bốp Sotơ và Entơni càng thêm sâu sắc. Ở trường, hai đứa được cả thầy lẫn bạn ưa thích; chúng được coi là một cặp khăng khít không tách ra được. Chúng còn tỏ ra xuất sắc trong các trò chơi. Ở lớp, Entơni thường là một trong những học sinh giỏi nhất; Bốp đứng dưới Entơni không xa lắm.

Mối quan hệ giữa hai đứa trẻ ấy làm các bà mẹ khác ở Xtomhộc bực tức vô cùng.

Trong một bữa tiệc trà buổi chiều, bà vợ Mogrêgơ lên tiếng hỏi:

- Bà Sotơ điên hay sao mà lại để cho con mình kết bạn với một thằng bé da màu thế nhỉ?

- Tôi đã nói chuyện đó với bà ta, – bà vợ Van Uych bỗng xen vào đầy vẻ tự hào.

Tất cả những người có mặt đều hoài nghi chị ta. Họ biết bà Sotơ là một người ương bướng, phải có can đảm mới dám can ngăn bà về bất kì vấn đề chung nào, chứ đừng nói đến việc riêng của bà.

- Chà, đúng thế mà, tôi đã nói với bà ta như vậy.

- Thế bà ta bảo sao? – Tất cả đều hăm hở nghển cổ về phía trước. – Bà ta trả lời láo xược à?

- Bà ta chỉ quay đi và bảo:Ồ, bà Van Uych này, chú bé Entơni Grêom còn trắng hơn nhiều thằng bé ở Xtomhộc này.

Họ rì rầm bàn tán đầy căm phẫn. Tuy vậy, có một người dự tiệc trà im lặng. Vì khi ngẫm so sánh con trai mình với Entơni Grêom thì máu dồn lên mặt Hêlin Mogrêgơ. Thằng Giôy nhà chị ta đen hơn nhiều.

Về phần mình, Meri rất hài lòng về diễn biến của các sự việc. Chị sung sướng thấy thằng bé lớn nhà chị kết giao với thằng bé nhà Sotơ; chị quyết định không để cho nước da đen của mình cản trở bước đường của con. Chị cũng biết là mình không được quyền chọn lựa gì nhiều. Dù sao đi nữa, môi trường hoạt động xã hội của bà Sotơ cũng không thừa nhận chị.

Không những chị tự lánh xa cuộc đời chị định dành cho Entơni, mà cả bé Xtivơ cũng phải giữ lại ở phía sau. Chị tự thuyết phục là không phải chị thiếu thương yêu Xtivơ. Thật ra, năm tháng trôi qua, chị hầu như đã yêu Xtivơ như yêu Entơni. Chẳng phải hai đứa đều cùng là máu thịt của chị hay sao? Hơn nữa, Xtivơ càng lớn, nước da nó dường như sáng lên đôi chút. Biết đâu trong đoạn đời sau này, có thể giống một người Âu có nước da rám nắng?

Nhưng bao giờ, Entơni cũng là niềm hi vọng duy nhất của chị. Không có gì được phép cản trở nó. Nếu thiên hạ nói Xtivơ là da màu thật sự, thì khi đó chị sẽ gửi Xtivơ cách xa Entơni.

Chị quyết định sẽ không có con nữa. Bởi vì, nếu sinh nở lần nữa, đứa bé có thể còn đen hơn Xtivơ.

Mình là loại người mẹ thế nào, Meri thầm cay đắng, mà lại cách li một đứa con trong một ghetô (1) màu da, không cho nó đánh bạn với anh ruột nó? Nhưng chị bị bắt buộc, – Meri tự an ủi, – do một chế độ tội lỗi, hết sức bất công, trái đạo lí, đã phủ nhận các quyền của con người chỉ vì sắc tố trong da của họ. Chị đọc sách báo thấy có những người mẹ bị bắt buộc ném con đẻ của mình vào lò lửa. Chị chỉ khác những người mẹ đó ở mức độ mà thôi.

Dường như gần đây, nước da của chính chị đã đen hơn. Nó cũng mất vẻ mềm mại, trở nên như da thuộc. Trong tâm trạng thất vọng, chị đánh phấn rất nhiều, nhưng rải rác phía dưới đôi mắt và quanh miệng vẫn lộ ra màu vàng.

Giogior không tỏ ra chú ý đến chuyện đó.

Một trong những đức tính của Giogior mà Meri mến chuộng là anh rất chiều vợ. Một buổi tối, Meri thốt lên là rất muốn được tiếp tục chơi nhạc, thế là Giogior mua ngay cho chị một chiếc pianô ở cuộc đấu giá. Đó là một chiếc đàn cũ ọp ẹp, nhưng điều đó chẳng hề làm giảm bớt ý nghĩa món quà tặng.

Meri ngồi xuống, mở nắp đàn lên, bỏ miếng vải bị nhậy bẩn ra. Sau khi dạo đàn nhè nhẹ, chị cảm thấy có gì đang động đậy ở đầu gối. Chị nhìn xuống, thấy Xtivor đứng cạnh chiếc ghế chị đang ngồi và bám chặt áo dài của chị, hai mắt đăm đăm dán vào các phím đàn. Lần trước, chị đánh đàn, nó cũng lặng lẽ tới gần, đứng nhìn hai bàn tay chị, trên gương mặt nhỏ bé cũng hiện lên vẻ say mê sung sướng vô ngần giống như lần này.

- Nữa, mẹ ơi, nữa. Nhạc nữa cho Xtivor.

Nó đút ngón tay cái vào miệng, hướng đôi mắt màu nâu sẫm tha thiết nhìn mẹ, vẻ cầu khẩn, Meri tiếp tục đánh đàn. Lúc này, trên mặt Xtivor có một ánh hồng mà trước kia, thỉnh thoảng chị đã nhìn thấy. Hai đứa con của chị rất khác nhau, không chỉ ở màu da mà toàn bộ bản chất con người chúng.

Entoni say mê với bạn bè và đồng cỏ ngoài trời. Trái lại, Xtivor lại ít chú ý đến những đứa trẻ khác, nó chỉ muốn ở nhà, làm bạn với đồ chơi, hoặc lắng nghe kèn hát, lắng nghe mẹ đánh đàn pianô.

Tất nhiên giờ vẫn còn quá sớm để nói nhiều đến trí thông minh của Xtivor. Nó mới lên bốn. Lòng chị thất vọng khi phải nghĩ tới chuyện lớn lao là việc đi học của nó. Lần này, mọi việc sẽ chẳng dễ dàng đâu. Không những chỉ do màu da của nó, mà suốt mấy năm nay, chị luôn bực bội vì cái cảm giác sâu sắc và dai dẳng về sự phạm tội trong giai đoạn đan dút với Hundor. Chị chẳng bao giờ có thể trở lại chuyện đó nữa.

Chị ngừng chơi đàn, lúc này Xtivor tiến đến chiếc đàn piano dùng ngón trỏ ấn xuống một phím đàn. Một âm thanh ngân khê. Xtivor quay về phía mẹ, hé đôi môi mỏng ra cười. Nó lặp lại động tác ấy, chọn một phím khác. Trong ánh nắng chiều, Meri nhìn mặt Xtivor thấy bao giờ cũng gầy hơn Entoni rất nhiều; Xtivor có dáng một đứa trẻ yếu ớt hơn.

Meri đứng dậy, nhắc Xtivor đặt lên ghế. Rồi cầm tay nó trong tay mình, chị ấn những ngón tay của nó trên hàng phím. Nó ngân nga khe khẽ thích thú và chị thấy trong đôi mắt thiết tha của nó một vẻ gì đó khiến chị tự hỏi, không hiểu rồi đây nó có thể trở thành một nhạc sĩ lớn hay không.

Thế nhưng chị lại trầm ngâm nghĩ ngợi: phỏng có ích gì? Điểm đầu tiên đập vào mắt khi ta nhìn hai đứa bé là màu da chúng khác nhau. Và khi Xtivor bị xếp vào loại da màu, thì ai còn quan tâm đến các phẩm chất khác của nó nữa?

Than trách nhân loại độc ác, tàn nhẫn, vô ích thôi. Thiên kiến đã bắt rễ quá sâu, người ta chỉ còn có cách chịu đựng. Không, niềm hi vọng duy nhất của chị là Entoni.

Chị dắt Xtivor ra sân. Lúc đó, Entoni lao xộc từ cổng sau vào, vụt qua chỗ chị và Xtivor, Bốp hỗn hển chạy theo.

- Ồ cháu Bốp, ồ Entoni, – Meri lên tiếng.

- Cháu chào bác Grêom. – Bốp chào lễ phép.

Nhưng Entoni hầu như không nhìn chị khi chạy qua.

- Gượm một tí nào, sao con lại vội như vậy? – Meri hỏi. – Con không thấy là phải chào mẹ à?

Entoni ngưng chạy, quay lại, đầu cúi xuống.

- Con xin lỗi mẹ, chúng con vội chạy về nhà để lấy chiếc gậy. Chúng con sắp chơi crikê (2).

Mặc dù giọng nói của Entoni mang vẻ có lỗi, song rõ ràng cử chỉ của nó vẫn có vẻ khác thường. Trước kia Meri chưa từng thấy như vậy khi nó ở bên Bốp. Đó là gì nhỉ? Nó chẳng mấy may để ý tới Xtivor. Lúc này nó bồn chồn và nhìn bạn nó ngượng ngùng.

Khi Entoni cầm chiếc gậy chạy ra khỏi cổng và bạn nó bám sát gót, Meri nhắc đứa con bé

bồng của chị lên, hôn nó và đi vào nhà.

Tôi hôm đó, sau bữa ăn, Entoni đợi cho đến khi bố nó ngồi lại một mình. Nó yêu mẹ, nhưng tránh thổ lộ chuyện này chuyện khác với mẹ, nó cũng bắt đầu tìm ra các lí do để không cùng đi với mẹ ra những nơi người ta có thể trông thấy hai mẹ con nó. Khi ở bên bố, nó cảm thấy dù bất kì trường hợp nào, cũng chẳng có điều gì khác lạ liên quan đến đời nó. Nhưng ở bên mẹ, nó tưởng tượng thấy những đứa bé khác đang nhìn mẹ con nó chằm chằm và thì thầm với nhau.

- Bố ơi, – nó nói, – lần đầu con đi đến trường thì con lên mấy?

- Hôm ấy con vừa tròn năm tuổi.

- Ồ, – nó bước đến, ngồi xuống mép chiếc ghế bành Giogior đang ngồi, tay cầm chiếc tẩu chưa châm lửa. – Xtivơ bây giờ lên bốn, phải không bố?

Giogior nhìn Entoni ngạc nhiên.

- Phải, có chuyện gì thế con?

- Nó cũng sẽ đi học chứ?

- Tất nhiên rồi. Tất cả trẻ con đều phải đi học.

- Thế nó đi học trường nào cơ bố.

- Đây, con đừng hỏi những câu ngớ ngẩn ấy nữa. Ở Xtomhóc chỉ có một trường học thôi, không phải thế ư?

Entoni rời buồng ăn, đi ra sân.

Bố nó bảo đó là một câu hỏi ngớ ngẩn. Nhưng câu hỏi đó có gì là ngớ ngẩn. Ở Xtomhóc đâu phải chỉ có một trường duy nhất. Bởi vì, dù chỉ dành cho trẻ con da màu, thì vẫn còn có trường của Hội truyền giáo nữa cơ mà; có phải không nào?

X

Vào khoảng thời gian đó, Giogior nhận được tin từ nước Anh cho biết bố anh đã chết. Mặc dù năm tháng trôi qua đã làm dịu phần nào tính cố chấp của ông già, nhưng ông chẳng bao giờ tha thứ được cái thời trẻ náo loạn của đứa con trai út. Vì vậy, từ cái tài sản kếch xù của bố, Giogior chỉ nhận được vón vện một món gia tài gồm hai trăm năm mươi bảng bằng tiền mặt cộng với khoảng lợi tức hưởng suốt đời là hai mươi bảng mỗi tháng.

Giogior đọc to bức thư. Anh không thể che giấu tất cả nỗi chán ngán, thất vọng của mình.

- Lão già tồi tệ! – Giogior thốt lên, – cắt hết phần gia tài, chỉ cho mình một số tiền khốn khổ đó. Chỉ thế còn hơn là không có gì. – Anh cố nở một nụ cười phớt đời.

Meri không tìm cách che giấu cảm xúc của mình. Chị ngồi xuống và khóc. Giá ông cụ Grêom đối xử với Giogior như những người con trai khác, thì Entoni sẽ có khả năng sang Anh. Ở đấy, nhờ có tiền của, nó có thể giấu kín bí mật của mình. Những giọt nước mắt sầu tủi giàn giụa làm hoen lớp phấn trên mặt chị. Ngay ở đất nước này, chị nghĩ thầm, thiên hạ cũng chẳng dám động đến mình.

Trong mười năm lấy nhau, Meri đã chắt bóp dành dụm được mấy trăm bạc. Món tiền này cộng với số tiền thừa kế đủ mua một ngôi nhà nhỏ ở một khu khác của thị trấn.

Ít lâu nay, Meri vẫn ước ao như vậy, bởi vì gia đình Duitman cuối cùng đã thuê một ngôi nhà ở phố Pên, và sau khi họ dọn đi, gia đình Hennơcơ, một gia đình da màu khác, đã dọn đến.

Trong khi đó, người ta đã xây một số ngôi nhà hiện đại ở khu mới, phía đông Xtomhóc. Đó là khu vực khá rộng của thị trấn, không xa nhà của gia đình Sotơ.

Một sáng thứ Bảy, Entoni đi với bố tới khách sạn Đại Bàng. Đang giữa mùa đông, tuy trời nắng, quang đãng, nhưng không khí vẫn lạnh buốt.

Giogior ra vẻ quan trọng. Anh sắp đi thăm dò để mua một ngôi nhà, tài sản riêng của anh.

Trời lạnh làm máu dồn lên mặt, khiến đôi má anh đỏ bừng hơn bao giờ hết. Những mạch máu chẳng chịt ở cái mũi dài và nhỏ của anh giãn nở đỏ tía trong giá rét ban mai.

- Entoni này, - anh gọi to, - bố đến khu mới đây. Con có muốn đi cùng không?

Entoni đang quỳ bên cạnh cái ao sau khách sạn và đang chọc thủng mặt băng, vội hăm hờ chạy đến với bố, vỗ hai bàn tay tê cứng vào nhau. Nó biết rằng vào một sáng thứ Bảy hãn chỗ nào cũng có người và hi vọng bạn bè nó được nghỉ học sẽ trông thấy nó đi cùng bố.

Làn gió lạnh, nhẹ thổi trong buổi sáng tháng Bảy làm máu trong người chảy mạnh, Giogior nhanh nhẹn bước ra.

Đi với bố, Entoni nhìn quanh nóng lòng trông thấy người quen để chào và để được chào lại.

- Chào ông Michơ.

Giogior bước vào căn phòng của người môi giới về nhà cửa, một ông già nhỏ bé, hói trán, cổ gầy, và lộ hầu nhô hẳn ra.

- Chào ông Grêom, - ông ta nói, - giọng ngàn ngạt

Entoni đứng cạnh bố, chăm chú hết nhìn các bức tranh treo trên tường lại nhìn các cuốn sách lớn xếp trên các giá.

Giogior ngồi xuống. Sau mấy lời nhận xét qua loa về thời tiết lạnh giá, anh đi ngay vào việc. Anh nói rằng, ở khu vực mới xây, chắc chắn có những căn nhà định giá khoảng 900 bảng Anh có thể mua, trả nợ. Phần lớn tiền mặt, số còn lại thanh toán bằng phiếu nợ hoặc có thể có cách thu xếp nào khác chẳng? Tiền lãi phải trả sẽ ra sao?

Michơ cung cấp cho anh những chi tiết cần biết, nhưng cung cách trả lời của ông già có vẻ gì ngập ngừng e ngại. Khi Giogior nói, hàm dưới của ông Michơ thông xuống, và vẻ sợ sệt khiến đôi mắt nhỏ bé của ông ta trông càng ti hí. Mỗi khi ông ta sắp trả lời, cái lộ hầu bất giác chạy lên chạy xuống đôi chút để cố giúp vào việc thốt ra mấy lời không có thiện ý.

- Ông không được khoẻ, có phải không, ông Michơ? - Giogior hỏi. - Có gì không ổn thế?

- Không, không, không có gì cả. Trời rét thật ông nhỉ? - Ông ta cố ý rung rung đôi vai và lập bập đôi môi run run vào nhau, phát ra thành tiếng.

Trong lúc đó, Entoni theo dõi cuộc nói chuyện, thích thú với ý nghĩ gia đình mình sẽ có một ngôi nhà rất gần nhà Bốp.

- Thôi được, tôi còn phải thu xếp, - Giogior nói sau khi thảo luận thêm chút ít. Anh với lấy chiếc mũ treo ở cái móc trên tường. - Rất tiếc phải rời cái lò sưởi ở đây. Nhưng tôi phải về, Cảm ơn ông đã cho biết mọi chuyện. - Anh cầm tay Entoni và đi ra phía cửa. - Tôi sẽ bàn kĩ chuyện đó với nhà tôi và sẽ liên hệ với ông sau.

- Vâng... vâng - Michơ chỉ trả lời có thể. Ông ta quan sát Giogior đi ra.

- Trời đất! - Ông ta nói một mình và chạy theo Giogior. - Ông Giogior, xin ông quay lại đã. Ồ, chỉ một phút thôi, xin mời ông.

Giogior trở lại, nhìn ông Michơ tò mò.

- E hèm! - ông Michơ đằng hắng, trái lộ hầu chuyển động dường như đầy sức sống. - Ông mua bất động sản đó để đầu tư phải không, thưa ông Grêom?

- Không, tôi định mua để ở.

- Cùng với gia đình ông?

- Tất nhiên!

Ông Michơ gật mạnh đầu.

- Tất nhiên, tất nhiên rồi, có thể hiểu được lắm lắm. Phải, phải, phải lắm.

- Ông có điều gì lo ngại, ông Michơ? - Giogior hỏi. - Có lẽ tôi có thể giúp ông.

- Ồ, không, không có gì cả, không có gì cả mà.

Đột nhiên, người môi giới nhỏ nhắn này dậm liều.

- Nếu ông mua để đầu tư, ông Grêom ạ, thì hoàn toàn ổn thoả, – ông ta nói, âm phát ra rất nhanh. – Nhưng nếu ông muốn mua để ở... tôi thực sự khuyên ông không nên. Đó là một vấn đề khá tế nhị, tôi không muốn nói ra điều này, thực sự thế đấy, nhưng quả thực là người da màu không thể ở được những ngôi nhà đó.

- Tôi là người da màu à? – Giogior hét to.

- Không mà, – người môi giới nhà cửa trả lời, tuyệt vọng, – nhưng vợ ông là người da màu, tôi định nói...

Đột nhiên ông ta trở nên rất đường hoàng, trang nghiêm.

- Hãy tin tôi, thưa ông Grêom, tôi cảm thấy rất khổ tâm về chuyện này hết như ông. Tôi bắt buộc phải nói với ông, chủ nhân khu đó đã đặt một điều kiện ghi vào tất cả những chứng thư chia lẻ ra. Ông chờ tôi một lát, tôi xin lấy một chứng thư để ông xem. – Ông ta lóng ngóng giữa đám giấy tờ trong ô kéo bàn giấy của mình, rồi rút ra một văn bản. – Thưa ông, đây, ông tự xem thì tốt hơn.

Giogior vồ lấy văn bản đó. Mắt anh hướng theo ngón tay trở xương xẩu, run rẩy của ông Michon.

- Không một người thổ dân nào, một người châu Á hoặc bất kì kẻ nào bị coi là da màu ở tỉnh Kếp, – Giogior đọc to, – được ở tại “khu nhà” này.

Giogior đột ngột ngược lên, trừng trừng nhìn ông Michon tựa như cá nhân ông ta đáng bị khiển trách về đoạn văn xúc phạm đó.

Ông già nao núng.

- Vậy là người da màu không được ở đây sao? – Hai bàn tay Giogior nắm chặt lại, Entoni chăm chăm nhìn tay bố. Những ngón tay mở ra, nắm lại, và khi nắm lại thì các khớp đốt ngón tay trắng nhợt. Từ trước đến giờ, chưa bao giờ nó thấy bố giận dữ như vậy. Ông Michon gật đầu chậm rãi.

- Nếu người da màu cứ đến ở thì sao?

- Có thể bị đuổi ra. – Michon nói nghiêm trang. – Có một ngoại lệ, – ông ta nói tiếp, cố tỏ ra thiện chí. – Trường hợp là đầy tớ thì họ được phép...

Giogior ném bản chứng thư xuống bàn như ném một vật bẩn thỉu.

- Đầy tớ cái con khỉ! Xứ sở này đang phát điên lên vì những hạn chế và thiên kiến màu da.

- Rõ ràng là không có ý định đánh vào những người như vợ ông, tôi xin phép được nói như vậy. – Trái lộ hầu của Michon hơi giật giật. – Chứng thư đó chỉ có ý đồ ngăn cấm người da màu thật sự sống trong khu đó.

Ông Michon thở nặng nhọc. Mặc dù tiết trời lạnh, ông ta vẫn thấy cần lau những giọt mồ hôi đọng trên trán.

Giogior nhìn ông ta với vẻ khinh bỉ lộ ra mặt.

- Ông lắm nhảm những cái quỷ quái gì thế? Người da màu thật sự!

Trên đường về nhà với bố, Entoni bối rối. Tất cả chuyện này là gì nhỉ? Rốt cuộc, gia đình nó sẽ không mua được ngôi nhà ư?

Mắt trừng trừng nhìn thẳng phía trước, Giogior bước quá nhanh khiến Entoni phải vất vả lắm mới theo kịp. Mấy người đi qua chào anh, nhưng anh dường như không nhìn thấy. Entoni cảm thấy một không khí u ám đáng ngại lan quanh mình. Bỗng dưng muốn khóc to nhưng trong lòng hoang mang, nó quay về phía bố:

- Bố ơi, ông ấy bảo người da màu không được sống ở đó là có ý nghĩa gì?

Giogior không trả lời.

- Bố ơi, người da màu thật sự là gì?

Thần kinh của người bố hết sức căng thẳng, anh quay về phía con, tát vào má nó:

- Có lẽ phải thế này thì mày mới câm mồm.

Ngay sau đó, anh cảm thấy ân hận, nhưng đồng thời cũng thấy mình bất lực không sửa được cái sai đã làm. Hai bố con tiếp tục đi, đưa con khóc tím tím, người bố đầy tủi hổ.

Tối hôm đó, Giogior làm việc ở quầy rượu cho tới mười một giờ để bù lại thời gian anh nghỉ, giúp Hundor tính toán tiền thu và dự kiến nhu cầu tuần tới. Rồi anh vội vã về nhà, đi qua thảo nguyên trống trải phủ đầy sương dưới ánh trăng. Anh biết Meri đang đợi anh về để nghe kết quả việc gặp người môi giới nhà cửa, chị đã đợi suốt ngày, nhưng không dự đoán bất kì trở ngại nào.

Khi Giogior bước vào nhà, Meri đón chồng với nét mặt hân hoan. Rõ ràng chị đang nóng lòng muốn nghe chuyện thăm viếng ông Michon, và việc mua ngôi nhà mới. Sự phấn khích làm chị đẹp hẳn lên và trông trẻ lại như cô gái đầy sức sống mà Giogior đã ghi chặt vào ngực mình mười năm về trước.

- Đừng nói với em vội, - Meri vui vẻ. - Tôi nghiệp anh Giogior, anh hẳn đói lắm đấy. Đoán xem em có những món gì cho anh nào? Thịt thăn và trứng đấy.

- Em đáng yêu quá, cô em thân mến ạ, - Giogior trả lời, cố gắng cười đáp lại cũng vui vẻ như vợ. - Thịt thăn à? - Anh chộp môi tán thưởng.

Nhưng vốn có một trực giác nhạy bén, Meri cảm thấy có cái gì không ổn:

- Có chuyện gì không, anh thân yêu? Đã có chuyện gì xảy ra ở khách sạn? Trông anh hơi tiêu tụy đấy.

- Không, không mà, - Giogior trả lời. - Mọi việc ở quầy rượu đều ổn cả.

Meri đến gần Giogior, đặt hai tay trên ve áo chồng, nhìn vào mắt anh dò hỏi. Chị nói khẽ:

- Có chuyện gì đó không ổn mà. Kể cho em nghe đi.

Thế là Giogior kể cho vợ nghe toàn bộ câu chuyện, không bỏ sót một chi tiết nào. Anh kể rằng người da màu bị gạt ra khỏi khu mới của thị trấn, trừ trường hợp đầy tớ. Và họ, vợ chồng nhà Grôm, nằm trong số những người không được mua nhà và sống tại đó, những kế hoạch họ dự tính phải đem vứt vào thùng rác cùng với những ý kiến ngốc nghếch và không thực tiễn khác.

- Họ không muốn bán cho anh một ngôi nhà ở đó ư? - Meri thốt lên sững sốt.

- Phải.

- Nhưng anh Giogior ơi, anh không phải là người da màu cơ mà, - Meri nói, hết sức hi vọng tìm ra một cách nào đó vượt qua được hàng rào chướng ngại. - Tất cả bạn bè của Entoni đều là da trắng!

- Phải, em thân yêu ạ, anh biết, - Giogior trả lời kiên nhẫn. Anh không thể nói cho vợ biết điều mà chị đã biết rằng chị và Xtivơ là những vật chướng ngại.

- Nhưng không có cách nào sao? Phải có cách nào chứ... - Meri nhắc đi nhắc lại một cách thảm thương.

- Trời ơi, đừng nói đến chuyện ấy nữa, - anh cúi gằm. - Thiên hạ ngỡ chúng ta không còn lấy một mái nhà che đầu nữa chắc. Tại sao cô không vào giường và đi ngủ đi?

Anh không biết là vợ đang suy nghĩ rất lung, không những để cứu lấy tương lai của họ khỏi đổ nát đe dọa, mà còn để tự bào chữa với chồng.

Meri nằm thao thức rất lâu sau khi chồng đã ngáy đều.

Chị cảm thấy trong người mình tất cả đều đảo lộn và nôn nao. Tâm trí bị giày vò khôn khổ hút toàn bộ sức lực của chị. Chẳng những chỉ tâm trí, mà cả cơ thể chị cũng phản ứng lại, dường như thịt da bị róc ra.

Nom thấy Entoni buộc cái giỏ vào phía trước chiếc xe đạp, Rôvơ, con chó nuôi kế tiếp con chó già Xpơđơ sủa điên cuồng, vẫy đuôi và thở hổn hển, thè cái lưỡi cong thành nếp. Đó là dấu hiệu một chuyến đi chơi sông. Bé Xtivơ cũng đứng xem công việc sửa soạn, nhưng yên lặng, lảng xa, vì nó biết mình chẳng thể được đi. Anh nó chẳng bao giờ đưa nó đi đâu cả.

Mang theo con chó lai có chiếc mũi đen nhô ra phía trên cái giỏ, Entoni đạp xe tới nhà Bốp, rồi hai đứa cùng lên đường.

Trong mấy tháng liền, dòng sông đã cạn đi và vẩn bùn dưới ánh nắng chói chang, và trên mặt sông, cơ man là muỗi lớn muỗi bé vo vo khúc hát về cảnh tù hãm. Nhưng mưa đã trúc xuống các ngọn núi xa xa, và tuần trước, một dòng lũ đã chảy xiết, bật rễ các bụi lùm và cây cối, cuốn trôi bò, ngựa và cừu.

Khi Bốp và Entoni tới ngọn đồi có mấy chiếc lán lợp tôn mới và lều bạt tạo thành một trại nhỏ của những người đào kim cương bồi tích, thì dòng sông nằm phía dưới cùng, chạy ngay ở khoảng cách ấy, chúng cũng có thể nhìn thấy nước sông dâng lên đáng kể. Thế là hai đứa vội vã đạp xe qua các bụi cây, rồi dựng xe tìm cái hang nhỏ có giấu hai chiếc thuyền tự làm bằng sắt tây. Bốp và Entoni an tâm thấy nước lũ không tới đó. Rõ ràng nước đang rút từ từ.

Hai đứa kéo thuyền về phía bờ sông.

- Nào, lôi con vật này lên. – Entoni nói, chỉ hai con cừu bị thụt trong đám sinh lầy. – Chắc chúng đã ở đây suốt đêm.

Hai con cừu bị thụt sâu đến mức chúng chẳng trông thấy bụng đâu cả. Hoảng sợ vì hai chú bé lại gần, chúng vùng vẫy bất lực cố thoát ra, nhưng lại càng lún sâu xuống bùn nhão.

Bốp và Entoni vật lộn một hồi lâu cố cứu hai con cừu. Công việc đó càng khó khăn hơn vì hai con vật không biết hai đứa trẻ đang cố giúp chúng. Cuối cùng hai đứa kéo được con cừu nhỏ ra khỏi vũng bùn bết chặt. Tuy bị tê cứng, nhưng con vật này vẫn cố lao vội vào các bụi cây.

Entoni và Bốp chuyển sang cứu con cừu lớn. Hai chân giăng ra sau và trụ vào hai cành cây to vừa đặt xuống bùn, Entoni kéo cổ con vật, trong khi đó ở đằng trước Bốp lội bùn đến đầu gối đẩy con vật giật lùi và hét to đầy kích động. Từ chỗ đất cứng gần bên, con Rôvơ sủa vang hỗ trợ.

Bốp và Entoni vật lộn một hồi lâu, cố sức cứu con cừu.

- Bọn ngốc chúng mày làm trò gì đấy? – Một đứa nào đó hét to.

Entoni nhìn lên. Hai thằng bé đang đứng cạnh đám bùn. Một đứa là Van Đe Mecvơ cùng học ở trường.

- Đang cố lôi một con cừu ra khỏi chỗ này, chúng mày không thấy à? – Bốp vặn lại. – Đến đây giúp chúng tao với.

- Hai đứa mày cho là chúng ta cũng cảm hấp như chúng mày à? Ai lại đi lo cho một con cừu?

Entoni và Bốp tiếp tục lôi kéo. Nhưng khi giẫm lép bép xuống bùn mót chặt, chúng càng gặp khó khăn hơn.

Đột nhiên, có những cục bùn rơi xung quanh Entoni và Bốp. Van Đe Mecvơ và đứa bạn nó đang thích thú giải trí theo kiểu riêng của chúng.

Bỏ con vật, Bốp và Entoni lội qua đám bùn tới chỗ đất cứng hơn, nơi hai đứa kia đang đứng.

Thằng bé đi cùng Van Đe Mecvơ bỏ chạy ngay từ lúc bắt đầu đánh lộn. Còn Van Đe Mecvơ thì chỉ đến khi mất một chiếc răng cửa và chảy máu mồm, mới bỏ chạy. Đến một khoảng cách an toàn, nó quay lại hét to:

- Đồ chó lai da màu! Đồ chó lai da màu. Bố tao bảo mày là một con chó lai chết tiệt.

Nó biến mất vào chỗ những cây cối cao hơn trên bờ sông.

Thở hổn hển sau trận đánh gây cản vừa rồi, Bốp quay lại hỏi Entoni:

- Nó bảo “chó lai da màu” là gì nhỉ?

Entoni trả lời:

- Tớ không biết.

Bốp hoàn toàn thờ ơ trước lời lăng mạ đó và vô tư như mọi khi, rủ bạn quay lại cứu con cừu. Hai đứa lại tiếp tục co kéo. Nhưng tâm trí Entoni không còn để vào công việc làm đó nữa. Chúng co kéo thêm một lúc lâu, rồi mệt mỏi vì quá gắng sức, đồng thời hi vọng chủ con cừu thể nào cũng sẽ đến dòng sông này lôi nó lên, chúng bỏ dở công việc. Chúng bỏ dở công việc. Ánh mặt trời đang lặn tạo nên các hình kì quái của cây cối và ngọn đồi, khi hai đứa trèo vào thuyền rồi những mái chèo nhỏ bé khua lên mặt nước.

Thỉnh thoảng, Bốp lại đưa ra một lời nhận xét, nhưng Entoni cứ im lặng khác thường.

Đây là lần đầu tiên có kẻ bảo nó, Entoni Grêom, là da màu. Mà ông Van Đe Mecvơ là một người vẫn đến khách sạn Đại Bàng thường xuyên...

Khi về gần tới nhà, Bốp chỉ vào quần áo của hai đứa lấm bùn và ẩm ướt. Nó nói buồn bã:

- Tớ mãi chơi quá đấy.

Nhưng lúc ngồi vào bàn ăn tối, Entoni đã thay quần áo sạch sẽ và gọn gàng.

Suốt bữa ăn, đầu óc nó cứ nghĩ đến những việc xảy ra trong ngày. Chậm rãi và thận trọng, nó nhìn em rồi nhìn mẹ.

Sau bữa ăn, Meri vào buồng của hai con. Thấy bộ quần áo vấy bẩn, chị hỏi Entoni lí do. Nó kể cho chị tất cả, chỉ trừ lời lăng mạ đã quất vào nó. Nó cũng muốn cho mẹ biết điều đó, nhưng có một cái gì trong lòng ngăn nó lại khi có mặt Xtivơ.

Hai anh em ngồi một lúc ở hiên với bố mẹ. Rồi Xtivơ đi ngủ, còn Entoni vào nhà học bài. Học xong, Entoni nhón chân đi ra hiên một lần nữa. Trong bóng tối, mẹ nó đang ngồi một mình ở chiếc ghế xếp. Bố đã đi dạo. Entoni lặng lẽ đến bên mẹ, mang theo một chiếc ghế, và nói khẽ khẽ cho mẹ nghe lời chế nhạo của thằng Van Đe Mecvơ.

Nghe đến mấy chữ “Đồ chó lai da màu”, Meri ngồi thẳng dậy. Rồi chậm rãi, chị ngả lưng vào mảnh bạt, hai tay đặt sau gáy, mắt đăm đăm nhìn mãi những cánh đồng và những mái nhà xa xa. Entoni cảm thấy thương mẹ và tủi thân vô cùng. Nó buồn rầu và cảm giận thằng Van Đe Mecvơ, cảm giận những loại người như thế. Mặc dù nó khao khát mong mẹ nó thốt ra vài lời bác bỏ việc mẹ con nó là da màu, nhưng nó biết chuyện đó ít nhất cũng có một phần sự thật. Kinh nghiệm trải qua đã ghi sâu bài học ghê tởm vào tâm trí nó.

Trong khi đó, Meri đang bị giày vò đau khổ, vừa muốn giúp con mình trong cơn đau đớn, vừa biết mình bất lực không thể an ủi hay chỉ bảo con được điều gì.

Chị ngồi im hồi lâu, mắt đăm đăm nhìn vào hư vô, trong lúc vầng trăng đã lên cao vượt quá những cây hồ tiêu cao lớn, mượt mà ở bên kia đường.

Entoni tưởng hàng giờ đã trôi qua. Thỉnh thoảng môi Meri mấp máy như muốn nói, nhưng lại không nói gì, giống như một bị cáo biết tình trạng vô vọng của mình. Đối với Entoni, buộc tội kẻ hành hạ, ngược đãi nó, chính là buộc tội mẹ nó.

Cuối cùng, Meri phá im lặng. Chị nói lên nỗi đau xót, nhục nhã của chị. Chị không thể tự an ủi mình, nhưng giờ đây phải tìm cách an ủi.

- Con thân yêu, con đừng buồn vì những kẻ như thằng bé hôm nay. – Chị hầu như van xin, biện bạch khi đưa tay ra nắm chặt tay con. – Thượng đế đã tạo nên tất cả chúng ta. Người tạo ra người da trắng, da vàng, da đen và da màu. Người không ngừng lại để nói: “Ta đã tạo nên những người da trắng, và giờ đây, ta nghĩ rằng ta đã tạo ra cả chó lai da màu”, có phải không nào? Đó là những lời thằng bé Van Đe Mecvơ đã nói... không phải lời của Chúa, con ạ. Vậy Entoni thân yêu, nếu kẻ nào nói những lời như thế với con, con nên nhớ đó là lời của kẻ xấu xa, chứ không phải là lời của Chúa.

Chị mỉm cười âu yếm với con, nụ cười ấy chứa đựng tất cả tình thương của một người mẹ và sự che chở đứa con chống chọi với thế gian này. Entoni lên giường đi ngủ, trong lòng được an ủi đôi chút.

Giờ chưa về. Vầng trăng đỏ giờ đây nhợt hơn và nhỏ hơn đã lên cao hơn trên bầu trời. Đột nhiên, như một cơn co giật, Meri oà khóc nức nở buông thả lòng mình trong nỗi niềm tuyệt

vọng xót xa.

Một lát sau, nghe tiếng Giogior trên đường, chị vội vã vào nhà, lau sạch ngấn nước mắt và tươi cười đón chồng.

XII

Entoni bắt đầu đi học khi lên năm. Bây giờ sắp đến sinh nhật lần thứ năm của Xtivor, nhưng cha mẹ nó vẫn chưa tìm được cách nào giải quyết chuyện học hành của nó.

Giống như tình thế khó xử, tiến thoái lưỡng nan của một cô gái chưa chồng nhưng đã có mang, ngày tháng càng trôi qua càng tăng nỗi khiếp hãi.

Hơn nữa, việc đưa con đầu lòng của họ được mọi người ưa thích chỉ làm cho vấn đề thêm trầm trọng; họ càng lo lắng, không muốn có bất cứ chuyện gì ngăn bước tiến của thằng bé.

Chưa đầy mười một tuổi, Entoni đã thắng trong cuộc thi bơi của “Thiếu niên dưới mười hai tuổi” tổ chức nhân ngày hội trường. Trong những môn thể thao khác, Entoni cũng đạt nhiều thành tích. Meri biết rất rõ là con mình được mọi người quý mến, nó được công nhận là đứa trẻ thông minh, hoạt bát và nhanh nhẹn. Nước da trắng và tính tình của Entoni làm cho những ai quen biết nó đều quên chuyện mẹ nó, người da màu...

Meri tự hỏi không hiểu nếu Giogior đưa được Xtivor vào trường học da trắng thì điều đó có đúng hay không? Có công bằng không khi làm nguy hại tới vị trí may mắn mà Entoni được bạn bè nhìn nhận? Bởi vì, ngay cả khi những người có thẩm quyền ở trường nhận Xtivor vào học, thì bố mẹ của những đứa trẻ khác có thể phản đối; và như vậy, thậm chí Entoni cũng có thể bị đuổi nót. Chỉ nghĩ đến việc đó cũng đã đủ điếng người.

Trái lại, Xtivor vào trường của Hội truyền giáo do nhà thờ mở dành cho trẻ em da màu là một điều hoàn toàn không thể nào nghĩ tới được.

- Không thể được, – chị nói với chồng khi ngồi ở hàng hiên trong một buổi tối. - Em biết những trường đó như thế nào rồi. Các lớp học quá đông, trẻ em ngồi xuống nền nhà, thiếu giáo viên, họ phải làm việc quá sức nên chất lượng kém. Em bỏ nghề dạy học không phải là không có lí do. Những đứa trẻ ở đây rất bản thủ đáng thương; sẽ không có những đứa trẻ tử tế đánh bạn với Xtivor. Không, không, hoàn toàn không thể được!

- Phải, - Giogior lẩm bẩm, thở dài khốn khổ.

- Và em không muốn Xtivor bị ghi dấu ấn suốt đời là một thằng bé da màu.

Giogior lẩm bẩm tán thành, nhưng tự nhủ: “Cứ y như là chưa phải thế không bằng!”

- Hơn nữa, – Meri nói tiếp, – như thế sẽ chia cắt hai đứa con của em mãi mãi. Cứ thế này thì về sau mọi việc sẽ rất khó khăn. Vả hãy xem việc có một đứa em học trường da màu... sẽ tác động đến Entoni như thế nào. Một khi Xtivor bị phân loại là da màu, điều đó sẽ làm Entoni khốn đốn suốt cả đời. Còn bản thân chúng ta thì sao? Có lẽ nào chúng ta lại để một đứa con học cùng với những đứa trẻ sống ở khu Klôpi?

- Phải.

- Thế thì chúng ta sẽ làm gì? – Meri tức điên lên được vì câu trả lời nhát gừng của chồng, và vì rõ ràng chồng chị muốn lảng tránh vấn đề đang bàn đến.

- Anh chỉ còn có cách nói với Hundơ, – Giogior nói. – Ông ta khá là tử tế về mọi chuyện. Và ông ta vẫn còn là ông trùm của ban quản trị nhà trường.

Nghe nhắc đến tên Hundơ, Meri bất giác rùng mình.

- Em không tin là ông Hundơ có thể làm một việc gì đó giúp chúng ta nữa đâu, – Meri nói, im lặng một lát rồi đột nhiên nói thêm. – Chẳng lẽ chúng ta không thể gửi Xtivor đến một trường Âu nào ở một thị trấn khác, tới một trường nội trú nào đó được ư?

- Không, nó hãy còn ít tuổi quá. Hơn nữa, – Giogior nói thêm một cách tàn nhẫn, – em biết rất rõ là nó đen quá không thể giả làm một đứa bé da trắng được. Chao ôi, tất cả cái chuyện vô lí chết tiệt này!

- Anh cứ hét to thế thì bọn trẻ thức dậy mất.

Meri hất đầu về phía cửa buồng của hai đứa con. Ở hiên rất yên tĩnh. Tiếng động duy nhất là tiếng khụt khịt của con Rôvơ sục tìm bọ chết. Giogior vỗ vỗ vào con chó, rồi lại quay về phía Meri.

- Em thấy đấy, Meri ạ, ở trường học mọi người thích Entoni và việc đó có thể làm cái cảm giác kia mất tác dụng. Đối với Xtivơ, cũng có thể như vậy.

Meri lắc đầu:

- Không, hoàn toàn khác hẳn. Nó không có cái tính hay vui đùa như Entoni. Em cho là nó thông minh đấy, nhưng nó sẽ không được nhiều người yêu thích. Nước da nó lại quá đen.

- Ồ, thế đấy, anh cho rằng trong những ngày tới đây thế nào chúng ta cũng tìm được một cách giải quyết nào đó.

- Anh thì lúc nào cũng nói như thế, anh Giogior ạ. Cứ để cho nước chảy bèo trôi liệu có ích gì?

Meri vào trong nhà pha trà.

Giogior vẫn ngồi lại ở hiên, hút tẩu thuốc.

Con Rôvơ nhảy cẫng lên, cào cào vào Giogior; mũi nó sục tìm hai bàn tay Giogior. Anh nóng nảy đẩy con chó sang một bên.

Anh phải làm gì đây? Không được để cho con đường tiến lên của Entoni bị sụp đổ hết như người ta đá vào ngôi nhà xếp bằng các khối gỗ của trẻ con. Nhưng Xtivơ, thằng bé bé bỏng đáng thương, nó cũng là con anh. Tại sao các lí lẽ bao giờ cũng xoay quanh Entoni và hạnh phúc của nó? Bản thân anh, chính Giogior Grêom này, cũng không từng là con út trong nhà hay sao? Không! Con cái phải được đối xử công bằng.

Nhưng không phải chỉ riêng mình Giogior bị hành hạ, giày vò về tương lai. Bởi vì, mệt lử do chơi đùa quá sức suốt buổi chiều và nằm thao thức trên giường, Entoni đã nghe hết mọi lời bàn bạc của bố mẹ.

Mắt mở to, nó day dứt đau khổ trong bóng tối.

XIII

Cuối cùng, gia đình Grêom đã mua được một ngôi nhà thích hợp gần khu mới của thị trấn. Ở đó cũng có hàng xóm láng giềng đáng trọng, mặc dù khu vực ấy không phải nơi dành riêng cho người Âu.

Entoni được ở gần nhà Bôp Sotơ, rất sung sướng trong môi trường mới.

Giờ đây, nó cũng biết rõ là tuy có nước da trắng, song không thể coi mình như một người Âu thuần chủng được. Trong tâm trạng đó, nó cố bám chặt tình bạn với Bôp, cố bầu víu vào mối quan hệ khăng khít của nó với gia đình Sotơ, một gia đình được mọi người kính trọng.

Tuy Meri rất hài lòng với ngôi nhà mới mua ở đường Hà Lan, nhưng ngôi nhà lại ở sát khu mới của thị trấn và nó luôn luôn nhắc chị nhớ đến các giới hạn trong hoài bão cư trú của chị. Mỗi khi đi qua khu mới đó – nhất là đi cùng với Xtivơ, – chị đều cảm thấy như mình đang vi phạm một điều luật nào đó hoặc đang làm một việc gì trái phép. Càng ngày, chị càng bị cái cảm giác kinh sợ lạ lùng chế ngự, kinh sợ những kẻ – do hoàn cảnh và dòng dõi – không hề biết đến những điều kiện khắc nghiệt trong chứng thư chuyển nhượng bất động sản. Thật là nhục nhã khi thấy vợ Mogerêgơ giấu mình kín đáo trong trung tâm khu vực mới xây, mặc dù không ít người biết chị ta mang dòng máu da màu.

Mấy tháng sau khi gia đình Grêom dọn đến đường Hà Lan, vào một ngày chủ nhật, Entoni và Bôp rủ nhau ra sông chơi. Một nhòai sâu cuộc đua thuyền, chúng nghỉ ở một đoạn bờ có triền dốc xuống dòng sông. Hai đứa ngồi trên một tảng đá ngầm nhô lên khỏi mặt nước khoảng ba mươi phân, chúng trần truồng, nhàn nhã, dùng đưa chân. Tiết trời đã vào cuối hè, không còn những trận mưa to, nước sông bắt đầu rút. Con sông khá an toàn, tuy thỉnh thoảng có các dòng nước ngầm chảy xiết.

Entoni nằm duỗi dài ra, mặt áp xuống cỏ xanh và đưa mắt nhìn đắm đắm các bụi rậm ở bờ bên kia. Nó khoảng mấy ngón tay trong nước lạnh màu nâu.

Gió lạnh, nằng lếp lánh trên mặt nước. Hai con chuồn chuồn đầu xanh, cánh mỏng và nhẹ như tờ bay lượn phía trên người Entoni. Một ánh màu lướt qua, thế là chúng bay mất. Một con chim tincotinki (1) đậu nhẹ nhàng xuống hòn đá ở gần mặt Entoni. Con chim dùng cái đuôi dài, màu xám giữ thăng bằng.

- Mình xuống sông bơi đây, - Bôp nói. - Trời nóng hơn. Xuống không?

- Không, chưa mà... - Entoni đang nghĩ mung lung, không muốn phá tan cái cảnh yên tĩnh, sự yên tĩnh của dòng sông sâu, cát nâu phía dưới, những dải bùn mềm mại, và phía trên là những cây mimôda rủ xuống, cành đan vào nhau, tạo thành một cái vòm giống như gian giữa của giáo đường nhà thờ.

Nó nằm như vậy một lúc lâu, ngạc nhiên trước cảnh yên lặng. Rồi nó như nghe thấy, một âm thanh ban đầu xa và nhẹ, sau đó gần hơn. Đó là âm thanh của dòng sông.

- Nào, - âm thanh đó rì rầm, - hãy đến với các vực nước yên lặng, hãy tránh xa bạn bè mi, nhà mi, đưa em da màu của mi, cái trường học khủng khiếp của mi. Bọn chúng thì thầm và cười ríu rít sau lưng mi; Entoni này...

Dòng nước chảy im lìm ở những nơi sâu, nhưng thỉnh thoảng một mảng bọt đánh dấu sự nhিপ nhàng của dòng chảy.

- Lại đây, Entoni!

Khi nó áp một bên má xuống mặt đất, âm thanh đó hình như có thật.

- Entoni, Entoni, lại mau! - Giờ thì âm thanh to hơn nhiều. Nó chống người tựa trên hai khuỷu tay. Nó đã ngủ trong cái nóng ong ong của buổi sáng chẳng? Nó lắng nghe, lại có âm thanh. Không, nó không phải mơ màng. Đó là tiếng người gọi.

- Cứu mình với, Entoni, cứu mình vợ... ơ... ới!

Tiếng cuối cùng kéo dài đau đớn, khắc khoải.

Nó lao xuống bờ sông chạy về phía có tiếng kêu. Nó thấy Bôp kẹt dưới một tảng đá ngầm dốc thẳng đứng. Trong mắt của bạn hiện lên vẻ cầu cứu tuyệt vọng.

- Mình bị mắc vào đám cỏ nước, - Bôp kêu to tuyệt vọng.

Suốt đời, Entoni nhớ mãi cái khoảnh khắc đó. Dường như nó vẫn đứng trên bờ sông và quan sát. Nó đưa mắt đảo lên đảo xuống tìm một tảng đá ngầm để từ đó lao vào chỗ nước xoáy vẫn bùn ở bên dưới. Cát ẩm kêu lao xạo khi nó chạy qua. Một nhánh gai chia ra làm thành hai vết xước kéo dài ngang cái đùi để trần của nó; và các vết xước đó lớn thêm khi chúng chuyển từ màu hồng sang màu đỏ, song nó không thấy đau. Nó lấy đà nhảy. Nhưng Bôp lác đầu điên cuồng hét to hỗn hển:

- Đứng! Cậu sẽ bị mắc như mình mất.

Entoni lùi lại, chạy tới một chỗ bờ sông thấp hơn nhiều, rồi lao đầu xuống nước. Nó bơi, vùng mạnh chân tay, cố vượt tới chỗ Bôp. Lúc tới nơi, bạn nó đang thở gấp. Entoni để bạn ôm lấy vai và cố gỡ hai chân bị cỏ cuốn, trong khi nó đập nước dữ dội.

- Chẳng ăn thua gì.

Nó bèn lặn xuống, và qua làn nước mờ đục nâu nâu, nó thấy một đám cỏ nước cuốn vào nhau đang rung rung. Entoni vật lộn, cố gỡ cỏ quấn chặt hai chân Bôp; không gỡ được, nó lại phải ngoi lên để thở. Nhìn thấy Bôp, tóc ướt loà xoà rũ xuống trán và hai mắt đầy vẻ tuyệt vọng

của một kẻ sa bầy, Entoni lại điên cuồng lặn xuống nước. Nó hết kéo lại giật đám cỏ, nhưng lúc này nó đã mệt nhoài và sức ép của nước làm nó kiệt sức. Mọi nỗ lực của Entoni chỉ làm bật tung được một nhánh cỏ, và rồi phồng lại vỡ tung, nó lại phải ngoi lên.

Tóp những hơi dài không khí, Entoni lặn xuống hai lần nữa mới gỡ được chân Bôp. Trong khi đó, những dải cỏ cuốn chặt vào chân Entoni như những vôi bạch tuộc sung sức.

Thật may mắn cho chúng, cuối cùng toàn bộ cái đám chằng chịt ấy đã bật ra và trôi đi, làm bọt sủi lên rất nhiều trên mặt nước.

Hai đứa bé nổi ngửa người lên hướng về bờ cát nông. Entoni hỗn hển cố kéo đứa bạn mệt lả vào bờ...

Vợ một chủ trại chứng kiến từ đầu đến đuôi cảnh Entoni cứu Bôp, và chẳng bao lâu mọi người đã biết chuyện đó. Đó là đề tài bàn luận chủ yếu ở trường học và ở các trung tâm ngồi lê đôi mách ở Xtomhóc.

Tờ tuần báo địa phương phát hành với hàng tit lớn chạy suốt mặt trang báo: Hành động anh hùng của một thiếu nhi địa phương.

Ở khách sạn Đại Bàng, mọi người chúc mừng Giogior Grêom có một đứa con trai gan dạ. Sự kiện đó làm nhiều người nhớ đến kỉ niệm cũ. Bên li rượu uytxki hoặc bên cốc bia, khách hàng đột nhiên phát hiện trong quãng đời đã qua của mình những tình tiết tương tự, hoặc là suýt chết đuối, hoặc cứu được một người suýt chết đuối nào đó.

Bà Soto đã đến thăm Meri. Bà giải thích rằng bà rất ao ước được gặp người mẹ có đứa con quý hóa ấy. Trong khi trò chuyện, bà Soto cố đối xử với chủ nhà như một người ngang hàng, nhưng Meri vẫn nhận thấy vẻ lúng túng của khách.

Đúng là bà Soto rất duyên dáng, dễ yêu, và đã làm hết sức mình để gạt đi hàng rào ngăn cách hai người; nhưng tuy rất mừng rỡ về cuộc viếng thăm của một nhân vật hoạt động xã hội tiếng tăm, rất được quý trọng, Meri vẫn cảm thấy không thoải mái, và khi rót nước trà, tay chị run run.

Kể từ khi gia đình Soto đến Xtomhóc, nhiều năm đã trôi qua, nhưng Meri và bà Soto chưa từng bao giờ được giới thiệu với nhau. Phải cần đến hành động dũng cảm của con trai chị, thì bà Soto mới bước chân qua ngưỡng cửa nhà chị.

- Mong bà sớm đến chơi, dùng trà với tôi, có được không, thưa bà Grêom? – Bà Soto nói khi đứng dậy ra về. – Tôi sẽ liên hệ với bà, và chúng ta sẽ hẹn ngày gặp mặt.

- Vâng, rất cảm ơn bà. – Meri trả lời, nhưng trong thâm tâm, chị biết mình sẽ không bao giờ bước qua ngưỡng cửa gia đình nhà Soto.

Sự kiện ở dòng sông là đề tài bàn tán chủ yếu của các bà mẹ khác ở Xtomhóc.

- Họ cứ nhặng xị lên vì chuyện đó, – vợ Mogrêgor nhận xét trong một buổi chiều đánh bài britgior.

- Chị có thích báo chí, – vợ Phêrêgor lên tiếng hỏi, – kể lẽ dông dài về chuyện con trai chị đánh bạn với con một mụ da màu không? Tôi thấy quả là một điều nhục nhã cho bà Soto.

- Ấy, tôi không biết, – bà Hainơman nói. – Tôi cho rằng, họ nói gì mặc họ, “miễn” là con tôi được cứu sống, ngay dù một tên Caphia cứu nó đi nữa!

- Thật là xấu hổ cho tất cả các bà, – bà Van Din lên tiếng. – Hãy để mặc chú bé ấy. Tất cả vinh dự là thuộc về chú bé ấy, thế đấy.

- Tôi tự hỏi, không hiểu đứa con thứ hai của họ rồi sẽ ra sao, thằng bé da đen ấy mà, – vợ Van Đe Mécvơ xen vào. – Chẳng bao lâu nữa, nó sẽ đi học; nếu họ cho nó đến trường Xtomhóc, tôi sẽ kiên quyết không chịu. Tôi không để con mình học cùng lớp với thằng con một mụ da màu. Trường của Hội truyền giáo, chỗ của nó là ở đấy.

- Phải, bà nói đúng lắm, – một người khác họa theo.

- Nhưng có thật nhà ấy cố đưa thằng bé vào trường Xtomhóc không? – Vợ Mogrêgor hỏi, vẻ

hoài nghi.

- Có chứ, – vợ Martin đáp, gật đầu vẻ thông thạo. – Bà Hundơ kể với tôi là mới đây tay Grêom đã nói chuyện với chồng bà ta. Ông Hundơ vẫn là trưởng ban quản trị nhà trường mà. Bà Hundơ bảo những người như tôi đây sẽ không chịu sự nhục nhã như thế. Mà đó lại là vợ của ông chủ gã Giogior đấy!

- Phải mà, chúng ta quyết không chịu. Quá quắt lắm!

- Bà vẫn ở trong Ban quản trị trường học phải không bà Phêrêrơ? – Chủ nhà hỏi. - Bà sẽ không cho phép làm chuyện đó chứ?

Mọi người nhìn vợ Phêrêrơ đầy vẻ quan tâm kính trọng. Vợ Phêrêrơ đưa mắt nhìn từ bộ mặt này sang bộ mặt khác. Có chân trong ban quản trị nhà trường đôi khi cũng bỡ ngỡ thật đấy. Như lúc này chẳng hạn.

- Chuyện đó cứ để tôi lo, các bà ạ, – vợ Phêrêrơ trả lời.

XIV

Khi nói chuyện với Hundơ về việc xin học cho Xtivơ, Giogior thấy y ít vồn vã hơn nhiều so với lần anh xin học cho Entơni

- Cháu nó đen quá, – Hundơ nói. – Nó không làm người ta tưởng lầm là trẻ con người Âu được. Tôi có thể cố hết sức, nhưng nếu ông hiệu trưởng không tán thành, và Ban quản trị nhà trường không nhận, thì tôi làm gì được? Nein, nein; anh cứ đi mà gặp thẳng ông hiệu trưởng, anh bạn của tôi ạ.

Giogior đành chịu vậy. Anh cũng mừng là đã chọn đúng lúc vợ Hundơ không quanh quẩn ở đó để nói chuyện. Anh cảm thấy không những chỉ ghét chị ta, mà còn sợ giọng lưỡi chị ta nữa.

Hiện giờ, vợ Hundơ uống rượu nhiều hơn. Cung cách của chị ta là lén vào quầy rượu, vớ lấy một chai, rồi kín đáo rút lui vào căn buồng vắng vẻ, cô đơn của mình, cố làm ra vẻ không hề uống một giọt rượu nào.

Chị ta ngày càng trở nên xấu tính xấu nết. Chị ta bắt đầu dò la mọi hành động của Giogior trong quầy rượu. Đôi khi, đột nhiên quay đầu lại, Giogior chợt thấy bộ mặt như cái sọ đầu lâu của chị ta ở một góc phòng. Sau khi uống xong thứ thuốc bùa mê của mình, vợ Hundơ thường xuất đầu lộ diện, nếu Hundơ vắng mặt thì bắt đầu đếm các chai rượu trên giá và cứ liếc mãi Giogior đầy dụng ý.

Việc trước mắt là phải gặp riêng ông hiệu trưởng Tômơt. Giogior phải mất một thời gian dài để lấy đủ can đảm dẫn bước vào cuộc thử thách đó. Cuối cùng, vào một sáng thứ Bảy, anh đi đến gặp ông ta.

Anh định mang Xtivơ đi theo, nhưng cuối cùng quyết định đến một mình.

Cuộc khủng hoảng kinh tế thế giới vào đầu những năm ba mươi đã tác động đến Nam Phi, đặc biệt là ngành buôn bán kim cương đã ảnh hưởng nghiêm trọng. Kết quả là những mỏ kim cương khai thác ở sông hầu như đã nghỉ việc, và dân số các thị trấn nhỏ như Xtomhộc phụ thuộc rất nhiều vào tình hình khai thác mỏ ngày càng tồi tệ. Do đó, số học sinh gần đây đã giảm xuống còn chưa đầy một trăm.

Nha học chính đã đe dọa ông hiệu trưởng là sẽ rút bớt giáo viên, nghĩa là những người còn lại phải làm việc nhiều hơn, cả ông hiệu trưởng cũng vậy, mà tiền lương thậm chí có thể thấp hơn. Thực tế là cô Niđơm đáng thương đã phải dạy lớp một cùng với các lớp dự bị A và B trong cùng một buồng dành cho lớp mẫu giáo.

Ông Tômơt chỉ mong muốn có thêm học sinh. Trong khi đó, ông đã biết mọi chuyện về đứa con thứ hai của Grêom, ông đang đợi bố đứa bé đến gặp. Nếu ông từ chối, thằng nhỏ nhà Grêom tất phải vào trường của Hội truyền giáo, và anh nó, Entơni Grêom, cũng phải vào đó

học, vì hiển nhiên nó bị coi là đứa bé da màu. Nhà trường sẽ mất hai học sinh.

Hiện nay, Entoni được coi như một đứa trẻ người Âu. Đành phải coi em nó như thế vậy, mặc dù da nó màu đen. Rõ ràng trong trường có một số học sinh được gọi là “Âu”, nhưng phân tích thật kĩ về dòng dõi lại không phải như vậy, như thằng bé nhà Morige chẳng hạn...

Phải rồi, ông Tômot suy nghĩ, Xtivơ Grêom cũng sẽ được nhận vào trường Xtomhóc.

Vì thế, khi Giogior bước vào phòng ông hiệu trưởng với vẻ mặt thiếu tin tưởng và trình bày ý định của mình, anh thấy ông Tômot tuyệt nhiên không có thái độ thù địch. Ông hiệu trưởng già nhiệt tình nói về Entoni. Một trong những em bé đáng yêu nhất của nhà trường, ông ta bảo vậy, một học sinh xuất sắc và một cậu bé khôi ngô.

Giogior về nhà, mặt phấn chấn. Anh ngồi vào bàn ăn trưa rất vui vẻ. Anh tươi cười với Meri trong khi chị tiếp cho anh bắp cải và khoai tây.

Meri ngược mắt liếc chồng trêu chọc.

- Anh có vẻ sung sướng lắm, anh Giogior ạ. Chúng ta bắt được của hay sao?

Giogior đặt con dao vào cái đĩa với một động tác cường điệu. Anh trả lời.

- Phải đấy, em thân yêu. Xtivơ được nhận vào trường Xtomhóc rồi.

Nghe thấy Xtivơ được nhận vào trường, Entoni lo lắng nghĩ đến học kì mới. Nó đã mười một tuổi, là một trong những học sinh to lớn ở lớp trên của nhà trường. Tuy biết mình được mọi người ưa thích, Entoni vẫn cảm thấy nguy hiểm, và bám riết lấy Bôp Sotơ.

Sợ bé Xtivơ đòi nó đi học, Entoni không đi xe đạp nữa, chỉ khi nào đi chơi mới dùng đến.

Entoni lo sợ không phải là không có lí do xác đáng. Tính khí của Xtivơ không dễ dàng kết bạn. Giờ ra chơi trong mấy ngày đầu tiên, thằng bé cứ quanh quẩn ở sân trường, miệng mút ngón tay trỏ, rụt rè nhìn những đứa bé khác. Chẳng có đứa nào đánh bạn với nó. Trong lớp cô Niđom, không có một đứa bạn như Bôp Sotơ dành cho nó. Trái lại, các đứa khác có vẻ lảng tránh nó. Một buổi sáng, tiếng keng vang lên lanh lảnh báo mười phút ra chơi, bọn con trai, con gái ùa ra sân, họp thành các nhóm nô đùa vui vẻ. Xtivơ đi lang thang một mình chẳng ai để ý đến. Nó lén đến đầu kia sân trường, chỗ những đứa lớn hơn tụ tập. Nom thấy em trai mình đến, Entoni lén lút nhìn các bạn cùng chơi, và khi bọn chúng cười đùa la hét, chạy lộn xộn, chơi nghịch, thì nó lẳng lặng lén đi mong không ai để ý tới.

Khi chỉ có hai anh em với nhau, nó bảo:

- Mà phải biết là không được lại đây cơ mà, Xtivơ.

- Sao lại không cơ, anh Entoni? – Xtivơ ngoẹo đầu về một bên, đôi mắt nồng nhiệt, đen nâu nâu của nó trông buồn bã, dăm chiêu.

- Bởi vì đây là chỗ chơi của những đứa lớn. Mà chỉ ở lớp dự bị A. Bọn chúng không thích mà đứng vớ vẩn ở đây. Mà phải đi chơi với những đứa bé chứ.

- Nhưng chúng không muốn chơi với em.

Entoni điếng người, nó cảm thấy tuyệt vọng, liếc nhanh về phía sau để xem có đứa nào ở gần không?

Cách khoảng trăm mét, bạn bè Entoni vẫn đang cười đùa, la hét.

Nó lắng nghe bọn chúng. Có lẽ chúng đang cười nhạo nó chẳng? Chúng đang hét to “Đồ chó da màu” chẳng?

Hai anh em nó tiếp tục bước đến sau một lùm cây không ai có thể nhìn thấy chúng. Entoni cảm thấy an toàn hơn. Nó hỏi nhẹ nhàng và đã biết câu trả lời:

- Tại sao bọn chúng lại không chơi với mà?

- Em không biết.

- Vậy mà phải đến chơi với chúng nó. Cứ tham gia vào trò chơi.

- Em sợ lắm!

- Đừng có vớ vẩn thế. Mà sợ cái gì cơ chứ? Các trò chơi vui lắm. Này, Xtivor, cầm lấy cái này và chơi với một đứa nào đó. - Nó rút ở túi ra một vỏ bao thuốc lá đựng mấy hòn bi. - Mà không được đến chỗ tao vào giờ ra chơi nữa, nghe không?

Tiếng chuông vang lên, hai đứa vội vã trở về lớp.

Chiều hôm sau, khi hai anh em ở nhà, Xtivor đến kể với Entoni.

- Sáng nay, em đã cố chơi bi với những đứa khác.

- Phải lắm, - Entoni nói giọng hăm dọa, - có chuyện gì xảy ra không?

- Chúng nó cười nhạo em và bảo em là da màu; một đứa cầm thước đánh em và bảo: "Đồ Hotmot, cút đi!" - Xtivor gục đầu vào cánh tay trái. - Trả anh bi đây này. - Nó nức nở.

Trong lúc đứa em đứng khịt khịt vào tay áo, Entoni lên ra khỏi nhà. Nó đi ra ngoài thị trấn, vào trong thảo nguyên, chọn con đường vắng vẻ nhất. Nó sợ gặp bất cứ đứa bạn nào.

Những lời của mẹ nó đè nặng tâm trí nó.

- Vậy Entoni thân yêu ạ, khi có kẻ nào nói bất cứ một lời gì giống như thế với con, thì con chỉ cần nhớ đó là lời của một kẻ xấu xa, chứ không phải lời của Chúa.

- Nhưng mẹ ơi, người ta sẽ cứ tiếp tục nói những lời như thế với Xtivor, - nó kêu to, - và họ cũng sẽ cứ tiếp tục nói những lời như thế với con.

Mặt trời đã lặn, nó quay về nhà.

- Mình có một đứa em da màu là không công bằng, - nó thét lên, - bởi vì nó cũng làm mình thành da màu.

Trong những ngày tiếp theo, sự việc trở nên tồi tệ hơn. Bọn học trò thấy ngay việc chế nhạo Xtivor Grêom là một trò tiêu khiển thú vị. Bao giờ cũng thế, Xtivor sợ hãi bỏ chạy, hoặc oà khóc. Có trò đùa nào thích thú hơn đối với bọn chúng là việc săn đuổi một đứa bé kém may mắn hơn?

Cuộc sống của Xtivor trở nên không thể chịu đựng được và nếu tiếng chuông ra chơi là tín hiệu hạnh phúc đối với những đứa khác, thì nó lại báo hiệu mười phút khổ ải đối với Xtivor.

Việc đó không thể kéo dài. Bọn trẻ bắt đầu về nhà kể những chuyện đùa cợt chế nhạo của thằng bé Grêom, thế là bố mẹ chúng lập tức tới gặp ông hiệu trưởng.

- Tôi rất lấy làm tiếc, nhưng tôi sẽ không để con trai tôi học cùng lớp với một thằng bé da màu!

- Cho một thằng da màu vào một trường học Âu, quả là lòng thật dấy!

- Ông đành chịu bó tay sao, thưa ông Tômơ?

Cả Entoni cũng không được miễn trừ. Một khi cái lưới đã chụp được Xtivor thì, Entoni cũng bị mắc vào trong các mắt lưới. Tiếng tốt mang lại cho nó vì cứu sống Bốp Sotơ cũng chẳng giúp ích gì.

- Tôi chẳng chấp nhận chuyện này đâu. Trong vòng một tuần lễ, nếu thằng nhãi nhà Grêom và cả anh nó nữa không bị đuổi khỏi trường, tôi sẽ cho ba con tôi thôi học, rồi gửi chúng học nội trú ở một thị trấn khác.

- Con trai tôi học cùng lớp với thằng Entoni Grêom. Mẹ nó là một con mẹ da màu, nó cũng thế. Những người làm cha làm mẹ như chúng tôi đã mắc sai lầm ngớ ngẩn một lần là cùng. Phải đuổi cả hai đứa con nhà Grêom ra khỏi trường!

Về vấn đề này, hội đồng nhà trường của ông Tômơ cũng chia thành hai phe. Bản thân ông hiệu trưởng rất không muốn Entoni phải rời khỏi trường, ông băn khoăn suy nghĩ trong nhiều giờ. Thế nhưng sức ép thì rất lớn, mà thị trấn lại rất nhỏ.

Xtivor đi học chưa đầy một tháng thì một hôm Entoni nhận được giấy báo buổi chiều phải lên phòng gặp thầy hiệu trưởng.

Entoni đã nghe thấy những tiếng xì xào bàn tán ở sân trường; nó đang đợi các tiết học kết thúc, lòng hoang mang tột độ.

Đối với nó, dường như chỉ có một điều này: Một mình Xtivor hay cả nó nữa sẽ ra khỏi trường?

Buổi sáng trời oi bức, Entoni ngồi trong lớp nghĩ ngợi phân vân không hiểu chuyện gì sẽ xảy ra, và ít chú ý tới thầy giáo; nó nghe tiếng rền rĩ của trận gió nam, đưa mắt ra ngoài cửa sổ nhìn những làn bụi cuốn xoáy tròn ốc ở sân trường.

Lúc trời tranh tối tranh sáng và phải bật đèn thì hầu như chẳng còn nghe rõ tiếng của thầy giáo trong tiếng gầm rú đỉnh tai nhức óc của trận bão; thầy bảo cả lớp ngồi yên xem sách cho đến khi bão tan. Nhưng trang giấy trước mặt Entoni chỉ mờ như bụi ở ngoài kia...

Lúc tan học, cơn bão cũng chấm dứt, Entoni chậm rãi đi tới phòng thầy hiệu trưởng.

Nó dừng lại trước cửa phòng. Nó cảm thấy không muốn sống thêm một chút nào nữa. Rồi nó nắm chặt tay lại gõ cửa, bước vào phòng.

Hình như trong mấy giây nó đã nhìn chằm chằm vào đôi mắt đỏ ngầu, hơi trũng ở phía sau cái bàn, sau đó, thầy hiệu trưởng già mới đứng lên, đi vòng ra đứng cạnh nó. Thầy Tômơt đưa cho Entoni một bức thư gửi cho bố nó, đặt bàn tay dài nổi mạch máu lên mái tóc nâu của nó, rồi nói:

- Tạm biệt em nhé, cầu Chúa phù hộ cho em.

Không khí yên lặng tàn nhẫn kéo dài trong gian phòng chỉ bị bước chân của Entoni phá vỡ khi nó bước vội ra, không hề nhìn lại.

Về tới nhà, Entoni ngồi ở hiên đợi mẹ đi chợ về. Mắt lơ đãng hướng về phía trước, nó không chú ý thấy trời đã tối sầm.

Một ánh chớp làm hiện lên những đám mây lớn màu xanh, cuộn cuộn trôi trên thiên đình và chiếu sáng chân trời bằng một quầng sáng chói loà, lập loè kì dị, hoà với tiếng sấm ầm ầm.

Nhưng Entoni vẫn không nhìn thấy gì.

Mưa to trút nước xuống con đường nhỏ phía nhà, biến các kênh hẹp hai bên đường thành những dòng nước xoáy chảy xiết màu nâu, trong khi đó, những viên mưa đá trắng, lớn hơn viên bi, rơi lộp độp xuống mái tôn, chất thành từng đồng trong vườn.

Khi cơn bão đã tan, làn hương tươi mát từ mặt đất đỏ nâu dâng lên. Nhưng Entoni vẫn ngồi yên lặng nghe tiếng lộp độp của những giọt mưa cuối cùng rơi xuống ống máng và tiếng cọt két của các cây hồ tiêu uốn cong theo làn gió.

Cuối cùng, nó nghe thấy có tiếng chân bước và tiếng lách cách ở cổng ngoài.

- À, Entoni, - Meri gọi khi bước lên bậc thềm. Giọng chị đầy hờn hờ, vẻ hờn hờ thường thấy ở những người dân Xtómhóc khi trận mưa quá hiếm hoi đã làm lầy lội, tưới cho các cánh đồng khô và các mảnh vườn nhỏ đang khát nước. - Con cũng bị mưa chứ?

- Thừa mẹ, không ạ, - Entoni nói trang nghiêm. Nó đặt bức thư vào tay mẹ rồi quay đi.

Mặt Meri đầy vẻ ngạc nhiên. Chị nhìn con dò hỏi, xé phong bì và đọc nhanh dưới ánh đèn leo lắt. Rồi hai tay đỡ lấy cổ họng, như một cái máy, chị bước vào buồng riêng, đóng cửa lại.

Hai đứa bé yên lặng ăn bữa tối. Entoni không nói gì, nó cũng không dám nhìn Xtivor, vì sợ sẽ để lộ nó đang căm ghét em nó vô cùng. Nó tự hỏi không biết Xtivor có hiểu hoặc có biết chuyện gì đã xảy ra không. Nó không thể biết được điều gì qua sự im lặng của đứa em, vì Xtivor vẫn như thế, cứ lăm li suốt bữa ăn, chẳng nói một lời.

Entoni nuốt vội cho xong bữa, rồi đứng dậy về buồng riêng. Khi Giogior đi làm về, nó vẫn thức. Nó ngồi dậy trên giường có lắng nghe bố mẹ nó nói gì. Nhưng bố mẹ đang ở buồng ăn, cửa lại đóng.

Đường như bố mẹ ở trong ấy hàng giờ. Cuối cùng, nó nghe tiếng cửa mở, bố mẹ nó đi ngủ.

Entoni đợi một lát, rồi lặng lẽ mở cửa buồng, mang theo đèn pin đi chân đất, lần theo hành lang.

Tới buồng, nó rọi đèn và mở ngăn kéo bàn lục lọi đồng giấy tờ. Bức thư không có ở đây. Nó nhìn quanh buồng, không thấy bức thư đâu cả. Hốt hoảng sợ bố mẹ nghe thấy, nó định trở về buồng riêng, thì chợt nhớ tới cái sọt giấy lộn; nó tìm thấy bức thư trong đó, đã bị xé thành nhiều mảnh nhỏ, nó vội vàng nhặt lên.

Trở về giường, nó dùng khăn trải giường che ánh đèn pin để không làm thức giấc Xtivor đang nằm ngủ ở giường riêng tại góc phòng bên kia.

Rồi nó chấp bức thư lại. Nhưng dòng chữ lơ lửng ra đang chế giễu nó.

Kính gửi ông Grêom,

Tôi rất khổ tâm phải báo để ông biết rằng vì các lí do như ông đã rõ, hai con trai ông, em Entoni và em Xtivor, sẽ không được tiếp tục học tại trường. Tôi cũng cảm thấy buồn phiền khi phải cầm bút viết thư này, vì em Entoni đã theo học ở trường chúng tôi nhiều năm và trong suốt thời gian đó, em tỏ ra là một học sinh xuất sắc, có ý thức cao về bốn phận và có hạnh kiểm tốt. Trong thời gian ngắn ngủi em Xtivor theo học tại trường chúng tôi, em cũng tỏ ra có nhiều hứa hẹn.

Nếu ông muốn được giải thích đầy đủ về hành động mà chúng tôi bắt buộc phải làm, xin mời ông lại thăm tôi bất cứ ngày nào vào buổi sáng khoảng từ mười một giờ tới mười một giờ bốn mươi.

Kính thư

Hiệu trưởng: G. Ph. Tômôt

Entoni đọc đi đọc lại bức thư ấy mấy lần rồi tắt đèn và sửa lại giường đệm. Vầng trăng khuyết rọi qua cửa sổ; ở bên ngoài, dề đang gáy rít lên sau trận mưa. Một lúc lâu, nó ngồi nhìn đăm đăm vào bóng tối. Bức thư nó đã đọc, những mảnh giấy nó ghép lại, có thực không nhỉ?

Nó vò các mảnh giấy trong bàn tay. Không, đó không phải là giấc mơ hay sự tưởng tượng đâu. Điều nó lo sợ đã xảy ra rồi. Xtivor đã làm nó cũng trở thành da màu, và thế là cả hai anh em chúng nó đã bị đá bật ra khỏi trường. Vili Van Đe Mecvơ và bạn bè thẳng ấy sẽ cười nhạo và giễu cợt nó. Tất cả đều là lỗi của thằng Xtivor. Nó căm ghét em nó và cả bố mẹ nữa, vì đã đưa Xtivor vào trường.

Giờ đây, nó có thể đi học ở đâu?

Entoni bắt đầu khóc thương thân mình.

Mẹ nó dạy nó kính yêu Chúa, nhưng tại sao Chúa lại làm những chuyện như thế này? Nếu Người đã ban cho mẹ nó một đứa con da trắng, tại sao Người lại không làm như thế một lần nữa? Hoặc nếu mẹ của Bôp là da trắng, thì mẹ của chính nó sao không phải như vậy? Và tại sao Người lại làm cho người da trắng căm ghét người da màu đến thế?

Nhưng nó vẫn có thể sung sướng theo học ở trường, nếu bố mẹ nó không cho Xtivor vào đấy.

Giấc ngủ đã đến làm thư giãn những đường nét nhăn nhó do khóc lóc trên gương mặt đứa trẻ, tạo nên vẻ bình thản của sự ngây thơ yên tĩnh. Nhìn đứa con xinh đẹp đang ngủ bất kì người mẹ nào cũng tự hào.

Trong khi đó, Meri nói chuyện, khóc lóc với Giogior cho đến khi chỉ còn tiếng thở sâu của chồng đáp lại. Chị thao thức suốt đêm, gần rạng đông khi Giogior cựa mình tỉnh giấc, Meri lại nói chuyện với chồng, nhưng giờ đây chị ít xúc động hơn, dứt khoát hơn.

- Em đã suy nghĩ mọi điều, – chị nói, – cách hay nhất là gửi thằng Xtivor tới cho cha mẹ em ở cảng Êlidadet. Ông bà ngoại sẽ cho nó vào học ở trường da màu tốt nhất.

Họ lặng lẽ một phút. Meri cố nhìn mặt chồng xem anh phản ứng ra sao. Giogior cố nén lại một cái ngáp.

- Còn Entoni thì sao? – Anh hỏi.

- Ở Uynơton có một trường khá lắm. Em tin là họ dạy rất tốt, và họ cũng đào tạo được những nhà thể thao cừ.

- Hai đứa con cùng đi học xa sẽ tốn kém lắm, Meri ạ.

- Chúng ta sẽ kiếm một ngôi nhà nhỏ hơn, một túp lều chỉ vừa đủ cho hai chúng ta thôi. Em tin chắc bằng cách này hay cách khác chúng ta sẽ lo liệu được mà.

- Nhưng em không nhớ Entoni..., em không nhớ các con à?

- Anh Giogior, đành phải như thế; đó là vì cả hai đứa. Entoni chẳng bao giờ có thể sung sướng trong một trường da màu, còn thằng Xtivor tội nghiệp cũng chẳng bao giờ được sung sướng trong một trường da trắng. Chúng ta không phải là những ông bố bà mẹ duy nhất gửi con đi học xa.

Giọng dịu dàng, chị vừa nói vừa nhìn chồng, vẻ cầu khẩn. Giogior mỉm cười với vợ, mặt trời đang mọc rọi một mảng ánh sáng vàng rực qua cửa sổ vào trong buồng.

XVI

Sáng hôm sau, khi Giogior đi làm, Meri gọi đứa con lớn của mình. Enton lê từng bước đến gặp mẹ. Nó lại khóc hai mắt đỏ hoe.

Với giọng vui vẻ, Meri bắt đầu kể cho con nghe kế hoạch đã dự định. Thoạt tiên, Entoni cứ nhìn chăm chăm xuống đất, nhưng khi hiểu ra, nó ngẩng đầu nhìn mẹ sung sướng. Thấy thế, Meri nao núng. Chị không hình dung con chị lại hớn hởi đến thế khi đón nhận cái viễn cảnh phải xa chị.

- Trời ơi, mẹ. – Entoni nói.

Nó dang tay ra ôm chặt lấy Meri:

- Uynơton ở cách xa bao nhiêu, mẹ ơi?

- Khoảng năm trăm dặm (1) con ạ.

- Vậy ở đó người ta không biết về... Xtivor và... – Nó kìm lại lời nói cuối cùng, đột nhiên hít mạnh.

- Về Xtivor và mẹ ư? Entoni ạ, chẳng ai biết đâu.

- Con xin lỗi mẹ, – nó nói, đầy vẻ hối lỗi, nhưng không ngăn nổi niềm sung sướng lộ ra trong giọng nói và ánh mắt. – Con không muốn xa mẹ, thật mà, mẹ ạ.

Nó nói thế, nhưng chỉ phút sau đã vừa đi ra phố vừa hò hét, vừa vui mừng tíu tít.

Một tuần lễ sau, Entoni chào từ biệt mẹ.

Để tránh những trở ngại có thể xảy ra về việc nhập trường mới của con trai mình và để đánh tan vài lời đồn đại có thể đã lan tới trước, Giogior phải cùng đi tàu hoả với Entoni. Anh muốn tỏ cho ông hiệu trưởng mới biết con anh có người bố thuộc dòng dõi người Anh, không còn bàn cãi vào đâu được.

Cả Meri và Xtivor đều không ra ga tiễn. Người thổ dân giúp việc ở quầy rượu chở những chiếc vali của Entoni trong một chiếc xe nhỏ. Xtivor không biết anh mình đi xa. Sợ nó làm ầm ĩ, bố mẹ không cho nó biết.

Khi nó phàn nàn về việc Entoni vắng mặt, Meri trả lời là anh Entoni “đi xa ít lâu, sẽ sớm trở về”. Xtivor chấp nhận chuyện này, chẳng hỏi thêm.

Sau đó không lâu, Meri dẫn Xtivor về thăm mẹ ở cảng Êlidabet. Nó không biết mẹ sẽ để nó ở đấy.

Từ ngày lấy chồng, đây là lần đầu tiên Meri về thăm nhà. Cả nhà đều vui mừng gặp hai mẹ con. Khi mọi người hỏi về Entoni, Meri giữ thái độ dè dặt và kín đáo.

Một tuần lễ sau, chị ra đi. Xtivor đã đánh bạn với bọn trẻ láng giềng. Lúc mẹ lên đường, Xtivor đang xem gà nở ở nhà bên cạnh. Meri cảm thấy thẳng bé chú ý đến con gà mái ấp và lứa con, sẽ bớt xúc động lúc xa mẹ.

Chị trở lại Xtomhộc, trở về với ngôi nhà trống trải cùng với một cuộc đời trống trải, tâm trí lúc nào cũng hướng về đứa con đầu lòng.

Thời gian không xoa dịu được nỗi chán nản ban đầu phải xa hai đứa con, vì chẳng có nơi nào để Meri hướng suy nghĩ của mình vào nữa; mà ngược lại, ngày giờ cứ gieo nặng lên nỗi niềm lo lắng của chị.

- Chao ôi, em ước gì những ngày nghỉ tháng Bảy đến ngay bây giờ, – chị cứ nói mãi thế làm cho Giogior phát cáu.

- Em lúc nào cũng ru rú ở nhà. Sao em không đi đây đó? – Giogior hỏi vào một đêm anh về nhà sau khi quỳ rượu đã đóng cửa.

- Đi đâu cơ?

- Sao em không đi thăm viếng người quen?

- Chẳng hạn ai cơ?

- Bà Sotor đấy. Mới tối nay, ông Sotor bảo anh là vợ ông ta đã mời em đến nhà uống trà ba lần, mà lần nào em cũng lấy cớ này cớ nọ để thoái thác.

- Vâng, đúng thế. Mới tuần qua, bà ấy lại gửi giấy mời, nhưng anh Giogior, em làm sao mà đi được?

- Sao lại không?

- Chao ôi, em không thể đi được. Anh biết rõ điều đó. Em chỉ thấy là không thể đi được.

Giogior nhún vai, châm tẩu thuốc.

- Thôi được, như thế cũng chẳng làm cho anh dễ chịu hơn, – anh nói. – Tình hình công việc hiện nay không ổn lắm.

Meri nhìn chồng lo lắng, Giogior nói lơ mờ:

- Anh không còn trẻ nữa.

Meri nhìn thấy mái tóc của chồng đã hoa râm, chị biết sức khỏe của anh ngày càng suy, sức lực rõ ràng đã bắt đầu giảm. Nếu anh yếu quá không tiếp tục đi làm được, thì chuyện gì sẽ xảy ra cho Entoni? Ai tiếp tục nuôi nó ăn học?

- Giogior thân yêu, anh phải chú ý đến sức khỏe chứ. Em thấy gần đây anh ăn uống chẳng kiêng khem gì lắm.

- Chao ôi, kiêng với khem! Em cũng biết là anh vẫn thận trọng trong việc ăn... và uống. Chuyện rắc rối đâu phải ở đó.

- Vậy ở đâu hả? Còn cái gì khác nữa? Bảo cho em biết đi!

- Anh cho rằng khách sạn Đại Bàng không còn được mọi người lui tới như trước nữa. Nhiều khách hàng của ta hiện giờ đang tới bên Sao Vàng.

- Sao lại thế?

- Anh không biết. Hôm nay Hundơ nói với anh chuyện đó. Ông ta bảo nếu chúng ta không cố đưa Xtivor vào trường Xtomhộc, thì mọi chuyện vẫn đầu vào đấy cả. Bây giờ, mọi người ở thị trấn này đều biết anh có một người vợ da màu, và nghiêm trọng hơn nữa, họ cứ bàn ra tán vào về chuyện đó luôn.

- Anh hẳn rất hối tiếc vì đã lấy em, – Meri thốt lên không kìm lại được.

Với một cử chỉ nóng nảy, Giogior trả lời:

- Sao em cứ nói vậy, anh đâu có hối tiếc!

Những năm tháng trước đây, bạn bè của Giogior đã sẵn sàng bỏ qua việc anh lấy một phụ nữ da màu. Nhưng bây giờ, chuyện riêng tư của gia đình Grêom đã trở thành đề tài bàn tán trong

thị trấn, và chẳng ai có thái độ thông cảm với tấn bi kịch của họ. Quả vậy, có một phong trào tự phát lên án những cuộc hôn nhân khác chủng tộc, và khinh miệt nhưng ai không tỏ thái độ chê trách các cuộc hôn nhân đó. Thậm chí một số người còn ám chỉ bà mẹ của Bốp là một “mụ thân da đen”. Hành động chính thức của những người nắm quyền ở trường Xtomhóc là một dấu hiệu để mọi người chớp lấy làm theo. Bởi vì hai đứa bé ấy đã bị đuổi khỏi trường nên nhiều người xưa thường lui tới khách sạn Đại Bàng đột nhiên tỏ thái độ là họ chưa bao giờ thật sự tán thành cuộc hôn nhân của Giogior.

Một đêm, Hundơ lại nói chuyện với Giogior. Đang tính toán các khoản thu nhập trong ngày, y quay sang Giogior vẽ mặt nghiêm nghị. Y nói:

- Công việc làm ăn đang lụn bại đấy.
- Đó là do nạn suy thoái ở vùng này, – Giogior trả lời. Anh e ngại nhìn Hundơ.
- Hừ, đừng nói nhảm! Đừng bịa đặt như vậy! Tất cả khách hàng của tôi hiện giờ đều tới bên Sao Vàng.
- Không phải tất cả, thưa ông Hundơ, vẫn còn một số đến đây.
- Thế đấy, thu nhập cứ giảm dần. Đúng là có qua thử thách mới biết dở hay. Cơ sở này không còn sinh lãi cho tôi chút nào.

Giogior đưa mắt nhìn Hundơ rồi nhìn cái kết sắt ở góc phòng. Chủ anh đã vớ bẫm một cơ đồ kha khá; y đã làm chủ được các trang trại, nắm được các khế ước cầm cố và các món tiền đầu tư khác – nhờ ai mà được lắm thứ như thế?

- Tôi cũng thấy rằng đời là một cuộc đấu tranh, – anh nói.
- Hai tay đặt lên bụng, Hundơ nhìn Giogior, vẽ cân nhắc. Y nói:
- Giogior này, tôi rất lấy làm tiếc. Việc này làm tôi không vui đâu, nhưng tôi buộc phải bớt lương tháng của anh năm bảng.

Giogior quay người tránh Hundơ, và bắt đầu lau quầy.

- Này, anh thấy thế nào? – Hundơ hỏi.
- Y biết rằng, Giogior được ưa thích, khó kiếm được một người như anh thế chân.
- Giogior đã có ý định thách thức Hundơ. Nhưng anh nghĩ tới công sức tổn phí khi thay đổi việc làm và những khó khăn để có được đồng lương thích đáng ở nơi khác. Lòng anh chán ngán lắm rồi. Anh gọi ý:

- Giảm ba bảng thôi, thế đủ rồi.
- Hundơ tì cằm vào cái hình chữ V do ngón trỏ và ngón giữa tạo thành và suy tính. Cuối cùng, y lên tiếng:

- Thôi được, Giogior, chúng ta thoả thuận thế!
- Khi Hundơ ra ngoài, Giogior đi theo và ngăn Hundơ lại ở sân. Anh nói khe khẽ:
- Ông Hundơ này, tiện thể tôi xin nói. Chắc ông biết gần đây bà nhà lấy rất nhiều rượu.
 - Tôi biết nó lấy gì rồi, – Hundơ trả lời.
 - Miễn là ông biết cho, và ông đừng trách tôi, – Giogior đáp. Anh trở lại quầy rượu.
- Hundơ đi tìm vợ, chẳng mào đầu gì cả, y bảo thẳng:
- Nghe đây, Rubi, cô phải thôi cái trò uống rượu đi, có hiểu không?
 - Anh định nói gì? – Rubi rít lên. – Tôi có uống đâu nào.
 - Tối nay Giogior phàn nàn với tôi là cô cứ lấy rượu luôn. Cô nốc hết cả lòi lẫn lãi.
 - Hắn nói dối, tôi không bao giờ động đến rượu, chỉ trừ khi để tăng thêm sức những lúc tôi không được khoẻ. Hắn đang cố sức che đậy chuyện làm ăn đã hỏng bét, đó là lỗi của hắn. Lần nào nhìn hắn là khách hàng cũng nhìn thấy những thằn nhãi da màu nhẵn nhụi của hắn. Đuổi hắn đi, tôi bảo anh thế đấy!
 - Tôi sẽ đuổi cô trước tiên.

- Đứng đấy, - Rubi hét to. - Li dị tôi đi. Tôi sống với anh chỉ là sống một cuộc đời khốn khổ...
Hundơ đi ra, đóng sầm cửa lại.

Đêm đó, ở nhà, Giogior kể cho Meri nghe về cuộc trò chuyện với Hundơ. Anh bảo:

- Ông ấy muốn giảm lương anh năm bảng, nhưng anh đã thoả thuận chỉ giảm ba thôi. Anh lúc nào cũng sợ ông ấy sẽ tống cổ anh.

Trong một lúc, Meri tính đến việc gặp Hundơ và yêu cầu y nghĩ lại. Có lẽ những kỉ niệm xa xưa sẽ làm y cảm động chăng? Tuy nhiên, chị cảm ghét cái ý nghĩ trông cậy vào đó, dù chỉ là ngấm ngầm.

Hơn nữa, chuyện ấy đã xảy ra quá lâu, có thể nó chẳng còn ý nghĩa gì đối với y nữa. Y có thể đuổi chị ra khỏi cửa như đuổi bất kì một người đàn bà da màu nào. Chị không chịu để người ta làm nhục mình.

Chị nói khẽ:

- Ta phải tiết kiệm hơn nữa. Các con phải được tiếp tục học hành, ta phải tìm một căn nhà nhỏ hơn.

- Hay là đem căn buồng của các con cho thuê, em thấy thế nào? - Giogior gợi ý.

- Không người Âu lịch sự nào lại muốn ở chung mái nhà với chúng ta, còn cho một người da màu thuê thì dứt khoát là không, chỉ còn cách là chuyển chỗ ở thôi.

Và thế là họ chuyển đi. Họ mua một căn nhà nhỏ, lụp xụp ở một phố có nhiều người Âu nghèo hơn những người trước đây là hàng xóm láng giềng của họ; phố đó còn có cả ba gia đình da màu nữa. Nhưng Meri đã quá mệt mỏi trong cuộc đấu tranh chống lại thế giới thù địch, trong đó chị cảm chắc cái thua. Chị đành chỉ bằng lòng với những mơ ước về Entoni mà thôi.

Niềm vui lớn nhất của chị là nhận thư hàng tuần và viết những bức thư dài trả lời. Chị viết hai bức thư dài trả lời cho mỗi bức thư của Entoni, và bỏ ra hàng giờ đọc đi đọc lại thư của con, cố hình dung cuộc sống của nó.

XVII

Cuộc sống mới ở Uynơton đang lôi cuốn Entoni. Nó thích sống với các đứa trẻ khác trong nhà nội trú. Hồi ở Xtomhóc, nó thậm chí không được phép tới trường như một học sinh ngoại trú; ở đây nó thực sự ăn uống, ngủ nghỉ với các đứa trẻ người Âu, tất cả đều coi nó hết như chúng.

Càng ngày nó càng tự tin. Thoạt tiên, nhìn thấy một bức thư mang dấu bưu điện từ cảng Êlidadet nằm trong giỏ đựng thư, nó lén lút cầm lấy và giấu biến vào trong túi, dường như bức thư ấy có thể làm tiết lộ điều bí mật đáng sợ của nó. Những năm sau, nó cười gượng gạo nhận thấy thái độ trước kia của mình quả là rất không bình thường.

Entoni náo nức đợi thư mẹ. Những bức thư ấy đều chứa đựng những lời khuyên hợp lí và khích lệ.

Nó yêu mẹ nó như yêu một nhân vật trong truyện. Mẹ nó là một mối dây nối nó với những niềm vui trong quá khứ. Nhưng nó sợ giây phút phải về nhà gặp mẹ.

Chẳng bao lâu, Entoni đã có nhiều bạn bè. Nó giỏi các trò chơi; mùa bóng rubi vừa mới bắt đầu, nó đã được chọn làm tiền vệ cho đội A của thiếu niên dưới mười bốn tuổi.

Ngày tháng trôi đi, Entoni náo nức mong đợi kì nghỉ sáu tháng. Thời gian và không gian làm cho Xtomhóc dường như hấp dẫn hơn.

Meri đếm từng tháng, từng tuần, từng ngày và từng giờ, nóng lòng mong đợi Entoni về nhà.

Đến ngày giờ đó, chị vui sướng ra ga. Ở nhà, chiếc bàn trong nhà ăn bày đầy nào kẹo, nào bánh ngọt, nào nước quả, nào quả tươi, nào món rau trộn dấm, và bánh xốp kem.

Đoàn tàu phụt khói chạy vào ga, chị nhìn thấy con trai mình, máu thịt của chị. Chỉ một thời gian ngắn nó đã cao lên biết bao, đẹp trai biết bao! Chị chạy lên phía trước, vừa gọi tên nó, vừa vẫy mùi soa.

Entoni rúm người lại khi nhìn thấy mẹ. Đứng cạnh nó trong hành lang toa xe là một bà có học thức, lịch sự và tao nhã. Trên chiếc tàu, bà ta tỏ ra thân mật với nó; lúc này bà ta bảo:

- Kìa, có ai đang vẫy cậu kìa...

Toa xe của Entoni đi qua chỗ Meri, chị háo hức chạy theo, hỗn hển vì xúc động. Lốp phẩn đánh trên mặt chị không thể giấu màu da đen của chị. Trông chị rõ ràng là một phụ nữ da màu.

- Hẳn là... đó là người đầy tớ mẹ cháu sai ra đón cháu, – Entoni nói, đồng thời cảm thấy khinh mình vì lời nói dối nhấn tâm và vô tác dụng đó.

Meri đã đuổi kịp toa xe khi đoàn tàu chạy chậm lại.

- Entoni, Entoni ơ, con thân yêu, – chị gọi. – Entoni của mẹ đã trở về.

Entoni cảm thấy có thể chết được vì xấu hổ.

- Đừng làm rối rít lên thế, mẹ, – nó thì thầm lúc đã ở trên sân ga, sau khi Meri đã hôn nó. – Con chỉ mới xa nhà có một thời gian ngắn thôi mà.

Meri thường ngày vốn rất nhạy cảm, đã cho thái độ lạnh nhạt của con mình là do tính nhút nhát, e thẹn của nó. Mấy ngày sau, ảo mộng của chị đã tan tành.

Entoni bối rối khi thấy hiện giờ bố mẹ sống trong một khu cùng với một số dân cư da màu. Nó không có Bôp để chơi cùng, vì gia đình nhà Soto đi nghỉ ở xa.

Sau hôm nó trở về, Meri bảo Entoni đi mua sắm với chị, nhưng nó lấy cớ nhức đầu không đi. Nó bao giờ cũng tìm một lí do nào đó để không đi cùng với mẹ ra phố.

Meri phải đi một mình.

Sáu tháng sau, Entoni lại về nhà. Lần này, thái độ dường như còn tồi tệ hơn. Nó suy nghĩ ủ ê hàng giờ dằng dặc và chỉ nói với Meri khi thật cần thiết. Tuy vậy, cũng có một điều làm nó vui thích là Xtivơ còn quá ít tuổi nên không thể một mình về Xtomhộc; vì Entoni khiếp sợ cuộc sum họp không thể tránh khỏi với em trai mình.

Mãi hai năm sau, Xtivơ mới về thăm nhà lần đầu tiên. Nó trở về nhà vì được nghỉ dài ngày trong tháng mười hai; một giáo viên da màu đi tàu cùng nó hầu hết đoạn đường, đã giúp đỡ, săn sóc nó.

Thoạt đầu Xtivơ gặp lại Entoni, nó đưa mắt nhìn xuống, và quá nhút nhát không nói gì được. Nó theo mẹ vào một buồng khác. Nó nói, vẻ ngạc nhiên.

- Entoni là một đứa bé da trắng. Con quên mất.

Khi đã dần quen với Entoni, nó bắt đầu hỏi anh đủ chuyện.

- Tất cả học sinh trường anh đều là da trắng à? – nó hỏi.

- Phải. – Entoni trả lời cộc lốc, mắt vẫn để vào cuốn sách đang đọc.

- Ở trường em, tất cả học sinh đều giống em. Chúng đều là da màu.

Entoni càu nhàu.

Xtivơ tiếp tục hỏi:

- Trường anh có tốt không?

Entoni ngược lên cái kính:

- Có, rất tốt. Bây giờ, hãy để cho tao đọc sách, được không?

Xtivơ ngồi xuống nền nhà, dùng bút chì bắt đầu vẽ, nó nói:

- Trường của em không tốt đâu. Anh Entoni này, em ước gì cũng là da trắng như anh.

Meri nhận thấy những điểm khác nhau giữa hai đứa con ngày càng rõ ràng hơn. Entoni,

không có bạn bè ở Xtomhóc, cảm thấy cô đơn và khổ sở; còn Xtivor thì sung sướng khi ở một mình. Entoni mạnh mẽ và khoẻ khoắn, thích ở ngoài trời; còn Xtivor có thể bỏ ra hàng giờ luyện tập chơi đàn violông, chiếc đàn ông ngoại ở cảng Êlidabet cho nó.

Meri cũng chú ý thấy những lúc vui tươi nhất của Entoni là khi Giogior ở bên nó, đặc biệt là khi bố con nó đi ra thảo nguyên. Ấy thế mà Giogior chưa hề lần nào viết thư cho nó suốt thời gian nó sống ở Uynoton.

Thỉnh thoảng, chị cũng bắt gặp Entoni nhìn chị dăm dăm, vẻ tò mò và như muốn phân tích gì đó.

XVIII

Thư của Entoni từ trường gửi về đều ngắn và viết vội. Mỗi bức thư chỉ chứa một câu như thế này: “Tuần này không có tin gì”. “Chuông báo giờ tự học một phút nữa sẽ vang lên, nên con phải ngừng bút”. Chị biết học sinh đều được dành một số thời gian vào các chiều Chủ nhật để viết thư, và bao giờ chị cũng nhận được thư của Entoni vào các ngày thứ Tư.

Như người đào bới kim cương hăm hở xem xét từng lớp sa khoáng tập trung nhất, các ngọc thạch anh, đá chectơ (1), ngọc thạch lục để tìm ra kim cương, mang lại của cải và hạnh phúc cho mình, Meri cũng tìm kiếm qua từng câu từng chữ cũ rích lặp đi lặp lại trong mỗi bức thư, mong thấy được một dấu hiệu tình cảm tự nhiên nào đó, nhưng chẳng bao giờ tìm thấy.

Chị luôn luôn tìm mọi lí do để bào chữa cho con trai mình. Trẻ thơ, chị bảo Giogior, chỉ nghĩ cuộc sống riêng của chúng mà thôi. Nhưng sự thật hải hùng nằm sâu ngay trong con người chị.

Chị không lấy làm ngạc nhiên khi Entoni viết rằng nó sẽ không về nhà vào dịp nghỉ giữa năm học. Ở phần tái bút trong một bức thư, nó bảo là sẽ đến nghỉ nhà một người bạn ở Uyndonit. Nó viết: Mẹ ơi, con tin chắc mẹ sẽ không bận tâm. Chỉ kì nghỉ này thôi. Kì tới chắc chắn con sẽ về nhà. Đi tìm hiểu miền quê khi có dịp cũng là phải lẽ thôi, phải không mẹ?

Sáu tháng sau, Entoni viết thư báo là không về nhà trong dịp nghỉ lễ Noel tới.

Meri kể lại với chồng, Giogior hỏi:

- Thế lần này cái thằng ranh ấy định đi đâu?

- Tới một trang trại. Một người nào đó tên là Duy Toa. Nó bảo chỉ cách Uynoton một quãng ngắn. Chúng nó sẽ đi xe đạp đến. Đây này, anh thử đọc mà xem.

- Còn Xtivor bao giờ sẽ về đây nghỉ? – Giogior hỏi khi nhận bức thư từ tay vợ.

- Trong ba tuần nữa.

Giogior đọc nhanh bức thư rồi lên tiếng:

- Dù sao em cũng phải thú nhận là Entoni biết cách cư xử. Nó hẳn phải là đứa kết bạn dễ dàng. Và bạn bè nó hình như bao giờ cũng muốn làm mọi việc cho nó.

- Vâng, nhưng bạn bè nó không nghĩ rằng nó sẽ mời họ về đây ư?

- Tất cả những ai nó đưa về đây đều được đón tiếp nồng nhiệt.

Meri nhìn đi chỗ khác, làm ra vẻ không biết đến lời nhận xét của chồng, còn Giogior nhận thấy mái tóc của vợ mình đã bạc khá nhanh. Nếp nhăn trên mặt chị rõ nét hơn, hai má lõm xuống, gò má cao hơn.

Phải, Giogior nhủ thầm, ít có người mẹ nào đau khổ hơn Meri. Sao anh lại ngờ nghệch đến thế, sao lại đưa ra những lời gợi ý dần dần để làm vợ mình thêm buồn phiền thất vọng? Cứ làm như Entoni muốn đưa bạn nó về nhà ấy!

- Entoni cũng sẽ không về nhà vào tháng Sáu, – Meri dịu dàng nói tiếp. – Như vậy, đến mãi tháng Sáu sang năm chúng ta mới gặp lại nó, những mười tám tháng nó mới về thăm nhà. – Chị

đưa mắt lơ đãng nhìn ra ngoài cửa sổ. – Chúng nó bây giờ chỉ biết có một việc thăm viếng nhau thôi.

- Ồ, đúng rồi, – Giogior nói, – hơi nhún vai nóng nảy khi trả lại vợ lá thư, – con nó gặp gỡ người này người nọ cũng là điều tốt thôi.

Meri không trả lời, chị mãi nghĩ đến những năm tới khi con trai chị sẽ chỉ còn là một kẻ xa lạ đối với chị mà thôi.

XIX

Khi Entoni và Piê đạp xe đến gần trang trại, mặt trời đang lặn xuống phía sau các ngọn đồi.

Piê trở các mốc ranh giới, và khi hai đứa thả cho xe lao xuống thung lũng, thì hết hàng cây ăn quả này đến hàng cây ăn quả khác lướt qua mắt chúng. Những hàng cây giacaranda ở hai bên đường đang nở hoa, gập gù, có vẻ kì dị. Mặt đất rải rác những cánh hoa giacaranda mỏng manh; và mỗi khi gió thổi, một dòng thác nhỏ, màu hoa cà, mơn mơn từ trên cành trút xuống.

Entoni và Piê đạp xe chậm chậm qua một cánh đồng dưa hấu, những quả tròn màu xanh nhô lên trên lớp lá rộng, phẳng phiu. Đến trang trại, một ngôi nhà Hà Lan kiểu cổ rộng lớn có mái rạ dài và hàng hiên rợp bóng bao quanh, hai đứa xuống xe, một người đàn ông trung niên, to lớn, râu ria rậm rạp có đôi mắt xanh và khuôn mặt rám nắng đi ra, khi nghe thấy tiếng chuông của Piê, Piê buông xe lao tới.

- A, ba, đây là bạn con, Entoni, con đã viết thư kể cho ba rồi đấy.

Ông Duy Toa bắt tay nồng nhiệt và dẫn hai cậu học sinh vào phòng khách. Ở đây, Entoni gặp mẹ bạn mình cùng với hai anh em trai của bạn là Thiô và Jeni.

Rồi một cô gái bước vào.

Piê đi ngang qua phòng và hôn cô gái đó. Piê tuồng như rất sung sướng gặp lại cô ta. Nó kéo Entoni về phía trước:

- Để mình giới thiệu cậu với em gái của mình, cô Ren.

Entoni nhìn mái tóc màu mật buông lỏng, quanh cặp mắt hung hung. Hai người dăm dăm nhìn nhau giây lát. Ren không cao so với những người khác trong gia đình, và vẻ nhiều mặt cô cũng không giống họ. Trong khi Piê thân mật và cởi mở, thì Ren dường như xa cách lạ lùng. Đôi mắt cô long lanh mở to, xéch lên ở đuôi.

Ren đưa mắt rất sắc nhìn Entoni khiến anh chàng cảm thấy ngượng ngùng, lúng túng. Khi Entoni bắt tay Ren, cô mỉm cười từ tốn. Entoni không thể không so sánh Ren với những người trong gia đình cô. Khác với họ, giọng của Ren không mang chút dấu vết nào của giọng nói Africain (1). Cô nói khoan thai, phong thái nhịp nhàng, biểu lộ lòng ái mộ dạt dào đối với người tiếp chuyện.

Mọi người đi ăn bữa tối.

Trong buồng ăn, họ ngồi quanh một chiếc bàn lớn. Trên tường treo chân dung ông bà tổ tiên. Cũng có một bức mô tả một đám đông thổ dân cầm giáo mác tụ tập trong khu đất chăn nuôi vây quanh một nhóm người Bô. Entoni căng mắt nhìn dòng chữ phai mờ phía dưới: Dingaan giết Piê Riétiep.

Trên chiếc khăn trải bàn trắng muốt, không một vết bẩn có bày bánh mì, bơ, mứt quả, phomat nhà làm lấy, và một bình thủy lớn đựng sữa nổi bọt.

Claxin, một người Hôtentô già, bung tiếp vào món trứng rán và món sườn; mọi người đều ăn ngấu nghiến.

Rồi đến cà phê đựng trong những tách lớn.

Ông Duy Toa với lấy cuốn Kinh Thánh đặt trên bệ lò sưởi rồi đọc rất quan trọng bằng tiếng

Aphrica. Mọi người ngồi thành kính cho đến khi ông Duy Toa gấp cuốn Kinh Thánh lại, rồi cầu kinh.

Ở hàng hiên, Piê và Entoni trò chuyện thân mật.

- Tôi có nhiều anh chị em lắm, anh thấy đấy... – Piê mở đầu.

- Định mang cả gia phả nhà ta ra kể cho anh ấy sao? Tất cả những điều bí mật ghê gớm sao? – Ren nói khi bước đến gần họ. – Nếu anh Piê định kể cho anh nghe thì phải đến hết đêm, – Ren nói với Entoni. – Chúng ta dạo chơi thì hơn.

Ren thân mật khoác tay cả hai người, coi Entoni như anh trai mình.

Họ đi dạo bên ngoài vườn quả, bước qua con đập ngập ánh trăng trắng bạc, rồi ra thảo nguyên. Đây đó, có một đồng lửa lớn hắt những bóng đen nhảy nhót lên vách các túp lều, và tiếng những người thổ dân nói to vang trong đêm hè.

Đó là một khoảnh khắc kì diệu đối với Entoni.

- Cô bao nhiêu tuổi, cô Ren?

- Tên thật tôi là Rigiaino.

- Xin lỗi.

- Không sao, gọi tôi là Ren cũng được. Thế lần đầu tiên gặp con gái anh cũng hỏi tuổi họ sao?

Entoni không trả lời; thấy Entoni bối rối, Ren cười to:

- Tôi mười lăm, còn anh?

- Tròn mười sáu... Thế cô học ở trường nào?

- Ở Kêp Tao.

- Ren được gửi đến Kêp Tao vì cô tôi dạy học ở đó, – Piê nói. – Trong gia đình chúng tôi mọi người đều tối dạ, chỉ trừ cô ấy.

- Hãy lo cái thân anh đi đã, – Ren nói. – Anh cũng có thể học giỏi, nếu như anh chịu khó.

Họ quay về nhà rồi đi ngủ. Hai người bạn ngủ chung một phòng.

- Bức vẽ kia là cậu à? – Đang cởi quần áo ngoài, Entoni ngừng lại xem một bức kí họa treo trên tường.

- Đúng đấy. Ren vẽ trong kì nghỉ lần trước.

- Tuyệt lắm, mình không ngờ cô ấy biết vẽ.

- Ồ, em gái mình có nhiều tài vật lắm! Rồi cậu sẽ thấy!

Piê tắt nến, mắt Entoni vẫn còn vương vấn nhìn ánh đỏ ở đầu bắc, sợi khói xám ngoắt ngoèo, ánh sáng mờ mờ chập chờn giữa các múi tôn và các góc xà gỗ ở phía trên, tất cả đều chìm vào bóng đêm, chỉ còn lại mùi sáp thoang thoảng.

Chẳng mấy chốc, Piê đã ngủ say. Dù mệt nhọc vì đạp xe, nhưng Entoni trần trọc mãi. Gió đêm về thổi qua cây sồi già, làm lá cành đập vào mái tôn rầm rĩ. Entoni băng khuâng nghĩ đến cô em gái Piê.

XX

Những ngày sau, Entoni bám riết lấy Piê và lảng tránh Ren. Entoni tập cưỡi ngựa, lúc đầu thật khó khăn, người cứ cứng đờ, sau quen dần và đã có thể cùng với Piê hay một mình phi ngựa trong thảo nguyên. Thỉnh thoảng Ren cũng đi với họ, nhưng hình như cô ấy thích cưỡi ngựa một mình.

Một buổi sáng, sau một lúc lâu chạy nước kiệu nhỏ, Entoni đâm ra mơ mơ màng màng khi ngắm đầu con ngựa chậm rãi gật gù theo nhịp bước khoan thai. Không gian yên tĩnh, âm thanh

duy nhất là tiếng vó ngựa gõ đều đều trên thảo nguyên khô cứng. Các đỉnh núi xa xa hiện ra như một bức khảm với những gam màu nâu và phớt tím hoa cà, chen lẫn những mảng đỏ tía ngập đầy các thung lũng và ven núi. Những triền núi thấp lung linh trong hơi nóng, các đường viền của chúng rung rinh như hình phản chiếu dưới mặt hồ.

Trong niềm sung sướng được sống một mình, Entoni hít đầy ngực không khí ban mai tinh khiết, há miệng hét to: “Hulô... a!” Nghe tiếng hét, con ngựa Blexơ của Entoni phi nhanh; tiếng vọng hắt lại từ đỉnh một ngọn đồi gần đấy được ánh nắng rực rỡ nhuộm thành màu đồng.

Con Blexơ đi chậm lại.

Entoni lại hét to. Lần này, nó không giật mình nhưng ngọn đồi dội lại như hai tiếng vọng kế tiếp nhau, tiếng sau hoàn toàn khác tiếng trước, hết như tiếng người bắt chước tiếng chó sủa.

Entoni nhìn thấy hai con khỉ mồm chó đang đi chậm rãi không xa lắm.

Rồi Entoni nghe thấy tiếng ngựa phi nước đại ở xa xa, và chỉ lát sau Ren xuất hiện từ sau một ngọn đồi khác. Mái tóc Ren tung bay phía sau như một chùm tơ vàng trang sức.

- A, – Ren lên tiếng khi dừng ngựa bên cạnh Entoni. – Anh không sợ chứ?

- Tất nhiên là không! – Entoni trả lời phật ý.

Ren hét to, hai con khỉ mồm chó chạy vào bụi rậm.

Hai người cho ngựa phi nước kiệu qua một chỗ uốn khác. Hai con hươu đực nằm trong lũng sâu giật mình nhảy vọt qua bụi cây, vừa chạy vừa nhảy trên đường dốc.

Đường dốc, ngựa leo chậm chạp. Cuối cùng, họ tiến vào một thung lũng, cây cối rậm rạp.

- Buộc ngựa ở đây, – Ren nói, – đi theo em. Đường này ngựa không đi được. Em sẽ dẫn anh tới vườn Địa Đàng. Không phải vườn Địa Đàng thật đâu, anh chàng ngốc ơi! Chỉ là tên em đặt ra thôi mà.

Entoni theo Ren vượt qua những rễ cây chằng chịt, cỏ rậm rạp, các thảm lá và các bãi rêu xanh mềm mại. Những cây cao, vỏ phủ đầy địa y và rêu, che khuất mặt trời, chỉ để vài tia nắng xuyên qua vòm lá.

Lần qua tầng cây thấp rậm rạp, họ tới một hẻm núi dương xỉ mọc đầy. Có đủ các loại, từ những cây dương xỉ to lớn, khoẻ khoắn cho tới các mạng dương xỉ đuôi chồn nhỏ bé và mảnh dẻ. Entoni nghe thấy tiếng nước chảy, Ren dẫn Entoni tới một dòng suối nước vọt ra và len lỏi giữa các tảng đá mòn màu gỉ sắt. Họ quỳ xuống ghé miệng sát mặt nước uống cho đã khát, Ren gọi Entoni đến ngồi trên một gốc cây đổ bên một hồ nhỏ, có một thác nước con đang trút nước xuống.

- Có thể bơi được đấy, nhưng mùa hè nước cũng khá sâu. – Ren lên tiếng.

Entoni gật đầu.

Một làn gió hiu hiu lay động vòm cây phía trên, mấy chiếc lá nâu đỏ rơi xuống mặt nước, trôi về phía những tảng đá mòn.

- Em thường bơi ở đây, – Ren nói, – khi nóng bức vì phi ngựa. Nào cởi quần áo ra đi. – Ren nhìn Entoni, mỉm cười. – Đừng sợ. Anh lại phía sau tảng đá kia, em đến sau tảng đá này. Xong xuôi, anh lội xuống trước... đừng có mà nhào xuống! Có nhiều đá ngầm đấy... và rồi kêu to lên nhé... Lúc đó, em sẽ xuống nước... Anh không cần nhìn nhieếc gì cả, rõ không?

Xuống nước, Ren bơi quanh quần trong một khoảng hẹp, hầu như không để ý gì tới xung quanh. Entoni cảm thấy xấu hổ vì những ý nghĩ thoáng qua.

Khi trở lại đứng sau tảng đá, lấy tay lau khô người, Entoni cảm thấy khổ sở và thấp kém, đồng thời biết rằng có một điều gì đó trong tâm hồn người thiếu nữ này đã làm mình xúc động sâu sắc. Đó không phải vì cô ta rất xinh đẹp. Entoni từng gặp ở Uynoton những cô gái đẹp hơn. Đó là cá tính của cô ta, nhân cách của cô ta, cái tôi của cô ta, vừa hấp dẫn vừa làm Entoni bối rối.

- Một ngày nào đó anh phải đến đây vào mùa đông, – Ren lên tiếng khi họ bắt đầu trở lại cho buộc ngựa, – khi đó em sẽ đưa anh trèo lên cao hơn thung lũng này, đến chỗ có các thác nước

đóng băng thành các pho tượng cẩm thạch vững chắc.

- Thế thì thích lắm, – Entoni náo nức nói.

Họ phi nước kiệu trở về. Ren chỉ cho Entoni những nơi mình biết, kể cho Entoni về các đỉnh núi xa xa: khi các đám mây tách chúng khỏi chân núi, chúng nom như các kim tự tháp trôi bập bềnh trên trời; cô kể về dân miền núi trèo lên các đỉnh núi ấy vào mùa đông khi có tuyết phủ, và về người thổ dân dẫn đường, có giọng nói khi đổi từ giọng trầm sang giọng kim thì cách xa hàng dặm ta vẫn có thể nghe thấy.

Rồi bằng một giọng nói khẽ hơn, vì tiếng ầm ĩ của hai con ngựa làm cho Entoni hầu như không nghe thấy, Ren nói thêm:

- Em không biết vì sao anh lại là người đầu tiên được em dẫn tới vườn Địa Đàng của em đấy.

XXI

- Entoni, tối nay cùng đi với chúng mình không? – Piê hỏi, cậu ta cầm một khẩu súng thể thao, còn tay kia cầm chiếc đèn bão.

- Các anh định đi đâu?

- Đi bắn thỏ.

- Được, tôi thích lắm, – Entoni trả lời, nhìn Ren.

Ren quay gót bước vội vào nhà. Entoni muốn dùng tất cả thời gian sống tại trang trại này để ở bên Ren, nhưng lại đi với ba anh em Piê vì bốn phận.

Sáng hôm sau, trong bữa điểm tâm, Ren hầu như không nói gì.

Sau bữa ăn, Entoni thấy Ren đang đọc sách trong vườn bèn hỏi:

- Tôi ngồi cạnh đây được không?

Ren trả lời, vẫn không nhìn lên:

- Tùy anh.

Entoni ngồi xuống lớp cỏ mềm mại bên Ren.

- Cô không bức mình chứ?

Ren lắc đầu, vẫn tiếp tục đọc.

- Cuốn sách đó hay không?

- Không đặc sắc lắm.

- Hình như cô thấy nó lí thú hơn tôi.

Ren gấp sách lại.

- Trên đời này, sự tàn nhẫn, độc ác có quá nhiều rồi. Tôi căm ghét việc giết chóc những sinh vật vô tội.

- Nhưng thỏ là loài có hại mà, – Entoni nhẹ nhàng nhận xét. – Chúng phá hoại vườn rau.

- Tất cả bọn anh đều có vẻ rất hăm hở với chuyện giết chóc, – Ren đáp lại. – Chuyện đó làm tôi ghê tởm. Thế mà tôi cứ tưởng anh khác kia. Làm ơn để tôi ngồi một mình. Tôi xem sách.

- Xin lỗi, nếu tôi ở đây là thừa, – Entoni nói xẵng, rồi đứng dậy đi qua bãi cỏ mềm.

Đó là buổi tối thứ Bảy, chiếc đồng hồ nhỏ đặt ở cái giá trên lò sưởi vừa điểm chín tiếng. Từ sáng đến giờ, Meri chưa gặp lại chồng. Vào các ngày thứ Bảy, Giorgio không về nhà ăn trưa, vì anh rất bận.

Meri vào buồng, chị biết phải hơn mười một giờ đêm Giogior mới trở về. Do đó chị ngạc nhiên khi nghe có tiếng lách cách ở cổng và tiếng chân bước trên con đường vào nhà, rồi tiếp đến tiếng gõ cửa khe khẽ, lén lút. Meri không bao giờ có khách đến thăm, cảm thấy sợ hãi. Chị lên tiếng:

- Ai đấy?

- Suyt! – Một tiếng thì thầm đáp lại. – Tôi đây mà. Vợ Hundor đây mà.

Meri mở cửa, vợ Hundor nhón chân đi vào, ngón tay trở để trên môi.

- Phòng khách ở đâu? – Chị ta ghé vào tai Meri hỏi. Một mùi đinh hương sực nức bao quanh người chị ta.

Nhìn vợ Hundor, chẳng ai lại không tin là chị ta đã nốc rượu bừa bãi. Mắt chị ta trừng trừng, mặt đỏ gay. Meri không thể nhớ là đã nhìn thấy nụ cười của vợ Hundor bao giờ chưa, nhưng hiện giờ chị ta đang cười mà.

- Lạ quá, chị Meri, chỗ chị ở thế này đấy, – vợ Hundor nói, giọng kẻ cả. Meri nhìn chị ta chăm chăm.

- Tôi chỉ tình cờ đi qua đây, bèn rẽ vào.

- Bà thật tốt quá, bà dùng một chén trà nhé?

- Có lẽ để tí nữa đã. Tôi chắc chị không có thứ gì uống mát nhỉ?

- Tôi e chỉ có nước lạnh thôi.

- Thế là tốt lắm rồi. Tôi quen uống nước lạnh, mặc dù bác sĩ khuyên nên dùng một chút rượu brendi, vì cái dạ dày của tôi mà. – Vợ Hundor chăm chăm nhìn cái mảng tường bị nước ở mái rỉ xuống tạo thành những khoảng mốc đen xấu xí, rồi nói thêm:

- Tôi có cái dạ dày tồi lắm.

- Tôi không có rượu trong nhà, – Meri nói, vẻ xin lỗi.

- Chồng chị chắc có thể mang một ít về nhà chứ.

- Tôi lấy làm tiếc vì chúng tôi không đủ tiền mua.

Vợ Hundor cười khinh khỉnh. Chị ta nhìn Meri với vẻ làm duyên làm dáng, rồi lại cười khinh khích. Màu đỏ ở mặt đã bắt đầu nhạt đi, trông chị ta giống như một chiếc đầu lâu đang cười:

- Nay, chị ạ, – vợ Hundor nói, – cậu con trai của chị đang học hành rất khá ở Uynoton, có phải không nhỉ?

- Ở Uynoton?

- Phải, cậu ta ở đấy, có phải không?

- Ai bảo bà thế?

- Chồng chị không nên để thư từ bày ra trước mắt mọi người. Sẽ có chuyện đáng tiếc nếu có kẻ nào viết thư báo cho ông hiệu trưởng biết là mẹ cậu bé, chúng ta cứ tạm nói như thế, hơi đen một chút, và đưa em cậu ta đen hơn chút nữa.

- Nếu bà đến đây để lăng nhục tôi, – Meri giận dữ nói, – thì bà nên đi ngay tức khắc.

- Đừng giận dữ như thế, chị bạn thân mến, – vợ Hundor dịu dàng dỗ dành. – Điều bí mật của chị vẫn sẽ là bí mật. – Chị ta gật đầu cười. – Mà này, nếu có lộ bí mật thì cũng đáng đời thằng bé. Thiên hạ nói nó xấu hổ vì chị. Đáng căm phẫn, đáng căm phẫn thật, sau khi chị đã lo lắng cho nó bao nhiêu chuyện.

Chị ta đứng dậy.

- À này, chị có thể bảo chồng chị thỉnh thoảng cho tôi lấy một chút rượu brendi được không, anh ấy nể chị mà. Ông Hundor nhà tôi rất hẹp hòi.

Vợ Hundor nắc đột ngột.

- Ối giờ ơi, cái chứng bệnh ợ nóng nó hành tôi đây này, – chị ta nói, rồi chỉ vào bụng trên Meri. – À này, chị nom đây ra một chút đấy. Chị lại có chữa à?

Meri không trả lời, riêng bộ mặt chị lộ rõ nỗi căm giận và sự chịu đựng cao độ – món quà mà những năm tháng cay đắng đã ban cho chị.

- Tôi mong là không phải thế. Công việc kinh doanh chẳng bao giờ cho phép chuyện ấy. Chúng tôi sẽ đuổi chồng chị. – Vợ Hundo lại nhe răng cười. – Tôi chỉ nói đùa một chút thôi. Bây giờ, tôi phải về. Nhớ bảo anh ấy, đừng quên đấy nhé!

Entoni khổ sở khi bị Ren trách móc. Chỉ giọng nói và ánh mắt của Ren mới có thể làm khuấy nổi buồn ấy. Entoni đi xuống con đập, bước dọc theo bãi cát nhợt màu ở bên cạnh. Những ý nghĩ hiện ra trong đầu óc, Entoni tô điểm thêm bằng âm điệu và vận luật.

Entoni vội trở về phòng mình và ghi lại những câu đã hình thành trong óc. Cau mày, Entoni sửa lại đôi chút, rồi viết tiêu đề: Gửi một thiếu nữ đa cảm. Entoni đặt tờ giấy trên bàn gương trang điểm của Ren, đoạn vội vã rút lui, lòng xúc động, bồn chồn. Trong bữa ăn tối, Ren giữ vẻ bí hiểm khó hiểu. Nhưng khi ánh mắt hai người thoáng gặp nhau, Entoni thấy mắt Ren dịu dàng, tươi cười.

Sau khi cầu kinh, Entoni đi ra vườn. Ren đến với Entoni như chờ đợi.

- Cảm ơn anh Entoni. – Giọng Ren dịu dàng như làn gió nhẹ. – Em thích thơ anh.

- Ren đã tha thứ cho tôi? – Entoni hỏi.

- Tất nhiên rồi. – Ren cầm bàn tay Entoni, bằng một cử chỉ thân mật siết chặt lấy.

Những ngày tiếp sau, họ thường cùng nhau phi ngựa, và trong khi ngựa nghỉ ngơi, họ đọc cho nhau nghe một tuyển tập thơ.

Entoni thích thú được ở bên Ren, trò chuyện với Ren và nghe Ren cười. Tình cảm với Ren trở nên sâu sắc đến nỗi Entoni hoàn toàn quên mất điều bí mật đầy bi kịch về dòng máu của mình. Sống trong niềm vui, Entoni quên bẵng đi điều ấy, cho tới một hôm...

XXII

Trong bữa ăn tối, Thiô nhận xét:

- Xtom De Vet bảo rằng chúng ta nên có một nước cộng hoà ở đây. Người Anh làm hư hỏng bọn Caphia và Aphricaan là những người duy nhất biết cách đối xử với bọn chúng. Mong anh đừng phật ý, – Thiô quay về phía Entoni nói thêm, – nhưng tôi thật sự ngả theo lời nhận xét của Xtom. Người Anh các anh làm hư hỏng người Caphia và cả người da màu nữa. Một số bọn chúng thậm chí còn vào các trường đại học nữa kia...

- Tại sao lại không? – Ren hỏi gay gắt. – Họ thông minh và cần cù. Tôi biết một người thổ dân vừa mới rồi đỗ hạng ưu vào đại học. – Ren nhìn anh mình, vẻ kết tội. – Còn anh đã trượt hai lần.

Thiô trừng mắt. Ông Duy Toa bối rối nhìn Entoni lúc này đang đưa mắt xuống đĩa ăn của mình.

- Đủ rồi, thế đủ rồi. – Bà Duy Toa tươi cười. – Nào, ăn đi chứ, các con.

- Mà cho là mày tinh khôn, có phải không? – Thiô kết tội Ren. – Mày nghĩ như thế vì mày đã có lần đứng đầu lớp, mày hiểu biết mọi điều. Mày có thể giỏi giang trong phạm vi những cuốn sách học và những thứ rác rưởi ngu xuẩn ấy. Nhưng cần có những người lịch duyệt từng trải điều khiển đất nước này. – Thiô dấm vào ngực mình. – Nếu chúng ta không dẫn bọn da đen xuống, chúng sẽ trèo lên cổ chúng ta, và như thế sẽ hỏng hết.

- Xtom đã nhồi nhét vào đầu anh toàn những thứ bậy bạ.

- Đó không phải là bậy bạ. Xtom biết mình nói gì. Cái ý kiến cho rằng thổ dân và người da màu phải được đi bầu cử, được học hành và tất cả những thứ đó, đấy mới hoàn toàn là rác rưởi.

Mày cứ tha hồ nói tùy thích, Rigiaino này, nhưng nếu những đứa điên như mày trở thành chủ nhân ở đây, thì một hôm nào đó mày tỉnh dậy và thấy mày lấy một thằng da màu đấy.

Thiô phá lên cười thích thú với hình ảnh trong lời nói của mình. Ông Duy Toa chồm dậy, ánh mắt hiền lành ngày thường lúc này trở nên giận dữ, long sòng sọc. Bát đĩa trên bàn nảy bật lên khi ông ta giáng nắm đấm dữ dội xuống mặt bàn.

- Tao sẽ giết chết tươi bất kì thằng da màu nào, nếu nó dám đặt bàn tay vào người con gái tao. - Ông ta quay ngoắt lại, xỉa xói vào mặt Thiô. - Còn nếu mày lại dám nói đến một điều như vậy, tao sẽ dành cho mày chiếc roi da. Cút khỏi nơi đây ngay!

Thiô vội lẩn mất.

Entoni cảm thấy tay chân lạnh ngắt, nặng nề, đờ đẫn, và muốn chuồn theo Thiô.

Khi ông Duy Toa quệt mu bàn tay qua các miệng râu ria, nặng nề ngồi xuống, Entoni vội vã nhìn mặt những người ngồi quanh bàn.

Trừ Ren ra, mọi người đều có vẻ gương gạo. Ren mang lại sự điềm tĩnh cho Entoni và làm cho Entoni chỉ hơi bối rối một chút trong khi tiếp tục bữa ăn. Trong không khí yên lặng lúng túng, ngưng nghịu họ uống cà phê. Ông Duy Toa vội lấy cuốn Kinh Thánh, mở bừa ra và đọc oang oang những chữ đầu tiên đập vào mắt ông: "Từ một dòng máu Người đã tạo ra tất cả các dân tộc cốt để họ cư trú trên khắp mặt đất".

Nghe đoạn văn chọn lọc mỉa mai này, Entoni bất giác liếc nhìn Ren, nhưng trên mặt Ren không thể hiện gì cả.

Những lời lẽ thích đáng này dường như uống phỉ đối với bản thân ông Duy Toa. Trong tâm trạng giận dữ, ông ta ngu ngốc đọc rành rọt từng lời, rồi gấp vội cuốn Kinh Thánh lại, bỏ qua lần cầu kinh thường lệ, đứng ngay dậy, bước ra khỏi phòng.

Sau bữa tối, Entoni không gặp riêng được Ren. Đêm đó, Entoni thao thức. Một nỗi kinh hoàng mới khuấy động tâm trí. Một ngày nào đó, Entoni có thể yêu, mà có lẽ đã yêu rồi. Có lẽ cái cảm giác ấm áp, không thể giải thích được, xuất hiện mỗi khi nàng ở gần là điều người ta gọi là "yêu". Nếu một nam và một nữ yêu nhau, thì rút cục họ sẽ lấy nhau. Nhưng Ren sẽ chẳng bao giờ lấy Entoni nếu biết sự thật về cuộc đời Entoni. Còn về bố mẹ và anh em Ren, thái độ rõ ràng. Nếu họ biết được về Xtivơ, họ sẽ coi Entoni như một đứa da màu, không được phép chạm tay vào người con gái ông Duy Toa. Đúng vậy, nếu họ biết về Xtivơ...

Tâm trí Entoni lang thang hướng tới cảng Êlidabet. Xtivơ hiện giờ bằng tuổi mình khi rời Xtomhóc.

Nếu một ngày kia mình lấy vợ, một trong những đứa con của mình có thể giống như Xtivơ, cũng có nước da đen, Entoni rùng mình...

Cuối cùng, lúc ngã thiếp đi, Entoni mơ thấy đang ôm chặt Ren, đang hôn Ren. Nhưng đứng trùm lên họ là ông bố của Ren tay vung một chiếc roi da cong, to tướng, đen trùi trũi.

- Bỏ nó ra! - Ông ta hét to, giọng khàn khàn, giận dữ.

Ren vẫn bám chặt lấy Entoni, còn Entoni cảm thấy chùng nào vẫn ôm chặt Ren thì hai người vẫn an toàn... Nhưng chiếc roi da đã đập xoắn lấy lưng Entoni.

- Cút về khu Klôpi, - ông Duy Toa thét lên, - chỗ của mày ở đấy!

Entoni bế Ren lên, bỏ chạy. Nhưng Entoni lại thấy mình đang chạy theo con đường về nhà ở Xtomhóc, và nhận ra không thể mang theo Ren về đó ẩn trốn được... sợ hãi. Entoni dừng lại, khi đó nhìn thấy trong tay mình không phải là Ren, mà là Xpơđơ, vẫn chỉ là một con chó nhỏ! Tuy thế, bộ lông của nó đen tuyền, không giống một con chó sục cáo chút nào. Entoni nhìn lên, và kìa, vợ Hundơ đang đi dọc con đường, bộ mặt như cái đầu lâu ấy phóng ra một cái liếc mắt đều cáng. Con vật nhỏ bé rên rỉ, vùng vẫy. Entoni kêu thét, tỉnh giấc...

Trong ánh nắng ửng hồng của buổi sáng tinh mơ. Entoni cùng Ren cưỡi ngựa ra thảo nguyên, lòng còn day dứt, Entoni kinh hãi nghĩ đến phản ứng của Ren nếu một ngày kia cô ấy biết được điều bí mật tối tăm của mình. Có lẽ, nếu Ren yêu, Ren có thể vượt qua được chuyện đó... Nhưng phải yêu tha thiết, yêu vô cùng tha thiết cơ...

- Cuộc trình diễn thô bỉ ở bàn ăn tối qua, – Ren nói to khi họ chuyển từ phi nước đại sang nước kiệu nhỏ thoải mái. Entoni không trả lời. – Trước mặt cả anh nữa, – Ren nói thêm. – Tất nhiên Thiô cũng là một tay ngọc, anh ta biết cái kiểu nói như thế sẽ làm ba em chàm nọc. – Ren giảm tốc độ con Xpoti.

- Nhưng tại sao ba em lại vợ chuyện đó vào mình như thế? – Entoni hỏi. – Xét đến cùng, Thiô cũng chỉ nói lí thuyết suông.

- Em không biết, nhưng em cho là ba em hơi lo ngại về em. Em luôn luôn gắn bó với những người da màu và thổ dân. Dù sao chẳng nữa, Ren nói thêm, – em sẽ đi xa ít ngày, có lẽ như thế sẽ khôi phục được yên tĩnh.

- Em đi đâu?

- Tới một trang trại ở bên cạnh, ở cùng bà De Vét. Bà ấy không được khoẻ.

- Tiếc quá nhỉ, – Entoni nói. – Anh sẽ nhớ em lắm.

Sau bữa điểm tâm, Entoni nhìn con ngựa mang Ren phi nước kiệu nhỏ xa dần, cho đến khi người và ngựa chỉ là một vết nhỏ trên nhữn quả đồi thấp dưới chân núi.

Thoạt tiên về với trang trại này, Entoni không bao giờ nghĩ rằng Piê có thể làm mình chán ngấy. Nhưng giờ đây, cô em Piê vắng mặt, Entoni thấy bạn mình tẻ ngắt.

Entoni đi lang thang một mình dưới mặt trời nóng bỏng. Chẳng bao lâu, đôi giày đã phủ đầy bụi. Mồ hôi làm bộ mặt nhờn bóng. Ve sầu kêu ra rả không ngừng, tiếng ve ve đều đều bao trùm cả buổi sáng.

Những sự việc xảy ra từ khi Entoni đến trang trại này diễn ra lộn xộn trong óc Entoni, nhưng trong khi tiếp tục đi, Entoni dần dần phân loại chúng. Lần đầu tiên trong nhiều tháng nay, Entoni thật sự xem xét bản thân. Mình không thể tiếp tục như thế này, đó là lừa dối, bịp bợm. Mình không nên trở lại với mẹ mình hoặc nhập vào với Xtivor? Nếu mẹ và em mình là người da màu, thì mình cũng vậy. Ren đang đến với mình, những gì sẽ xảy ra đối với Ren chắc chắn còn tồi tệ hơn đến với mình. Mình có thể nào sống cả cuộc đời trong dối trá? Khi Ren trở về, mình sẽ phải nói hết...

Một tuần lễ sau, Ren trở về. Lúc Ren xuống ngựa, Entoni đang đứng với Thiô và ông Duy Toa gần chuồng ngựa. Entoni thấy ánh mắt của Ren tìm ánh mắt mình trước khi nhìn bố hoặc các anh.

Ngay sau đó, Entoni đã gặp Ren. Hai người đi qua con đập và qua một chiếc cầu nhỏ bắc ngang một dòng suối hẹp. Họ ngồi xuống một chỗ đất mềm dưới vòm cây. Entoni nói khe khẽ:

- Em về nhà đúng lúc. Chiều mai, anh và Piê trở lại trường.

- Em biết chứ, ngày kia em cũng trở lại trường. – Ren quay đi, bứt mấy cọng cỏ.

- Ren này, – Entoni nói, – trước khi gặp em, anh cảm thấy chưa bao giờ mình sống thực sự.

Đôi mắt lim dim của Ren hướng vào Entoni. Rồi ánh mắt đó hướng lên mái tóc Entoni. Vòng tóc quăn làn sóng trên đầu Entoni rủ xuống trán. Ren dịu dàng đưa tay ra và dùng mấy ngón tay vuốt vòng tóc đó trở lại. Ren lại đưa mắt đăm đăm nhìn xuống cổ, Entoni thấy móng tay Ren bó vào đất bên chồn, bối rối.

Entoni biết mình cần phải nói ngay cho Ren nghe trước khi quá muộn. Phải kể cho Ren nghe bí mật về mẹ và em mình. Nếu Ren biết, nàng có thể không yêu mình nữa. Nhưng Entoni thấy cần phải nói thật. Entoni cố nói, nhưng lưỡi cứ cứng đờ ra như một miếng gỗ khô.

Gương mặt Ren sát kề mặt Entoni; mái tóc Ren ngát mùi hương chiều tà.

Con đập và thảo nguyên trước mặt hai người lúc này đang tối dần. Những áng mây hồng ở phía đông đã biến thành màu xám đen, trong khi những áng mây đằng tây đỏ rực như lửa.

Trong lòng đau đớn, Entoni nhìn mặt Ren. Giá mà Ren giúp mình quẳng cái gánh nặng này đi! Ánh mắt Entoni hướng vào miệng Ren, đôi môi Ren dịu dàng và hé mở.

Entoni lùi lại và nghiêng chặt răng, nhưng cánh tay lại bất giác choàng lấy người Ren. Ren không phản kháng, mà nghiêng người về phía Entoni, Entoni hoàn toàn không hiểu ra sao, nhưng đôi môi đã tìm môi Ren. Đó là nụ hôn đầu tiên, một cái gì nhút nhát, lần mò.

Sáng hôm sau, họ cùng nhau phi ngựa. Đêm qua trời đổ mưa, giờ đây mây đang trôi lững lờ, đầy vẻ mãn nguyện dưới những đỉnh núi cao. Không khí được rửa sạch và tươi mát vuốt ve má họ, và thảo nguyên ca hát trong niềm vui sau trận mưa hè.

XXIV

Hai người nói với nhau là họ yêu nhau. Chẳng người nào ngừng lại để hỏi như thế có nghĩa là gì. Một chàng trai mười bảy tuổi, một thiếu nữ mười sáu tuổi. Họ chỉ có thể thừa nhận tình cảm của mình khi nó đến. Trở lại Uynotơn, Entoni phát hiện thấy trong lòng mình có một niềm say mê mới mẻ đối với cuộc sống, một mục đích mới để phấn đấu. Xây đắp tình yêu này và tạo ra cái đẹp từ đó, Entoni bác bỏ tất cả những ý nghĩ cản trở mối tình đầu.

Tuần nào hai người cũng viết thư cho nhau, họ dự định gặp lại nhau sớm chừng nào mà số phận cho phép.

Khoảng một tháng sau khi về trường, vào một chiều thứ Sáu, Entoni được gọi lên văn phòng làm việc của thầy giáo phụ trách nội trú. Trong thời gian vừa rồi, Entoni đã viết và đã nhận những bức thư tình say đắm, say đắm một cách đại dột. Entoni vào phòng thầy phụ trách với cảm giác phạm tội.

- Em Grêôm, thầy có tin buồn báo cho em, – thầy Crongior trang nghiêm nói.

Một chiếc phong bì nằm trên bàn. Thầy Crongior cầm một tờ giấy màu hồng.

- Mẹ em bị ốm, em phải về nhà ngay. Tối nay, có chuyến tàu chín giờ. Thầy sẽ thu xếp để em kịp đi chuyến tàu đó. – Thầy Crongior đứng dậy, đi vòng tới chỗ Entoni đang đứng, đặt tay lên vai Entoni. – Thầy không nghĩ là mẹ em ốm nặng... nếu vậy, tất người ta đã phải báo thế. Tạm biệt em nhé.

Thầy Crongior trở lại ghế ngồi của mình.

Entoni choáng váng rời căn phòng. Chưa được một tuần, kể từ khi Entoni nhận được một lá thư của mẹ; như thường lệ cuối thư mẹ báo cho Entoni biết là ở nhà mọi việc đều bình thường.

Lúc này là chín giờ sáng ngày Chủ nhật. Entoni đã trải qua cuộc hành trình dài đằng dặc, tê ngắt trong tâm trạng rối bời.

Khi nghĩ tới mẹ có thể ốm nặng, Entoni cứ sợ mãi, lương tâm day dứt. Tại sao không về nhà trong những ngày nghỉ lễ Nôen? Không về nhà dịp tháng Sáu năm ngoái mà chưa đủ ư? Đã hơn một năm không gặp bố mẹ rồi... Bố thì hình như chẳng bao giờ quan tâm tới việc mình về nhà hay không. Nhưng còn mẹ...

Đoàn tàu dừng lại ở một đường tàu tránh nhỏ bé trong một thời gian tưởng chừng dài vô tận. Vượt lên trên tiếng rít nóng nẩy của đầu máy là các giai điệu ghita phảng phất và những tiếng hát từ một ngân khác vọng lại:

Hãy đưa ta trở về miền Trenxovan cổ xưa.

Ở đầu máy vang lên tiếng còi tàu báo hiệu, tiếng hơi nước phun phì phì, ngắt đoạn, đầu máy kéo các toa xe chuyển bánh. Khi đoàn tàu tăng tốc độ, trời mờ như có một đám mây kéo đến che khuất mặt trời.

- Kìa, – người bạn đồng hành duy nhất của Entoni lên tiếng. – Châu chấu kìa, hàng triệu con!

Entoni nhìn thấy châu chấu bay, trùng trùng điệp điệp, những chiếc cánh mỏng đập vù vù mang những thân hình có vỏ kitin cứng đến những nơi sẽ diễn ra cảnh tàn phá và cướp bóc.

Một số con bay đập cả vào cửa sổ toa xe, tạo nên âm thanh như tiếng mưa lộp độp hắt vào mặt kính.

Quá mười một giờ, đoàn tàu tiến về Xtomhóc.

Qua những con châu chấu bay chập chờn trên sân ga, Entoni nhìn thấy Xtivor, thấy em mình gầy hơn và cao hơn rất nhiều. Entoni vẫy tay, nhưng Xtivor không ra hiệu đáp lại.

Xtivor vốn bao giờ cũng là một đứa trẻ trông nghiêm nghị, nhưng lúc này, khi bước chậm chậm qua sân ga, bộ mặt rất trang nghiêm của Xtivor làm Entoni sợ hãi. Entoni chạy lại.

- Ồ, Xtivor.

- Ờ. – Giọng Xtivor buồn bã.

- Có chuyện gì thế? Mẹ thế nào?

Không có tiếng đáp lại.

- Mẹ thế nào? Nói đi! Nói nhanh lên nào!

Entoni nắm chặt vai Xtivor, lắc mạnh.

- Chết...

Cái từ đơn âm này như một tảng đá đập sầm vào tâm trí Entoni.

Im lặng kéo dài. Những biển quảng cáo trên tường, những tờ bìa tạp chí trong quầy sách và các toa tàu đang đỗ mờ mờ trước mặt và lùi xa dần. Rồi Entoni bỗng nghe thấy tiếng rên rỉ, một âm thanh vô nghĩa không biết chính mình đã phát ra. Entoni cố trấn tĩnh, nhưng cả nhà ga dường như đang đưa, chao đảo xung quanh.

Định thần lại, Entoni thấy Xtivor bên cạnh và hai anh em đang cùng bước.

Họ đi chậm chạp, lặng lẽ trên con đường về nhà. Xung quanh họ chỉ thấy toàn châu chấu đang bò, đang tàn phá, đang ăn ngấu nghiến, phá phách, gây nên cảnh hoang tàn.

Đám tang buồn tẻ lần theo con đường đen tới nghĩa địa. Bánh xe tang lóc xọc và cát kết không làm tung nhiều bụi trên mặt đường khô. Ngay cả cát vẫn hay tung trong những ngày cuối hạ, giờ đây cũng nằm lặng lẽ để tỏ lòng tôn kính cuộc đấu tranh vô vọng của một người đàn bà chống lại cuộc đời.

Ở bên cạnh huyết, một làn gió hiu hiu nổi lên, nhưng cây cối đã bị châu chấu ăn trọt trụi, không còn lá xanh để xạc xào trong gió.

- Cát bụi trở về với cát bụi, tro tàn... – Entoni chỉ lờ mờ nghe thấy mấy lời thê lương của vị linh mục mặc đồ đen và những tiếng rì rầm vô nghĩa của người khác; Entoni chỉ lờ mờ trong thấy những bộ mặt của mấy người đứng lặng khi quan tài hạ huyết: bố, Xtivor, ông Hundo, Bốp Soto, mẹ Bốp Soto và những người khóc muộn chuyên nghiệp.

Sẽ chẳng bao giờ gặp lại mẹ! Chẳng còn tìm đâu thấy mẹ nữa! Sẽ chẳng bao giờ có một bức thư của mẹ gửi về Uynoton. “Entoni, con của mẹ, con thân yêu của mẹ ời, mẹ đã đan cho con một chiếc áo len dài tay... Mẹ khao khát gặp lại con, con thân yêu của mẹ”.

Giá mà Entoni biết mẹ sắp từ trần! Giá mà Entoni không hổ thẹn và về nhà trong những ngày nghỉ, chứ không phí hoài thời gian sống với những người xa lạ!

Entoni có thiết gì đến việc bố mình đã không xoay sở nổi để Meri được chôn tại nghĩa địa người Âu! Việc Meri yên nghỉ bên những người da màu, vốn cùng chủng tộc, có quan trọng gì đâu? Meri chết vì viêm phổi như Entoni được biết hay không phải thế, thì có khác gì đâu?

Meri ra đi vĩnh viễn. Thế là hết. Và bây giờ, những xéng đất đầy đang rơi thành thạch trên chiếc quan tài gỗ...

Meri ra đi... đến với nơi vĩnh cửu của tử thần.

Làn gió hiu hiu chuyển thành cơn gió mạnh, cơn gió mạnh chuyển thành những trận bão bụi, làm cát rít lên ném vào mắt mọi người.

XXV

Entoni và Xtivơ không trở về trường ngay. Người bố, mái tóc đang bạc nhanh, giữ hai đứa con ở lại thêm một tuần, vì không chịu đựng nổi những buổi tối cô đơn. Về mọi mặt, Giogior đã dựa vào vợ rất nhiều, nhất là trong những năm kiêng rượu. Giờ đây, trong nỗi niềm tuyệt vọng, anh muốn các con ở bên mình, đặc biệt là Entoni. Nhưng các con cũng chẳng giúp được gì. Đêm thứ tư sau đám tang, Entoni nằm thao thức. Đã quá mười một giờ. Bên ngoài cửa trước tiếng chân bước nặng nề, chậm rãi, không đều. Rồi tiếng người loạng choạng đổ ục xuống. Entoni vùng dậy chạy ra hiên. Giogior nằm ngửa trên nền xi măng, hai tay dang quá đầu. Xtivơ tỉnh giấc vì tiếng động, chạy ra theo. Hai anh em cùng nhau đỡ bố dậy và cả hai đều ngửi thấy mùi rượu.

Khó khăn lắm hai anh em mới vực được bố vào trong giường. Xtivơ chạy đi tìm bác sĩ, trong khi đó Entoni dùng bông chấm chấm vào dòng máu nhỏ chảy xuống từ vết toạc trên trán bố mình. Và rồi, từ màn sương mờ bao quanh Entoni, giọng nói của Giogior thốt lên lầm bầm, tiếng nọ lú nhú vào tiếng kia:

- Sai lầm lớn... lẽ ra không nên có mấy đứa trẻ. Tốt hơn biết bao nếu Xtivơ không ra đời! – Giogior nấc; anh quá say. – Mi phải thừa nhận nó là một con chó lai da màu bé bỏng – Đó là lý do Meri cố từ bỏ đứa con lần này. – Giogior cố nhồm dậy.

- Meri, Meri ơi, về đây đi. Anh đang ốm. Meri ơi. – Giogior tiếp tục gọi.

Entoni thậm chí không chú ý tới bố mình đã nôn mửa ra khỏi chăn đệm, mà cứ ngồi ngây dại nhìn đăm đăm về phía trước. Entoni biết lý do vì sao mẹ đã làm việc khủng khiếp đó. Đó là vì Entoni. Mẹ không muốn có thêm một Xtivơ nữa – có lẽ thậm chí còn đen hơn – sinh ra làm trở ngại con đường đời của Entoni. Trông khi cố gắng hy sinh đứa em của Entoni vẫn còn nằm trong bụng, Meri cũng đã hy sinh bản thân mình. Entoni cầu nguyện, mong sao Xtivơ chẳng bao giờ biết được vì sao mẹ qua đời.

Tối hôm sau, Entoni tới nghĩa địa một mình. Trong ánh hoàng hôn, Entoni đứng bên mộ mẹ, nghĩ tới cuộc đời cô đơn, đầy hy sinh của mẹ, nước mắt bỗng trào ra:

- Cion xin lỗi mẹ, mẹ ơi. – Entoni thì thầm.

Lúc quay gót trở về, hình ảnh Ren chột lóe ra trong óc, Entoni hải hùng: nếu lấy Ren, có thể sẽ có những đứa con như Xtivơ. Entoni cảm thấy yêu Ren tha thiết đến mức không thể nào bắt Ren sống lại tấn bi kịch của mẹ mình.

Trở về trường, Entoni viết thư cho Ren ngay. Trong những lá thư trước, bao giờ Entoni cũng gọi Ren bằng hai chữ “Em yêu”. Thư này, Entoni mở đầu đơn giản “Ren thân mến”. Bức thư như sau:

“Anh đau buồn báo để em biết: anh vừa chịu một tổn thất lớn lao. Mẹ anh qua đời cách đây mười ngày. Không thể giải thích với em chuyện đó có ý nghĩa như thế nào với anh đâu. Tất cả những gì đã có giữa chúng ta, có lẽ chẳng bao giờ em hiểu được, Ren ạ, dù anh cố giải thích đi nữa. Toàn bộ cuộc đời anh đã thay đổi – Chỉ biết nói với em như thế. Mỗi quan hệ giữa anh và em trước đây thật tuyệt diệu, nhưng thôi đành phải chấm dứt Ren ạ. Có thể em hiểu được quyết định này của anh. Anh chẳng biết thế nào. Chỉ mong rằng em sẽ hiểu anh. Tạm biệt Ren.

Entoni”.

Ren trả lời:

“Entoni thân mến,

Em đã tưởng là em có ý nghĩa hơn đối với anh trong hoàn cảnh như thế này. Em không thể hiểu nổi và sẽ chẳng bao giờ hiểu nổi.

Em đau buồn vì mẹ anh qua đời. Mong anh nhận lấy nỗi đồng cảm sâu sắc của em.

Tạm biệt

Ren.”

Bức thư của Ren làm cho Entoni day dứt. Entoni loại bỏ nó cùng với những thư từ khác, muốn đốt chúng, nhưng không tài nào làm được.

Entoni chuyên chú vào các môn học chuẩn bị cho kỳ thi vào đại học cuối năm, từ bỏ mọi môn chơi thể thao, chỉ vùi đầu vào sách vở.

Mặc dù tuần nào cũng viết thư đều đặn cho bố, Entoni chỉ nhận được nhiều nhất là một tháng một bức thư; bức nào cũng nguệch ngoạc, vắn tắt và có vẻ hơi ngớ ngẩn.

Bốn tháng sau trong kỳ nghỉ giữa năm, Entoni trở về Xtomhốc, đoán trước là bố nghiện rượu nặng, nhưng sự thật lại còn tồi tệ hơn. Về tới nhà, Entoni thấy bố ốm nằm trên giường, hốc hác, phờ phạc, râu ria lởm chởm. Những chén rượu liên miên đã làm suy yếu thêm cái cơ thể vốn đã suy yếu. Cửa nhà lộn xộn, bừa bãi.

Một buổi sáng lạnh buốt, Entoni và Xtivơ tỉnh giấc vì tiếng đập mạnh ở cửa trước. Đó là chú bé thổ dân đi giao sữa vào lúc sớm tinh mơ.

- Ông chủ, ông chủ! – Chú bé gọi to, đầy xúc động, mắt trắng dã, và chỉ về phía mảnh vườn nhỏ.

Trong ánh sáng tinh mơ, Entoni thấy một hình người mặc quần áo ngủ nằm ngay bên trong cổng. Một con chó hoang đang đánh hơi xung quanh. Cùng với Xtivơ, Entoni chạy về phía trước, chân đi đất và cúi xuống, run lẩy bẩy trong làn gió buốt thấy xương. Bố chúng nằm sấp mặt. Bàng hoàng, chúng lật lại.

Cơ thể bố đã cứng đờ, mặt mày tái nhợt.

Trong những ngày tiếp theo tai họa đột ngột hãi hùng này, Entoni dần dần nghĩ rằng mọi việc đều diễn biến theo số phận nào đó đã được an bài.

Đám tang Giogior đông hơn nhiều so với đám tang Meri, và lần này tới nghĩa trang người Âu. Entoni đi trong đám tang, lòng chết lặng.

Ông Sotơ vẫn chứng tỏ là một người bạn tốt từ đầu đến cuối. Sẵn lòng nhận nhiệm vụ thi hành di chúc, ông Sotơ điều đình bán căn nhà nhỏ bé của gia đình Grêom cùng với đồ đạc và các vật dụng khác, rồi đầu tư mất trăm bảng, phần của mỗi đứa trẻ, vào các chứng khoán loại một.

Giờ đây, Entoni thấy mình khoan dung hơn đối với em trai hơn những năm trước. Xtivơ lên đường trở về trường trước. Buổi sáng, Entoni tiễn em ở ga. Khi hai anh em bắt tay nhau, Entoni tự hỏi không hiểu có còn bào giờ gặp lại nhau nữa không, rồi đứng ở sân ga vẫy theo. Entoni là người cuối cùng của gia đình Grêom còn ở lại Xtomhốc.

Đêm đó, Entoni lại tới nghĩa trang người da màu. Cổng nghĩa trang khóa – Entoni trèo quan hàng rào dây thép. Trăng tròn giữa bầu trời mùa đông trong ánh in bóng Entoni vắt ngang nắm mồ của mẹ.

Sáng hôm sau, tựa vào cửa sổ toa tàu đi Uynơton, Entoni đắm đắm nhìn lần cuối cùng cái thị trấn nhỏ bé nơi mình đã ra đời. Và khi quay đi, Entoni nguyên rửa nó, lòng đắng cay.

HẾT PHẦN I

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage :

<https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>